

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

1825
8
1824

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM GRAECORUM ET ROMANORUM
TEUBNERIANA.

LYCURGI
ORATIO IN LEOCRATEM.

POST CAROLUM SCHEIBE

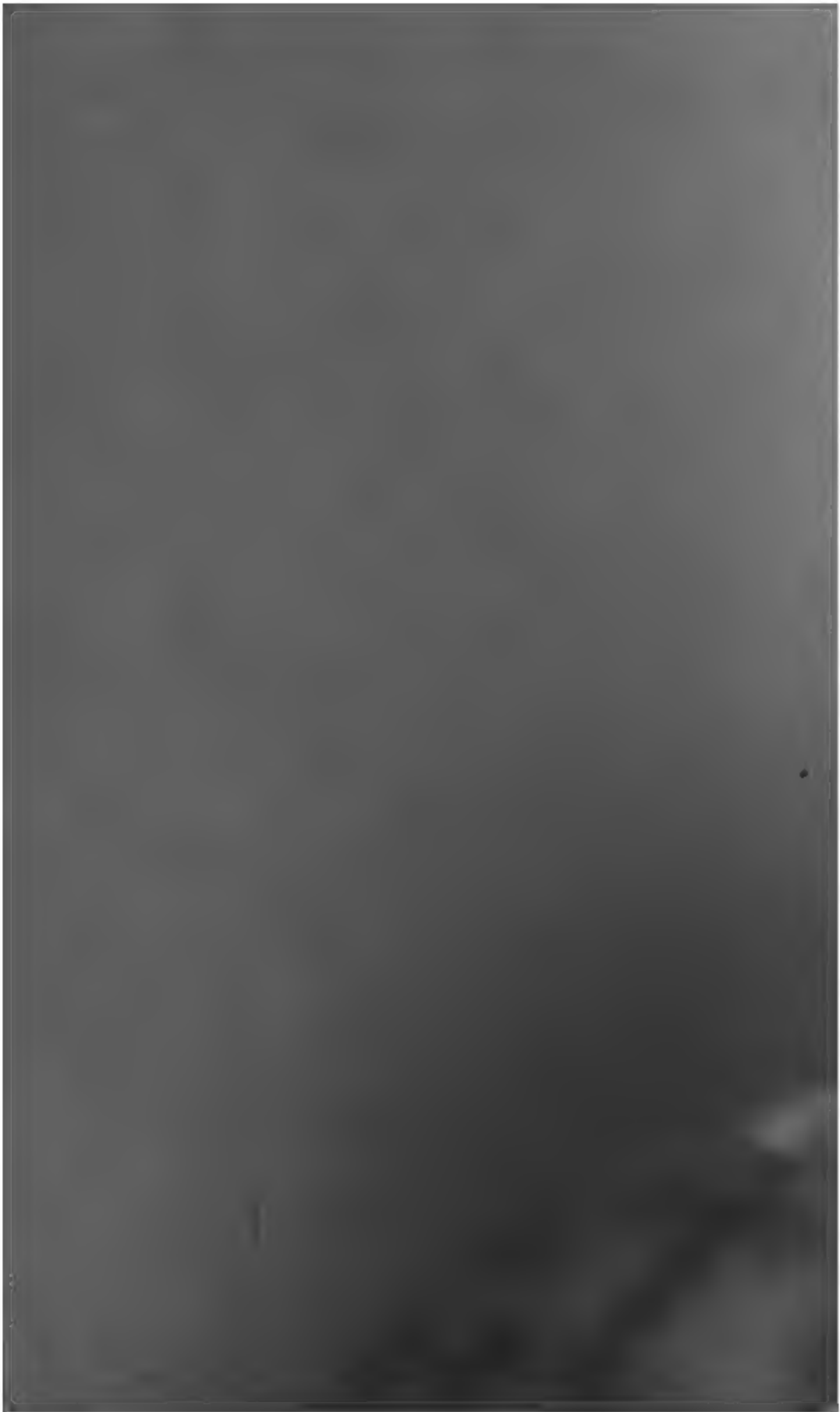
EDIDIT

FRIDERICUS BLASS.

LIBRARIO SCHEIBE
A 469861 DUPL

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI
MCMIL

LYCURGI
ORATIO IN LEOCRATEM.

POST CAROLUM SCHEIBE

EDIDIT

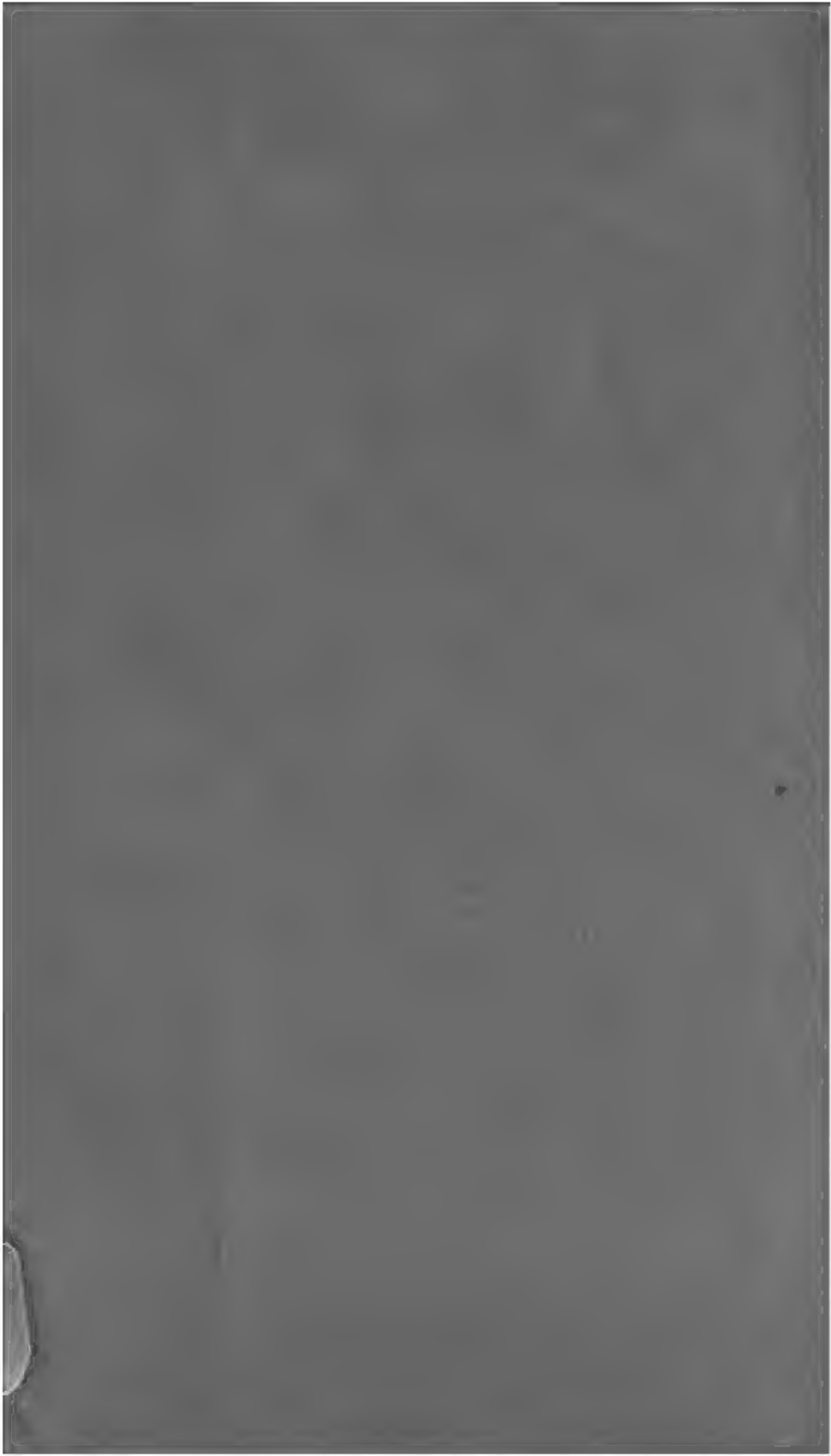
FRIDERICUS BLASS.

EDITIO STEREOTYPÆ MINOR.

13

^{MS}
LYCURGI)

ORATIO IN LEOCRATEM.

POST CAROLUM SCHEIBE

EDIDIT

FRIDERICUS BLASS.

EDITIO STEREOTYPA MINOR.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MCMII.

φέρει, ὑμᾶς δ' ὡς ὑπὲρ πατέρων καὶ παιδῶν καὶ γυναικῶν καὶ πατρίδος καὶ ἱερῶν βουλευομένους, καὶ ἔχοντας ὑπὸ τῆ ψήφῳ [τὸν] προδότην ἀπάντων τούτων, ἀπαραιτήτους δικαστὰς καὶ νῦν καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον γενέσθαι τοῖς τὰ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα παρανομοῦσιν· εἰ δὲ μήτε [τὸν] προδόντα τὴν πατρίδα, μήτε [τὸν] ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερά, εἰς τουτουὶ τὸν ἀγῶνα καθίστημι, σωθῆναι αὐτὸν ἐκ τοῦ κινδύνου καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ ὑφ' ὑμῶν τῶν δικαστῶν.

3
cap. 2.

Ἐβουλόμην δ' ἂν ὧ ἄνδρες, ὥσπερ ὠφέλιμόν ἐστι τῆ πόλει, εἶναι τοὺς κρινοῦντας ἐνταῦθα τοὺς παρανομοῦντας, οὕτω καὶ φιλόανθρωπον παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑπειληφθαι· νῦν δὲ περιέστηκεν εἰς τοῦτο, ὥστε τὸν ἰδίᾳ κινδυνεύοντα καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀπεχθανόμενον οὐ φιλόπολιν, ἀλλὰ φιλοπράγμονα δοκεῖν εἶναι, οὐ δικαίως οὐδὲ συμφερόντως τῆ πόλει. τρία γάρ ἐστι τὰ μέγιστα, ἃ διαφυλάττει καὶ διασώζει τὴν δημοκρα-
4 τίαν καὶ τὴν τῆς πόλεως εὐδαιμονίαν, πρῶτον μὲν ἡ τῶν νόμων τάξις, δεύτερον δ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος, τρίτον δ' ἡ τούτοις τὰδικήματα παραδιδούσα κρίσις. ὁ μὲν γὰρ νόμος πέφυκε προλέγειν ἃ μὴ δεῖ πράττειν, ὁ δὲ κατήγορος μηνύειν τοὺς ἐνόχους τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπιτιμίαις καθεστῶτας, ὁ δὲ δικαστῆς κολάζειν τοὺς ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἀποδειχθέντας αὐτῶ, ὥστ' οὔθ' ὁ νόμος οὔθ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος ἄνευ τοῦ
5 παραδώσοντος αὐτοῖς τοὺς ἀδικοῦντας ἰσχύει. Ἐγὼ δ' ὧ <ἄνδρες> Ἀθηναῖοι, εἰδὼς Λεωκράτην φυγόντα μὲν τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδύνους, ἐγκαταλιπόντα δὲ τοὺς αὐτοῦ πολίτας, προδεδωκότα δὲ πᾶσαν τὴν ὑμετέραν δύναμιν, ἅπασιν δὲ τοῖς γεγραμμένοις ἔνοχον ὄντα,

ταύτην τὴν εἰσαγγελίαν ἐποίησάμην, οὔτε δι' ἐχθραν οὐδεμίαν, οὔτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἠντινοῦν τοῦτον τὸν ἀγῶνα προελόμενος, ἀλλ' αἰσχροὺν εἶναι νομίσας τοῦτον περιορᾶν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλοντα καὶ τῶν κοινῶν ἱερῶν μετέχοντα, τῆς τε πατρίδος ὄνειδος καὶ πάντων ὑμῶν γεγενημένον. πολίτου γὰρ ἐστὶ δικαίου, 6 μὴ διὰ τὰς ἰδίας ἐχθρας εἰς τὰς κοινὰς κρίσεις καθίστάναι τοὺς τὴν πόλιν μηδὲν ἀδικοῦντας, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὴν πατρίδα τι παρανομοῦντας ἰδίους ἐχθροὺς εἶναι νομίζειν, καὶ τὰ κοινὰ τῶν ἀδικημάτων κοινὰς καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς.

Ἄπαντας μὲν οὖν χρὴ νομίζειν μεγάλους εἶναι τοὺς ⁷ δημοσίους ἀγῶνας, μάλιστα δὲ τοῦτον ὑπὲρ οὗ νῦν μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. ὅταν μὲν γὰρ τὰς τῶν παρανόμων γραφὰς δικάζητε, τοῦτο μόνον ἐπανορθοῦτε καὶ ταύτην τὴν πρᾶξιν κωλύετε, καθ' ὅσον ἂν τὸ ψήφισμα μέλλῃ βλάπτειν τὴν πόλιν· ὁ δὲ νῦν ἐνεσθηκῶς ἀγὼν οὐ μικρὸν τι μέρος συνέχει τῶν τῆς πόλεως οὐδ' ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἀλλ' ὑπὲρ ὅλης τῆς πατρίδος καὶ κατὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος ἀείμνηστον καταλείψει τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὴν κρίσιν. οὕτω γὰρ ἐστὶ δεινὸν τὸ γε- 8 γεννημένον ἀδίκημα καὶ τηλικοῦτον ἔχει [τὸ] μέγεθος, ὥστε μηδὲ κατηγορίαν ἐνδέχεσθαι εὐρεῖν ἀξίαν, μηδ' ἐν τοῖς νόμοις ὠρίσθαι τιμωρίαν [ἀξίαν] τῶν ἀμαρτημάτων. τί γὰρ χρὴ παθεῖν τὸν ἐκλιπόντα μὲν τὴν πατρίδα, μὴ βοηθήσαντα δὲ τοῖς πατράοις ἱεροῖς, ἐγκαταλιπόντα δὲ τὰς τῶν προγόνων θήκας, ἅπασαν δὲ τὴν χώραν ὑποχείριον τοῖς πολεμίοις παραδόντα; τὸ μὲν γὰρ μέγιστον καὶ ἔσχατον τῶν τιμημάτων, θάνατος, ἀναγκαῖον μὲν ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμιον, ἔλαττον δὲ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων καθέστηκε. παρῆσθαι δὲ τὴν 9

ὑπὲρ τῶν τοιούτων τιμωρίαν συμβέβηκεν ᾧ ἄνδρες, οὐ διὰ ῥαθυμίαν τῶν τότε νομοθετούντων, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις γεγενῆσθαι τοιοῦτον μηδέν, μηδ' ἐν τοῖς μέλλουσιν ἐπίδοξον εἶναι γενήσεσθαι. διὸ καὶ μάλιστ' ᾧ ἄνδρες | ὑμᾶς δεῖ γενέσθαι μὴ μόνον τοῦ νῦν ἀδικήματος δικαστάς, ἀλλὰ καὶ νομοθέτας. ὅσα μὲν γὰρ τῶν ἀδικημάτων νόμος τις διώρικε, ῥάδιον τούτῳ κανόνι χρωμένους κολάζειν τοὺς παρανομοῦντας· ὅσα δὲ μὴ σφόδρα περιείληφε ἐν ὀνόμος τι προσαγορεύσας, μείζω δὲ τούτων τις ἠδίκηκεν, ἅπανσι δ' ὁμοίως ἔνοχός ἐστιν, ἀναγκαῖον τὴν ὑμετέραν κρίσιν καταλείπεσθαι παράδειγμα τοῖς ἐπι-
 10 γιγνομένοις. εὔθ' ἴστε ᾧ ἄνδρες, ὅτι οὐ μόνον τοῦτον νῦν κολάσετε κατεψηφισμένοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπ' ἀρετὴν προτρέψετε. δύο γὰρ ἐστὶ τὰ παιδεύοντα τοὺς νέους, ἢ τε τῶν ἀδικούντων τιμωρία, καὶ ἢ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς διδομένη δωρεά· πρὸς ἑκάτερον δὲ τούτων ἀποβλέποντες, τὴν μὲν διὰ τὸν φόβον φεύγουσι, τῆς δὲ διὰ τὴν δόξαν ἐπι-
 cap. 4 θυμοῦσι. διὸ δεῖ ᾧ ἄνδρες προσέχειν τούτῳ τῷ ἀγῶνι, καὶ μηδὲν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τοῦ δικαίου.

11 Ποιήσομαι δὲ κἀγὼ τὴν κατηγορίαν δικαίαν, οὔτε ψευδόμενος οὐδέν, οὔτ' ἔξω τοῦ πράγματος λέγων. οἱ μὲν γὰρ πλείστοι τῶν εἰς ὑμᾶς εἰσιόντων πάντων ἀτοπώτατον ποιοῦσιν· ἢ γὰρ συμβουλεύουσιν ἐνταῦθα περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἢ κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσι πάντα μᾶλλον ἢ περὶ οὗ μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. ἐστὶ δ' οὐδέτερον τούτων χαλεπόν, οὔθ' ὑπὲρ ᾧ μὴ βουλευέσθε γνώμην ἀποφήνασθαι, οὔθ' ὑπὲρ
 12 ᾧ μηδεὶς ἀπολογήσεται κατηγορίαν εὔρειν. ἀλλ' οὐ δίκαιον ὑμᾶς μὲν ἀξιοῦν δικαίαν τὴν ψῆφον φέρειν,

αὐτοὺς δὲ μὴ δικαίαν τὴν κατηγορίαν ποιείσθαι. τούτων δ' αἷτιοι ὑμεῖς ἐστε ὧ ἄνδρες· τὴν γὰρ ἐξουσίαν ταύτην δεδώκατε τοῖς ἐνθάδ' εἰσιούσι, καὶ ταῦτα κάλλιστον ἔχοντες τῶν Ἑλλήνων παράδειγμα τὸ ἐν Ἀρείφ πάγῳ συνέδριον, ὃ τοσοῦτον διαφέρει τῶν ἄλλων δικαστηρίων, ὥστε καὶ παρ' αὐτοῖς ὁμολογεῖσθαι τοῖς ἀλισκομένοις δικαίαν ποιείσθαι τὴν κρίσιν. πρὸς δ' δεῖ 13 καὶ ὑμᾶς ἀποβλέποντας μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἔξω τοῦ πράγματος λέγουσιν· οὕτω γὰρ ἔσται τοῖς τε κρινομένοις ἄνευ διαβολῆς ὁ ἀγὼν, καὶ τοῖς διώκουσιν ἥμισθα συκοφαντεῖν, καὶ ὑμῖν εὐορκοτάτην <τὴν> ψῆφον ἐνεγκεῖν. ἄδύνατον γὰρ ἔστιν ἄνευ τοῦ λόγου, μὴ δικαίως δεδιδραγμένους δικαίαν θέσθαι τὴν ψῆφον.

Δεῖ δ' ὧ ἄνδρες μηδὲ ταῦτα λαθεῖν ὑμᾶς, ὅτι ¹⁴ οὐχ ὁμοίος ἔστιν ὁ ἀγὼν περὶ τούτου καὶ τῶν ἄλλων _{cap. 5.} ἰδιωτῶν. περὶ μὲν γὰρ ἀγνώτος ἀνθρώπου τοῖς Ἑλλησιν, ἐν ὑμῖν αὐτοῖς ἔδοκειτ' ἂν ἢ καλῶς ἢ καὶ φαύλως ἐψηφίσθαι· περὶ τούτου δ' ὃ τι ἂν βουλευσῆσθε, παρὰ πᾶσιν τοῖς Ἑλλησιν ἔσται λόγος, οἳ ἴσασιν τὰ τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων ἔργα ἐναντιώτατα τοῖς τούτῳ διαπεπραγμένοις ὄντα. ἐπιφανῆς γὰρ ἔστιν διὰ τὸν ἔκπλον τὸν εἰς Ῥόδον, καὶ τὴν ἀπαγγελίαν ἣν ἐποιήσατο καθ' ὑμῶν πρὸς τε τὴν πόλιν τὴν τῶν Ῥοδίων, καὶ τῶν ἐμπόρων τοῖς ἐπιδημοῦσιν ἐκεῖ, οἳ πᾶσαν τὴν 15 οἰκουμένην περιπλέοντες δι' ἐργασίαν, ἀπήγγελλον ἕμα περὶ τῆς πόλεως ἃ Λεωκράτους ἠκηκόεσαν. ὥστε πολλοῦ ποιητέον ἔστιν ὁρθῶς βουλευσασθαι περὶ τούτου. εὐ γὰρ ἴστε ὧ <ἄνδρες> Ἀθηναῖοι, ὅτι ὧ διαφέρετε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τῷ πρὸς θεοὺς εὐσεβῶς καὶ πρὸς τοὺς γονεῖς ὁσίως τὴν πατρίδα φιλοτίμως ἔχειν, τούτου πλείονος

λείν δόξαιτ' ἂν εἰ τὴν παρ' ὑμῶν οὗτος διαφύγοι τιμωρίαν.

16
cap. 6.

Δέομαι δ' ὑμῶν ὧ <ἄνδρες> Ἀθηναῖοι, ἀκοῦσαί μου τῆς κατηγορίας διὰ τέλους, καὶ μὴ ἄχθεσθαι, ἐὰν ἄρξωμαι ἀπὸ τῶν τῇ πόλει τότε συμβάντων, ἀλλὰ τοῖς αἰτίοις ὀργίζεσθαι, δι' οὓς ἀναγκάζομαι νῦν μεμνησθαι περὶ αὐτῶν. Γεγενημένης γὰρ τῆς ἐν Χαιρωνεῖα μάχης, καὶ συνδραμόντων ἀπάντων ὑμῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐψηφίσατο ὁ δῆμος, παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὰ τεῖχη κατακομίζειν, τοὺς δὲ στρατηγούς τάττειν εἰς τὰς φυλακὰς τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων τῶν οἰκούντων Ἀθήνησι, καθ' ὃ τι ἂν αὐτοῖς

17 δοκῇ. Λεωκράτης δὲ τούτων οὐδενὸς φροντίσας, συσκευασάμενος ἃ εἶχε χρήματα, μετὰ τῶν οἰκετῶν ἐπὶ τὸν λέμβον κατεκόμισε, τῆς νεῶς ἤδη περὶ τὴν ἀκτὴν ἐξορμούσης, καὶ | περὶ δείλην ὀψίαν αὐτὸς μετὰ τῆς ἑταίρας Εἰρηνίδος κατὰ μέσσην τὴν ἀκτὴν διὰ τῆς πυλίδος ἐξελθὼν πρὸς τὴν ναῦν προσέπλευσε καὶ ὄχετο φεύγων, οὔτε τοὺς λιμένας τῆς πόλεως ἐλεῶν, ἐξ ὧν ἀνήγετο, οὔτε τὰ τεῖχη τῆς πατρίδος αἰσχυνόμενος, ὧν τὴν φυλακὴν ἔρημον τὸ καθ' αὐτὸν μέρος κατέλιπεν, οὔτε τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς σωτείρας ἀφορῶν καὶ προδιδοὺς φοβηθεῖς, οὓς αὐτίκα σώσοντας ἑαυτὸν ἐκ τῶν κινδύνων

18 ἐπικαλέσεται. καταχθεὶς δὲ καὶ ἀφικόμενος εἰς Ῥόδον, ὥσπερ τῇ πατρίδι μεγάλας εὐτυχίας εὐαγγελιζόμενος, ἀπήγγειλεν ὡς τὸ μὲν ἄστυ τῆς πόλεως ἐαλωκὸς καταλίποι, τὸν δὲ Πειραιέα πολιορκούμενον, αὐτὸς δὲ μόλις διασωθεὶς ἦκοι· καὶ οὐκ ἠσχύνθη τὴν τῆς πατρίδος ἀτυχίαν αὐτοῦ σωτηρίαν προσαγορεύσας. οὕτω δὲ σφόδρα ταῦτ' ἐπίστευσαν οἱ Ῥόδιοι, ὥστε τριήρεις πλη-

ρώσαντες τὰ πλοῖα κατήγον, καὶ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυκλήρων οἱ παρεσκευασμένοι δεῦρο πλεῖν αὐτοῦ τὸν σῖτον ἐξείλοντο καὶ τᾶλλα χρήματα διὰ τοῦτον. Καὶ 19 ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας ἀπάντων, πρῶτον μὲν τὰς τῶν γειτόνων καὶ τῶν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ κατοικούντων, οἱ τοῦτον ἴσασιν ἐν τῷ πολέμῳ φυγόντα καὶ ἐκπλεύσαντα Ἀθήνηθεν, ἔπειτα τῶν παραγενομένων, ὅτ' εἰς Ῥόδον Λεωκράτης ταῦτ' ἀπήγγελλε, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Φυρκίνου μαρτυρίαν, ὃν καὶ ὑμῶν <ἴσασιν> οἱ πολλοὶ κατηγοροῦντα ἐν τῷ δήμῳ τούτου, ὡς καὶ μεγάλα βεβλαφῶς εἶη τὴν πεντηκοστήν, μετέχων αὐτῆς.

Πρὸ δὲ τοῦ ἀναβαίνειν τοὺς μάρτυρας βραχέα βούλομαι διαλεχθῆναι ὑμῖν. οὐ γὰρ ἀγνοεῖτε ᾧ ἄνδρες οὔτε τὰς παρασκευὰς τῶν κρινομένων, οὔτε τὰς δεήσεις τῶν ἐξαιτουμένων, ἀλλ' ἀκριβῶς ἐπίστασθε, ὅτι χρημάτων ἕνεκα καὶ χάριτος πολλοὶ ἐπείσθησαν τῶν μαρτύρων ἢ ἀμνημονεῖν ἢ μὴ ἐλθεῖν ἢ ἑτέραν πρόφασιν εὐρεῖν. ἀξιοῦτε οὖν τοὺς μάρτυρας ἀναβαίνειν καὶ μὴ ὀκνεῖν, μηδὲ περὶ πλείονος ποιεῖσθαι τὰς χάριτας ὑμῶν καὶ τῆς πόλεως, ἀλλ' ἀποδιδόναι τῇ πατρίδι τᾶληθῆ καὶ τὰ δίκαια, καὶ μὴ λείπειν τὴν τάξιν ταύτην, μηδὲ μιμεῖσθαι Λεωκράτην, ἢ λαβόντας τὰ ἱερὰ κατὰ τὸν νόμον ἐξομόσασθαι. ἐὰν δὲ μηδέτερον τούτων ποιῶσιν, ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς δημοκρατίας κλητεύσομεν αὐτούς. Λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν ᾧ ἄνδρες, ἐπειδὴ χρόνος ἐγένετο, καὶ ἀφικνεῖτο Ἀθήνηθεν πλοῖα εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ φανερόν ἦν ὅτι οὐδὲν δεινὸν ἐγεγόνει περὶ τὴν

^{MS}
LYCURGI)

ORATIO IN LEOCRATEM.

POST CAROLUM SCHEIBE

EDIDIT

FRIDERICUS BLASS.

EDITIO STEREOTYPA MINOR.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MCMII.

τις Ἀθηναίων ἄλλοσέ ποι σιτηγήση, ἢ ὡς ὑμᾶς. ἔπειτα τὸν προδόντα μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, σιτηγήσαντα δὲ παρὰ τοὺς νόμους, μὴ φροντίσαντα δὲ μήτε ἱερῶν μήτε πατρίδος μήτε νόμων, τοῦτον ἔχοντες ὑπὸ τῆ ὑμετέρῃ ψήφῳ, οὐκ ἀποκτενεῖτε καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ποιήσετε; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ἔσεσθε ῥαθυμότατοι, καὶ ἥκιστα ἐπὶ τοῖς δεινοῖς ὀργιζόμενοι.

28
cap. 9.

Καὶ ταῦτα δ' ὦ ἄνδρες ἐμοῦ θεωρήσατε, ὡς δικαίαν τὴν ἐξέτασιν ποιουμένου περὶ τούτων. οὐ γὰρ οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ὑπὲρ τηλικούτων ἀδικημάτων εἰκάζοντας, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν εἰδότας ψηφίζεσθαι, καὶ τοὺς μάρτυρας μὴ δώσοντας ἔλεγχον μαρτυρεῖν, ἀλλὰ δεδωκότας. προυκαλεσάμην γὰρ αὐτοὺς πρόκλησιν ὑπὲρ τούτων ἀπάντων γράψας καὶ ἀξιῶν βασανίζειν τοὺς τούτου οἰκέτας, ἧς ἀκοῦσαι ἄξιόν ἐστιν. Καί μοι λέγε ταύτην.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

- 29 Ἀκούετε ὦ ἄνδρες τῆς προκλήσεως. ἅμα τοίνυν ταύτην Λεωκράτης οὐκ ἐδέχετο, καὶ κατεμαρτύρει αὐτοῦ, ὅτι προδότης τῆς πατρίδος ἐστίν· ὁ γὰρ τὸν παρὰ τῶν συνειδόντων ἔλεγχον φυγῶν ὠμολόγηκεν ἀληθῆ εἶναι τὰ εἰσηγγελμένα. τίς γὰρ ὑμῶν οὐκ οἶδεν, ὅτι περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων πολὺ δοκεῖ δικαιοτάτον καὶ δημοτικώτατον εἶναι, ὅταν οἰκέται ἢ θεράπαινοι συνειδῶσιν ἃ δεῖ, τούτους ἐλέγχειν καὶ βασανίζειν, καὶ τοῖς ἔργοις μᾶλλον ἢ τοῖς λόγοις πιστεύειν, ἄλλως τε καὶ περὶ πραγμάτων κοινῶν καὶ μεγάλων καὶ συμφε-
30 ρόντων τῆ πόλει; ἐγὼ τοίνυν τοσοῦτον ἀφέστηκα τοῦ ἀδίκως τὴν εἰσαγγελίαν κατὰ Λεωκράτους ποιήσασθαι, ὅσον ἐγὼ μὲν ἐβουλόμην τοῖς ἰδίοις κινδύνοις ἐν τοῖς Λεωκράτους οἰκέταις καὶ θεραπαίναις βασανισθεῖσι

τὸν ἔλεγχον γενέσθαι, οὕτωσὶ δὲ διὰ τὸ συνειδέναι
 ἑαυτῷ οὐχ ὑπέμεινεν ἀλλ' ἔφυγε. καίτοι ὧ ἄνδρες
 πολὺ θᾶττον οἱ Λεωκράτους οἰκέται καὶ θεράπαινοι
 τῶν γενομένων ἂν τι ἠρνήθησαν, ἢ τὰ μὴ ὄντα τοῦ
 αὐτῶν δεσπότου κατεψεύσαντο. χωρὶς τοίνυν τούτων ³¹
 Λεωκράτης | <μὲν> ἀναβοήσεται αὐτίκα ὡς ἰδιώτης ὢν, _{cap. 10.}
 καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ ῥήτορος καὶ συκοφάντου δεινότητος
 ἀναρπαζόμενος· ἐγὼ δ' ἠγοῦμαι πάντας ὑμᾶς εἰδέναι,
 ὅτι τῶν μὲν δεινῶν καὶ συκοφαντεῖν ἐπιχειρούντων
 ἔργον ἐστὶν ἅμα τοῦτο προαιρεῖσθαι καὶ ζητεῖν τὰ
χωρία ταῦτα, ἐν οἷς τοὺς παραλογισμοὺς κατὰ τῶν
 ἀγωνιζομένων ποιήσονται, τῶν δὲ δικαίως τὰς κρίσεις
 ἐνισταμένων καὶ τοὺς ἐνόχους ταῖς ἀραῖς ἀκριβῶς ἀπο-
 δεικνύντων τὰναντία φαίνεσθαι τούτοις ποιοῦντας,
 ὥσπερ ἡμεῖς. οὕτωσὶ δὲ διαλογίζεσθε περὶ τούτων ³²
 παρ' ὑμῖν αὐτοῖς. τίνας ἀδύνατον ἦν τῇ δεινότητι καὶ
 ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ λόγου παραγαγεῖν; κατὰ
 φύσιν τοίνυν βασανιζόμενοι πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν περὶ
 πάντων τῶν ἀδικημάτων ἔμελλον φράσειν οἱ οἰκέται
 καὶ αἱ θεράπαινοι. ἀλλὰ τούτους Λεωκράτης παραδοῦ-
 ναι ἔφυγε, καὶ ταῦτα οὐκ ἀλλοτριούς, ἀλλ' αὐτοῦ ὄν-
 τας. τίνας δὲ δυνατὸν εἶναι δοκεῖ τοῖς λόγοις ψυχα- ³³
 γωγῆσαι, καὶ τὴν ὑγρότητα αὐτῶν τοῦ ἠέθους τοῖς
 δακρύοις εἰς ἔλεον προαγαγέσθαι; τοὺς δικαστάς. ἐν-
 ταῦθα Λεωκράτης ὁ προδότης τῆς πατρίδος ἐλήλυθεν,
 οὐδὲν ἕτερον ἢ φοβούμενος, μὴ ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκίας
 οἷ τ' ἐξελέγχοντες τῷ ἔργῳ καὶ ὁ ἐξελεγχόμενος γένηται.
 τί γὰρ ἔδει προφάσεων ἢ λόγων ἢ σκήψεως; ἀπλοῦν τὸ
 δίκαιον, ῥᾶδιον τὸ ἀληθές, βραχὺς ὁ ἔλεγχος. εἰ μὲν ³⁴
 ὁμολογεῖ τὰ ἐν τῇ εἰσαγγελίᾳ ἀληθῆ καὶ ὅσια εἶναι, τί
 οὐ τῆς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίας τυγχάνει; εἰ δὲ μὴ φησι

ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, τί οὐ παραδέδωκε τοὺς οἰκέτας καὶ τὰς θεραπαίνας; προσῆκεν γὰρ τὸν ὑπὲρ προδοσίας κινδυνεύοντα καὶ παραδιδόναι βασανίζειν καὶ μηδένα
 35 τῶν ἀκριβεστάτων ἐλέγχων φεύγειν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἔπραξεν. ἀλλὰ καταμεμαρτυρηκῶς ἑαυτοῦ, ὅτι προδότης ἐστὶν τῆς πατρίδος καὶ τῶν ἱερῶν καὶ τῶν νόμων, ὑμᾶς ἀξιῶσει ἐναντία ταῖς αὐτοῦ ὁμολογίαις καὶ μαρτυρίαις ψηφίσασθαι; καὶ πῶς δίκαιόν ἐστι τὸν τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀπολογίας αὐτοῦ ἐξ ἄλλων τε πολλῶν καὶ ἐκ τοῦ μὴ δέξασθαι τὰ δίκαια περιηρημένον, τοῦτον ἐᾶσαι ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν ὁμολογουμένων ἀδικημάτων ἐξαπατῆσαι;

36 Περὶ μὲν οὖν τῆς προκλήσεως καὶ τοῦ ἀδικήματος, ὅτι ὁμολογούμενόν ἐστιν, ἱκανῶς ὑμᾶς ἠγοῦμαι ὥ ἄνδρες μεμαθηκέναι· ἐν οἷς δὲ καιροῖς καὶ ἠλίκοις κινδύνοις τὴν πόλιν οὖσαν Λεωκράτης προδέδωκεν, ἀναμνῆσαι ὑμᾶς βούλομαι. Καί μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα γραμματεῦ τὸ Ὑπερείδου, καὶ ἀναγίγνωσκε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

37 Ἀκούετε τοῦ ψηφίσματος ὥ ἄνδρες, ὅτι τὴν βουλήν τοὺς πεντακοσίους καταβαίνειν εἰς Πειραιᾶ χρηματοῦσαν περὶ φυλακῆς τοῦ Πειραιέως ἐν τοῖς ὅπλοις ἔδοξε, καὶ πράττειν διεσκευασμένην ὅ τι ἂν δοκῇ τῷ δήμῳ συμφέρον εἶναι. καίτοι ὥ ἄνδρες εἰ οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι ἔνεκα τοῦ βουλευέσθαι ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐν τῇ τῶν στρατιωτῶν τάξει διέτριβον, ἄρ' ὑμῖν δοκοῦσι μικροὶ καὶ οἱ τυχόντες φόβοι τότε τὴν
 38 πόλιν κατασχεῖν; ἐν οἷς Λεωκράτης οὕτωσιν καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς πόλεως ἀποδρᾶς ὄχρετο, καὶ τὰ χρήματα τὰ ὑπάρχοντα ἐξεκόμισε, καὶ <τὰ> ἱερὰ τὰ πατρῶα μετεπέμψατο,

καὶ εἰς τοσοῦτον προδοσίας ἤλθεν, ὥστε κατὰ τὴν τοῦ-
του προαίρεσιν ἔρημοι μὲν <ἄν> ἦσαν οἱ νεώ, ἔρημοι
δ' αἱ φυλακαὶ τῶν τειχῶν, ἐξελέλειπτο δ' ἡ πόλις καὶ
ἡ χώρα. καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ὧ ἄνδρες 39
τίς οὐκ ἂν τὴν πόλιν ἠλέησεν, οὐ μόνον πολίτης, ἀλλὰ
καὶ ξένος ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἐπιδεδημηκῶς;
τίς δ' ἦν οὕτως ἢ μισόδημος τότε ἢ μισαθήναιος, ὅστις
ἂν ἄτακτον αὐτὸν ὑπέμεινε ἰδεῖν; ἠνίκα ἢ μὲν ἦτα
καὶ τὸ γεγονός πάθος ἀρτίως προσήγγελλτο, ὁρθῆ δ'
ἦν ἡ πόλις ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν, αἱ δ' ἐλπίδες τῆς
σωτηρίας τῷ δήμῳ ἐν τοῖς ὑπὲρ πεντήκοντ' ἔτη γε-
γονόσι καθειστήκεσαν, ὁρᾶν δ' ἦν | ἐπὶ μὲν τῶν θυ- 40
ρῶν γυναῖκας ἐλευθέρους, περιφόβους κατεπτηχυίας καὶ
πυνθανομένας, εἰ ζῶσιν, τὰς μὲν ὑπὲρ ἀνδρός, τὰς δ'
ὑπὲρ πατρὸς, τὰς δ' ὑπὲρ ἀδελφῶν, ἀναξίως αὐτῶν
καὶ τῆς πόλεως ὀρωμένας, τῶν δ' ἀνδρῶν τοὺς τοῖς
σώμασιν ἀπειρηκότας καὶ ταῖς ἡλικίαις πρεσβυτέρους
καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ στρατεύεσθαι ἀφειμένους ἰδεῖν
ἦν καθ' ὅλην τὴν πόλιν τότε ἐπὶ γήρως ὀδῶ περιφθει-
ρομένους, διπλᾶ θαῖμάτια ἔμπεπορπημένους; πολλῶν 41
δὲ καὶ δεινῶν κατὰ τὴν πόλιν γιγνομένων, καὶ πάν-
των τῶν πολιτῶν τὰ μέγιστα ἠτυχηκότων, μάλιστ' ἄν
τις ἤλγησεν καὶ ἐδάκρυσεν ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμ-
φοραῖς, ἠνίχ' ὁρᾶν ἦν τὸν δῆμον ψηφισάμενον τοὺς
μὲν δούλους ἐλευθέρους, τοὺς δὲ ξένους Ἀθηναίους,
τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους· ὃς πρότερον ἐπὶ τῷ αὐ-
τόχθων εἶναι καὶ ἐλεύθερος ἐσεμνύνετο. τοσαύτη δ' 42
ἡ πόλις ἐκέχρητο μεταβολῇ, ὥστε πρότερον μὲν ὑπὲρ
τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι, ἐν
δὲ τοῖς τότε χρόνοις ἀγαπᾶν, ἐὰν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν
σωτηρίας ἀσφαλῶς δύνηται <δια>κινδυνεῦσαι, καὶ πρό-

τερον μὲν πολλῆς χώρας τῶν βαρβάρων ἐπάρχειν, τότε
 δὲ πρὸς Μακεδόνας ὑπὲρ τῆς ἰδίας κινδυνεύειν· καὶ
 τὸν δῆμον ὃν πρότερον Λακεδαιμόνιοι καὶ Πελοπον-
 νησιοὶ καὶ οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες Ἕλληνες βοη-
 θὸν ἐπεκαλοῦντο, τοῦτον ἔδει τότε ἕξ Ἄνδρου καὶ Κέα
 καὶ Τροζήνου καὶ Ἐπιδάουρου ἐπικουρίαν αὐτῷ μετα-
 43 πέμψασθαι. ὥστε ὧ ἄνδρες τὸν ἐν τοῖς τοιούτοις φό-
 βοις καὶ τηλικούτοις κινδύνοις καὶ τοσαύτῃ αἰσχύνῃ
 ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν, καὶ μήτε <τὰ> ὄπλα θέμε-
 νον ὑπὲρ τῆς πατρίδος, μήτε τὸ σῶμα παρασχόντα
 τάξει τοῖς στρατηγοῖς, ἀλλὰ φυγόντα καὶ προδόντα
 τὴν τοῦ δήμου σωτηρίαν, τίς ἂν ἢ δικαστῆς φιλόπολις
 καὶ εὐσεβεῖν βουλόμενος [ψήφῳ] ἀπολύσειεν, ἢ ῥήτως
 κληθεὶς τῷ προδότῃ τῆς πόλεως βοηθήσειε; τὸν οὐδέ
 συμπευθῆσαι τὰς τῆς πατρίδος συμφορὰς τολμήσαντα
 οὐδέ συμβεβλημένον οὐδὲν εἰς τὴν [τῆς πόλεως καὶ]
 τοῦ δήμου σωτηρίαν, ὅθ' ἢ μὲν χώρα τὰ δένδρα συνε-
 βάλλετο, οἱ δὲ τετελευτηκότες τὰς θήκας, οἱ δὲ νεῦ-
 44 τὰ ὄπλα. καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους οὐκ ἔστιν
 ἥτις ἡλικία οὐ παρέσχεν ἑαυτὴν εἰς τὴν τῆς πόλεως σω-
 τηρίαν· ἐπεμελοῦντο γὰρ οἱ μὲν τῆς τῶν τειχῶν κατα-
 σκευῆς, οἱ δὲ τῆς τῶν τάφρων, οἱ δὲ τῆς χαρακώσεως
 οὐδεὶς δ' ἦν ἀργὸς τῶν ἐν τῇ πόλει. ἐφ' ὧν οὐδενὸς
 45 τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ παρέσχε τάξει Λεωκράτης. ὧν
 εἰκὸς ὑμᾶς ἀναμνησθέντας τὸν μηδὲ συνεξενεγκεῖν
 μηδ' ἐπ' ἐκφορὰν ἐλθεῖν ἀξιώσαντα τῶν ὑπὲρ τῆς
 ἐλευθερίας καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας ἐν Χαιρωνεῖα τε-
 λευτησάντων θανάτῳ ζημιῶσαι, ὡς τὸ ἐπὶ τούτῳ μέρος
 ἀτάφρων ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν γεγενημένων· ὧν οὐτο
 οὐδὲ τὰς θήκας παριῶν ἠσχύνθη, ὀγδόῳ ἔτει τὴν πα-
 τρίδα αὐτῶν προσαγορεύων.

Περὶ ὧν <ὧ> ἄνδρες μικρῶ πλείω βούλομαι διελ-⁴⁶
 θεῖν, καὶ ὑμῶν ἀκοῦσαι δέομαι καὶ μὴ νομίζειν ἄλλο-
 τρίους εἶναι τοὺς τοιοῦτους <λόγους> τῶν δημοσίων
 ἀγώνων· αἱ γὰρ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν εὐλογίαὶ τὸν
 ἔλεγχον σαφῆ κατὰ τῶν τάναντία ἐπιτηδευόντων ποιοῦ-
 σιν. ἔτι δὲ καὶ δίκαιον τὸν ἔπαινον, ὃς μόνος ἄθλον
 τῶν κινδύνων τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστί, τοῦτον,
 ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνοι εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως
 τὰς ψυχὰς <τὰς> αὐτῶν ἀνήλωσαν, ἐν τοῖς δημοσίοις
 καὶ κοινοῖς ἀγῶσι τῆς πόλεως μὴ παραλείπειν. ἐκεῖνοι ⁴⁷
 γὰρ τοῖς πολεμίοις ἀπήντησαν ἐπὶ τοῖς ὄρειοις τῆς
 Βοιωτίας ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας μαχού-
 μενοι, οὐκ ἐν τοῖς τείχεσι τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας
 ἔχοντες, οὐδὲ τὴν χώραν κακῶς ποιεῖν προέμενοι τοῖς
 ἐχθροῖς, ἀλλὰ τὴν μὲν αὐτῶν ἀνδρείαν ἀσφαλεστέραν
 φυλακὴν εἶναι νομίζοντες τῶν λιθίνων περιβόλων, τὴν
 δὲ θρέψασαν αὐτοὺς αἰσχυρόμενοι περιορᾶν πορθουμέ-
 νην, εἰκότως· ὥσπερ γὰρ πρὸς τοὺς φύσει γεννήσαν- ⁴⁸
 τας καὶ τοὺς ποιητοὺς τῶν πατέρων οὐχ ὁμοίως ἔχου-
 σιν ἅπαντες ταῖς εὐνοίαις, οὕτω καὶ πρὸς τὰς | χώρας
 τὰς μὴ φύσει προσηκούσας, ἀλλ' ὕστερον ἐπικτήτους
 γενομένας καταδεέστερον διάκεινται. τοιαύταις δὲ γνώ-
 μαις χρησάμενοι, καὶ τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν ἐξ ἴσου
 τῶν κινδύνων μετασχόντες, οὐχ ὁμοίως τῆς τύχης
 ἐκοινώνησαν· τῆς γὰρ ἀρετῆς οὐ ζῶντες ἀπολαύουσιν,
 ἀλλὰ τελευτήσαντες τὴν δόξαν καταλελοίπασιν, οὐχ
 ἠττηθέντες, ἀλλ' ἀποθανόντες ἔνθαπερ ἐτάχθησαν ὑπὲρ
 τῆς ἐλευθερίας ἀμύνοντες.· εἰ δὲ δεῖ καὶ παραδοξότα- ⁴⁹
 τον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δέ, ἐκεῖνοι νικῶντες ἀπέθανον.
 ἂ γὰρ ἄθλα τοῦ πολέμου τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστίν,
 ἐλευθερία καὶ ἀρετή, ταῦτ' ἀμφοτέρω τοῖς τελευτή-

σασιν ὑπάρχει. ἔπειτα δ' οὐδ' οἶόν τ' ἐστὶν εἰπ
 ἠττησθαι τοὺς ταῖς διανοίαις μὴ πτήξαντας τὸν τ
 ἐπιόντων φόβον. μόνους γὰρ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοι
 καλῶς ἀποθνήσκοντας οὐδ' ἂν εἰς ἠττησθαι δικαῖ
 φήσειε· τὴν γὰρ δουλείαν φεύγοντες εὐκλεῖα θάνατο
 50 αἰροῦνται. ἐδήλωσε δ' ἡ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἀρετὴ
 μόνοι γὰρ τῶν ἀπάντων τὴν τῆς Ἑλλάδος ἐλευθερίαν
 ἐν τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν εἶχον. ἅμα γὰρ οὗτοί τε τὴν
 βίον μετήλλαξαν, καὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς δουλείαν
 μετέπεσεν· συνετάφη γὰρ τοῖς τούτων σώμασιν ἡ τῶν
 ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερία. ὅθεν καὶ φανερόν παῖσι
 ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολεμοῦντες, ἀλλ' ὑπὲρ κοινῆς ἐλευ
 θερίας προκινδυνεύοντες. ὥστε ὧ ἄνδρες οὐκ ἄν
 αἰσχυνθείην εἰπὼν στέφανον τῆς πατρίδος εἶναι τὴν
 51 ἐκείνων ψυχάς. καὶ δι' ἃ οὐκ ἀλόγως <ἀνδρείαν> ἐπι
 τήδευον, ἐπίστασθε ὧ <ἄνδρες> Ἀθηναῖοι μόνοι τῶν
 Ἑλλήνων τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τιμᾶν· εὐρήσετε ἡμῶν
 παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἀθλητὰς ἀνι
 κειμένους, παρ' ὑμῖν δὲ στρατηγούς ἀγαθοὺς καὶ
 τοὺς τὸν τύραννον ἀποκτείναντας. καὶ τοιοῦτοι
 μὲν ἄνδρας οὐδ' ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος ὀλίγοι
 εὐρεῖν ῥάδιον, τοὺς δὲ τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας νεν
 κηκότας εὐπετῶς πολλαχόθεν ἔστι γεγονότας ἰδεῖν
 ὥσπερ τοίνυν τοῖς εὐεργέταις μεγίστας τιμὰς ἀπι
 νέμετε, οὕτω δίκαιοι [καὶ] τοὺς τὴν πατρίδα κιν
 ταισχύνοντας καὶ προδιδόντας ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαι
 κολάζειν.

52
 p. 18. Σκέψασθε δ' ὧ ἄνδρες, ὅτι οὐδ' ἐφ' ὑμῖν ἐστὶ
 ἀποψηφίσασθαι Λεωκράτους τουτουί, τὰ δίκαια ποιούσα
 τὸ γὰρ ἀδίκημα τοῦτο κεκριμένον ἐστὶ καὶ κατεγνωσμέ
 νον. ἡ μὲν γὰρ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή (καὶ μηδεὶς μὴ

θορυβήσῃ· ταύτην γὰρ ὑπολαμβάνω μεγίστην τότε γενέσθαι τῇ πόλει σωτηρίαν) τοὺς φυγόντας τὴν πατρίδα καὶ ἐγκαταλιπόντας τότε ὡς πολεμίους <συλ>λαβοῦσα ἀπέκτεινε. καίτοι ὦ ἄνδρες μὴ νομίζετε τοὺς τὰ τῶν ἄλλων φονικὰ ἀδικήματα ὀσιώτατα δικάζοντας αὐτοὺς ἂν εἷς τινα τῶν πολιτῶν τοιοῦτόν τι παρανομήσαι. ἀλλὰ μὴν Ἀυτολύκου γε ὑμεῖς κατεψηφίσασθε, μείναν- 53
τος μὲν [αὐτοῦ] ἐν τοῖς κινδύνοις, ἔχοντας δ' αἰτίαν τοὺς υἱεῖς καὶ τὴν γυναῖκα ὑπεκθέσθαι, καὶ ἐτιμωρήσασθε. καίτοι εἰ τὸν τοὺς ἀχρήστους εἰς τὸν πόλεμον ὑπεκθέσθαι αἰτίαν ἔχοντα ἐτιμωρήσασθε, τί δεῖ πάσχειν ὅστις ἀνὴρ ὢν οὐκ ἀπέδωκε τὰ τροφεῖα τῇ πατρίδι; ἔτι δὲ ὁ δῆμος, δεινὸν ἠγησάμενος εἶναι τὸ γιγνόμενον, ἐψηφίσατο ἐνόχους εἶναι τῇ προδοσίᾳ τοὺς φεύγοντας τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον, ἀξίους εἶναι νομίζων τῆς ἐσχάτης τιμωρίας. ἃ δὴ κατέγνωσται 54
μὲν παρὰ τῷ δικαιοτάτῳ συνεδρίῳ, κατεψηφίσται δ' ὑφ' ὑμῶν τῶν δικάζειν λαχόντων, ὁμολογεῖται δὲ παρὰ τῷ δήμῳ τῆς μεγίστης ἄξια εἶναι τιμωρίας, τούτοις ὑμεῖς ἐναντία ψηφιεῖσθε; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ἔσεσθε ἀγνωμονέστατοι, καὶ ἐλαχίστους ἔξετε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν κινδυνεύοντας.

Ὡς μὲν οὖν ἐνοχός ἐστι τοῖς εἰσηγγελημένοις ἅπα- 55
σιν ὦ ἄνδρες Λεωκράτης φανερόν ἐστι· πυνθάνομαι cap. 14.
δ' αὐτὸν ἐπιχειρήσειν ὑμᾶς ἕξαπατᾶν λέγοντα, ὡς ἔμπορος ἐξέπλευσε καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἐργασίαν ἀπεδήμησεν εἰς Ῥόδον. ἐὰν οὖν ταῦτα λέγη, ἐνθυμείσθ' ὡς ῥαδίως λήψεσθ' αὐτὸν ψευδόμενον. πρῶτον μὲν γὰρ | οὐκ ἐκ τῆς ἀκτῆς κατὰ τὴν πυλίδα ἐμβαίνουσιν οἱ κατ' ἔμπορίαν πλέοντες, ἀλλ' εἴσω τοῦ λιμένος, ὑπὸ πάντων τῶν φίλων ὀρώμενοι καὶ ἀποστελλόμενοι·

σασιν ὑπάρχει. ἔπειτα δ' οὐδ' οἶόν τ' ἐστὶν εἶπε
 ἠττησθαι τοὺς ταῖς διανοίαις μὴ πτήξαντας τὸν τῶν
 ἐπιόντων φόβον. μόνους γὰρ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις
 καλῶς ἀποθνήσκοντας οὐδ' ἂν εἷς ἠττησθαι δικαίως
 φήσειε· τὴν γὰρ δουλείαν φεύγοντες εὐκλεᾶ θάνατον
 50 αἰροῦνται. ἐδήλωσε δ' ἡ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἀρετή·
 μόνοι γὰρ τῶν ἀπάντων τὴν τῆς Ἑλλάδος ἐλευθερίαν
 ἐν τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν εἶχον. ἅμα γὰρ οὗτοί τε τὸν
 βίον μετήλλαξαν, καὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς δουλείαν
 μετέπεσεν· συνετάφη γὰρ τοῖς τούτων σώμασιν ἡ τῶν
 ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερία. ὅθεν καὶ φανερόν παῖσιν
 ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολεμοῦντες, ἀλλ' ὑπὲρ κοινῆς ἐλευ-
 θερίας προκινδυνεύοντες. ὥστε ὧ ἄνδρες οὐκ <ἂν>
 αἰσχυνθεῖην εἰπὼν στέφανον τῆς πατρίδος εἶναι τὰς
 51 ἐκείνων ψυχάς. καὶ δι' ἃ οὐκ ἀλόγως <ἀνδρείαν> ἐπε-
 τήδευον, ἐπίστασθε ὧ <ἄνδρες> Ἀθηναῖοι μόνοι τῶν
 Ἑλλήνων τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τιμᾶν· εὐρήσετε δὲ
 παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἀθλητὰς ἀνα-
 κειμένους, παρ' ὑμῖν δὲ στρατηγούς ἀγαθοὺς καὶ
 τοὺς τὸν τύραννον ἀποκτείναντας. καὶ τοιοῦτους
 μὲν ἄνδρας οὐδ' ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος ὀλίγους
 εὐρεῖν ῥάδιον, τοὺς δὲ τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας νενι-
 κηκότας εὐπετῶς πολλαχόθεν ἔστι γεγονότας ἰδεῖν.
 ὥσπερ τοίνυν τοῖς εὐεργέταις μεγίστας τιμὰς ἀπο-
 νέμετε, οὕτω δίκαιοι [καὶ] τοὺς τὴν πατρίδα κα-
 ταισχύνοντας καὶ προδιδόντας ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαις
 κολάζειν.

52
 cap. 18. Σκέψασθε δ' ὧ ἄνδρες, ὅτι οὐδ' ἐφ' ὑμῖν ἐστὶν
 ἀποψηφίσασθαι Λεωκράτους τουτουί, τὰ δίκαια ποιοῦσι.
 τὸ γὰρ ἀδίκημα τοῦτο κεκριμένον ἐστὶ καὶ κατεγνωσμέ-
 νον. ἡ μὲν γὰρ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή (καὶ μηδεὶς μοι

θορυβήσῃ· ταύτην γὰρ ὑπολαμβάνω μεγίστην τότε γενέσθαι τῇ πόλει σωτηρίαν) τοὺς φυγόντας τὴν πατρίδα καὶ ἐγκαταλιπόντας τότε ὡς πολεμίους <συλ>λαβοῦσα ἀπέκτεινε. καίτοι ὧ ἄνδρες μὴ νομίζετε τοὺς τὰ τῶν ἄλλων φονικὰ ἀδικήματα ὀσιώτατα δικάζοντας αὐτοὺς ἂν εἷς τινα τῶν πολιτῶν τοιοῦτόν τι παρανομήσαι. ἀλλὰ μὴν Ἀὐτολύκου γε ὑμεῖς κατεψηφίσασθε, μείναν- 53
 τος μὲν [αὐτοῦ] ἐν τοῖς κινδύνοις, ἔχοντος δ' αἰτίαν τοὺς υἱεῖς καὶ τὴν γυναῖκα ὑπεκθέσθαι, καὶ ἐτιμωρήσασθε. καίτοι εἰ τὸν τοὺς ἀχρήστους εἰς τὸν πόλεμον ὑπεκθέσθαι αἰτίαν ἔχοντα ἐτιμωρήσασθε, τί δεῖ πάσχειν ὅστις ἀνὴρ ὢν οὐκ ἀπέδωκε τὰ τροφεῖα τῇ πατρίδι; ἔτι δὲ ὁ δῆμος, δεινὸν ἠγησάμενος εἶναι τὸ γιγνόμενον, ἐψηφίσαστο ἐνόχους εἶναι τῇ προδοσίᾳ τοὺς φεύγοντας τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον, ἀξίους εἶναι νομίζων τῆς ἐσχάτης τιμωρίας. ἃ δὴ κατέγνωσται 54
 μὲν παρὰ τῷ δικαιοτάτῳ συνεδρίῳ, κατεψηφίσται δ' ὑφ' ὑμῶν τῶν δικάζειν λαχόντων, ὁμολογεῖται δὲ παρὰ τῷ δήμῳ τῆς μεγίστης ἄξια εἶναι τιμωρίας, τούτοις ὑμεῖς ἐναντία ψηφιεῖσθε; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ἔσεσθε ἀγνωμονέστατοι, καὶ ἐλαχίστους ἔξετε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν κινδυνεύοντας.

Ὡς μὲν οὖν ἐνοχός ἐστι τοῖς εἰσηγγελημένοις ἀπα- 55
 σιν ὧ ἄνδρες Λεωκράτης φανερόν ἐστι· πυνθάνομαι δ' αὐτὸν ἐπιχειρήσειν ὑμᾶς ἐξαπατᾶν λέγοντα, ὡς ἔμπορος ἐξέπλευσε καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἐργασίαν ἀπεδήμησεν εἰς Ῥόδον. εἰάν οὖν ταῦτα λέγῃ, ἐνθυμεῖσθ' ὡς ῥαδίως λήψεσθ' αὐτὸν ψευδόμενον. πρῶτον μὲν γὰρ | οὐκ ἐκ τῆς ἀκτῆς κατὰ τὴν πυλίδα ἐμβαίνουσιν οἱ κατ' ἐμπορίαν πλέοντες, ἀλλ' εἴσω τοῦ λιμένος, ὑπὸ πάντων τῶν φίλων ὀρώμενοι καὶ ἀποστελλόμενοι·

σίοις ἔτεσιν ὕστερον ἐκ τῶν τυχόντων ἀνθρώπων
συννοικισθεῖσαν;

63
cap. 16.

Ἴσως οὖν τῶν συνηγόντων αὐτῷ τολμήσει τις εἰ-
πεῖν, μικρὸν τὸ πρᾶγμα ποιῶν, ὥς οὐδὲν ἂν παρ' ἓνα
ἄνθρωπον ἐγένετο τούτων· | καὶ οὐκ αἰσχυνοῦνται τοι-
αύτην ἀπολογία ποιούμενοι πρὸς ὑμᾶς, ἐφ' ἧ δικαίως
ἂν ἀποθάνοιεν. εἰ μὲν γὰρ ὁμολογοῦσι τὴν πατρίδα
αὐτὸν ἐκλιπεῖν, τοῦτο συγχωρήσαντες ὑμᾶς ἐόντων
διαγνῶναι περὶ τοῦ μεγέθους· εἰ δ' ὅλως μηδὲν τού-
των πεποιήκεν, οὐ μανία δὴ που τοῦτο λέγειν, ὥς
64 οὐδὲν ἂν γίγνοιτο παρὰ τοῦτον; ἡγοῦμαι δ' ἔγωγε ὧ
ἄνδρες τούναντίον τούτοις, παρὰ τοῦτον εἶναι τῇ πόλει
τὴν σωτηρίαν. ἡ γὰρ πόλις οἰκεῖται κατὰ τὴν ἰδίαν
ἐκάστου μοῖραν φυλαττομένη· ὅταν οὖν ταύτην ἐφ'
ἑνός τις παρίδῃ, λέληθεν ἑαυτὸν ἐφ' ἀπάντων τοῦτο
πεποιηκώς. καίτοι ῥᾶδιόν ἐστιν ὧ ἄνδρες, πρὸς τὰς
τῶν ἀρχαίων νομοθετῶν διανοίας ἀποβλέψαντας τὴν
65 ἀλήθειαν εὐρεῖν. ἐκεῖνοι γὰρ οὐ τῷ μὲν ἑκατὸν τά-
λαντα κλέψαντι θάνατον ἔταξαν, τῷ δὲ δέκα δραχμᾶς
ἔλαττον ἐπιτίμιον· οὐδὲ τὸν μὲν μεγάλα ἱεροσυλήσαντα
ἀπέκτεινον, τὸν δὲ μικρὰ ἐλάττονι τιμωρία ἐκόλαζον·
οὐδὲ τὸν μὲν οἰκέτην ἀποκτείναντα ἀργυρίῳ ἐζημίουν,
τὸν δὲ ἐλεύθερον εἶργον τῶν νομίμων· ἀλλ' ὁμοίως
ἐπὶ πᾶσι καὶ τοῖς ἐλαχίστοις παρανομήμασι θάνατον
66 ὥρισαν εἶναι τὴν ζημίαν. οὐ γὰρ πρὸς τὸ ἴδιον ἐκά-
στοτε ἐπ' αὐτῶν ἀπέβλεπον τοῦ γεγενημένου πράγμα-
τος, οὐδ' ἐντεῦθεν τὸ μέγεθος τῶν ἀμαρτημάτων ἐλάμ-
βανον, ἀλλ' αὐτὸ ἐσκόπουν τοῦτο, εἰ πέφυκε τὸ ἀδί-
κημα τοῦτο ἐπὶ πλείον ἐλθὸν μέγα βλάπτειν τοὺς
ἀνθρώπους. καὶ γὰρ ἄτοπον ἄλλως πως περὶ τούτου
ἔξετάζειν. φέρε γὰρ ὧ ἄνδρες, εἴ τις ἓνα νόμον εἰς

τὸν ἔλεγχον γενέσθαι, οὕτως δὲ διὰ τὸ συνειδέναί
 ἑαυτῷ οὐχ ὑπέμεινεν ἀλλ' ἔφυγε. καίτοι ὧ ἄνδρες
 πολὺ θᾶττον οἱ Λεωκράτους οἰκέται καὶ θεράπαινοι
 τῶν γενομένων ἂν τι ἠρνήθησαν, ἢ τὰ μὴ ὄντα τοῦ
 αὐτῶν δεσπότη κατεψεύσαντο. χωρὶς τοίνυν τούτων ³¹
 Λεωκράτης | <μὲν> ἀναβοήσεται αὐτίκα ὡς ἰδιώτης ὢν, _{cap. 10.}
 καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ ῥήτορος καὶ συκοφάντου δεινότητος
 ἀναρπαζόμενος· ἐγὼ δ' ἠγοῦμαι πάντας ὑμᾶς εἰδέναί,
 ὅτι τῶν μὲν δεινῶν καὶ συκοφαντεῖν ἐπιχειρούντων
 ἔργον ἐστὶν ἅμα τοῦτο προαιρεῖσθαι καὶ ζητεῖν τὰ
χωρία ταῦτα, ἐν οἷς τοὺς παραλογισμοὺς κατὰ τῶν
 ἀγωνιζομένων ποιήσονται, τῶν δὲ δικαίως τὰς κρίσεις
 ἐνισταμένων καὶ τοὺς ἐνόχους ταῖς ἀραῖς ἀκριβῶς ἀπο-
 δεικνύντων τάναντία φαίνεσθαι τούτοις ποιοῦντας,
 ὡσπερ ἡμεῖς. οὕτως δὲ διαλογίζεσθε περὶ τούτων ³²
 παρ' ὑμῖν αὐτοῖς. τίνας ἀδύνατον ἦν τῇ δεινότητι καὶ
 ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ λόγου παραγαγεῖν; κατὰ
 φύσιν τοίνυν βασανιζόμενοι πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν περὶ
 πάντων τῶν ἀδικημάτων ἔμελλον φράσειν οἱ οἰκέται
 καὶ αἱ θεράπαινοι. ἀλλὰ τούτους Λεωκράτης παραδοῦ-
 ναι ἔφυγε, καὶ ταῦτα οὐκ ἀλλοτρίους, ἀλλ' αὐτοῦ ὄν-
 τας. τίνας δὲ δυνατὸν εἶναι δοκεῖ τοῖς λόγοις ψυχα- ³³
 γωγῆσαι, καὶ τὴν ὑγρότητα αὐτῶν τοῦ ἠέθους τοῖς
 δακρύοις εἰς ἔλεον προαγαγέσθαι; τοὺς δικαστάς. ἐν-
 ταῦθα Λεωκράτης ὁ προδότης τῆς πατρίδος ἐλήλυθεν,
 οὐδὲν ἕτερον ἢ φοβούμενος, μὴ ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκίας
 οἷ τ' ἐξελέγχοντες τῷ ἔργῳ καὶ ὁ ἐξελεγχόμενος γένηται.
 τί γὰρ ἔδει προφάσεων ἢ λόγων ἢ σκήψεως; ἀπλοῦν τὸ
 δίκαιον, ῥᾶδιον τὸ ἀληθές, βραχὺς ὁ ἔλεγχος. εἰ μὲν
 ὁμολογεῖ τὰ ἐν τῇ εἰσαγγελίᾳ ἀληθῆ καὶ ὅσια εἶναι, τί
 οὐ τῆς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίας τυγχάνει; εἰ δὲ μὴ φησι

ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, τί οὐ παραδέδωκε τοὺς οἰκέτας καὶ τὰς θεραπαίνας; προσῆκεν γὰρ τὸν ὑπὲρ προδοσίας κινδυνεύοντα καὶ παραδιδόναι βασανίζειν καὶ μηδένα
 35 τῶν ἀκριβεστάτων ἐλέγχων φεύγειν. ἀλλ' οὐδὲν τούτῳ ἔπραξεν. ἀλλὰ καταμεμαρτυρηκῶς ἑαυτοῦ, ὅτι προδότης ἐστὶν τῆς πατρίδος καὶ τῶν ἱερῶν καὶ τῶν νόμων, ὑμᾶς ἀξιῶσει ἐναντία ταῖς αὐτοῦ ὁμολογίαις καὶ μαρτυρίαις ψηφίσασθαι; καὶ πῶς δίκαιόν ἐστι τὸν τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀπολογίας αὐτοῦ ἐξ ἄλλων τε πολλῶν καὶ ἐκ τοῦ μὴ δέξασθαι τὰ δίκαια περιηρημένον, τοῦτον ἐᾶσαι ὑμᾶς αὐτούς ὑπὲρ τῶν ὁμολογουμένων ἀδικημάτων ἐξαπατῆσαι;

36 Περὶ μὲν οὖν τῆς προκλήσεως καὶ τοῦ ἀδικήματος, ὅτι ὁμολογούμενόν ἐστιν, ἱκανῶς ὑμᾶς ἠγοῦμαι ὡς ἄνδρες μεμαθηκέναι· ἐν οἷς δὲ καιροῖς καὶ ἡλίκοις κινδύνοις τὴν πόλιν οὖσαν Λεωκράτης προδέδωκεν, ἀναμνησάμενοι ὑμᾶς βούλομαι. Καί μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα γραμματεῦ τὸ Ὑπερείδου, καὶ ἀναγίγνωσκε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

37 Ἀκούετε τοῦ ψηφίσματος ὡς ἄνδρες, ὅτι τὴν βουλὴν τοὺς πεντακοσίους καταβαίνειν εἰς Πειραιᾶ χρηματιοῦσαν περὶ φυλακῆς τοῦ Πειραιέως ἐν τοῖς ὅπλοις ἔδοξε, καὶ πράττειν διεσκευασμένην ὅ τι ἂν δοκῇ τῷ δήμῳ συμφέρον εἶναι. καίτοι ὡς ἄνδρες εἰ οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι ἔνεκα τοῦ βουλευέσθαι ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐν τῇ τῶν στρατιωτῶν τάξει διέτριβον, ἄρ' ὑμῖν δοκοῦσι μικροὶ καὶ οἱ τυχόντες φόβοι τότε τὴν
 38 πόλιν κατασχεῖν; ἐν οἷς Λεωκράτης οὐτοσί καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς πόλεως ἀποδρᾶς ὄχρετο, καὶ τὰ χρήματα τὰ ὑπάρχοντα ἐξεκόμισε, καὶ <τὰ> ἱερὰ τὰ πατρῶα μετεπέμψατο,

καὶ εἰς τοσοῦτον προδοσίας ἤλθεν, ὥστε κατὰ τὴν τοῦ-
του προαίρεσιν ἔρημοι μὲν <ἄν> ἦσαν οἱ νεώ, ἔρημοι
δ' αἱ φυλακαὶ τῶν τειχῶν, ἐξελέλειπτο δ' ἡ πόλις καὶ
ἡ χώρα. καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ὧ ἄνδρες 39
τίς οὐκ ἂν τὴν πόλιν ἠλέησεν, οὐ μόνον πολίτης, ἀλλὰ
καὶ ξένος ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἐπιδεδημηκῶς;
τίς δ' ἦν οὕτως ἢ μισόδημος τότε ἢ μισαθήναιος, ὅστις
ἂν ἄτακτον αὐτὸν ὑπέμεινε ἰδεῖν; ἠνίκα ἢ μὲν ἦτα
καὶ τὸ γεγονός πάθος ἀρτίως προσήγγελλτο, ὄρθῃ δ'
ἦν ἡ πόλις ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν, αἱ δ' ἐλπίδες τῆς
σωτηρίας τῷ δήμῳ ἐν τοῖς ὑπὲρ πεντήκοντ' ἔτη γε-
γονόσι καθειστήκεσαν, ὄρᾶν δ' ἦν | ἐπὶ μὲν τῶν θυ- 40
ρῶν γυναῖκας ἐλευθέρως, περιφόβους κατεπτηχυίας καὶ
πυνθανομένας, εἰ ζῶσιν, τὰς μὲν ὑπὲρ ἀνδρός, τὰς δ'
ὑπὲρ πατρὸς, τὰς δ' ὑπὲρ ἀδελφῶν, ἀναξίως αὐτῶν
καὶ τῆς πόλεως ὀρωμένας, τῶν δ' ἀνδρῶν τοὺς τοῖς
σώμασιν ἀπειρηκότας καὶ ταῖς ἡλικίαις πρεσβυτέρους
καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ στρατεύεσθαι ἀφειμένους ἰδεῖν
ἦν καθ' ὅλην τὴν πόλιν τότε ἐπὶ γήρως ὀδῶ περιφθει-
ρομένους, διπλᾶ θαῖμάτια ἔμπεπορπημένους; πολλῶν 41
δὲ καὶ δεινῶν κατὰ τὴν πόλιν γιγνομένων, καὶ πάν-
των τῶν πολιτῶν τὰ μέγιστα ἠτυχηκότων, μάλιστ' ἂν
τις ἤλγησεν καὶ ἐδάκρυσεν ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμ-
φοραῖς, ἠνίχ' ὄρᾶν ἦν τὸν δῆμον ψηφισάμενον τοὺς
μὲν δούλους ἐλευθέρους, τοὺς δὲ ξένους Ἀθηναίους,
τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους· ὃς πρότερον ἐπὶ τῷ αὐ-
τόχθων εἶναι καὶ ἐλεύθερος ἐσεμνύνετο. τοσαύτη δ' 42
ἡ πόλις ἐκέχρητο μεταβολῇ, ὥστε πρότερον μὲν ὑπὲρ
τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι, ἐν
δὲ τοῖς τότε χρόνοις ἀγαπᾶν, ἐὰν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν
σωτηρίας ἀσφαλῶς δύνηται <δια>κινδυνεῦσαι, καὶ πρό-

Καλός γ' ὦ ἄνδρες καὶ ὄσιος ὁ ὄρκος. παρὰ τοῦτον τοίνυν ἅπαντα πεποίηκε Λεωκράτης. καίτοι πῶς ἂν ἄνθρωπος γένοιτο ἀνοσιώτερος, ἢ μᾶλλον προδοτικῆς τῆς πατρίδος; τίνα δ' ἂν τρόπον ὄπλα καταισχύνειέ τις μᾶλλον, ἢ εἰ λαβεῖν μὴ θέλοι καὶ τοὺς πολεμίους ἀμύνασθαι; πῶς δ' οὐ καὶ τὸν παραστάτην καὶ τὴν τάξιν λέλοιπεν ὁ μὴδὲ τάξαι τὸ σῶμα παρασχών; 78 ποῦ δ' ὑπὲρ ὀσίων καὶ ἱερῶν ἤμυνεν ἂν ὁ μὴδένα κίνδυνον ὑπομείνας; τίνι δ' ἂν τὴν πατρίδα προῦδωκε μείζονι προδοσίᾳ; τὸ γὰρ τούτου μέρος ἐκλελειμμένη τοῖς πολεμίσις ὑποχείριός ἐστιν. εἶτα τοῦτον οὐκ ἀποκτενεῖτε τὸν ἀπάσαις ταῖς ἀδικίαις ἔνοχον ὄντα; τίνας οὖν τιμωρήσεσθε; τοὺς ἔν τι τούτων ἡμαρτηκότας; ῥᾶδιον ἔσται παρ' ὑμῖν ἄρα μεγάλα ἀδικεῖν, εἰ φανεῖσθε ἐπὶ τοῖς μικροῖς μᾶλλον ὀργιζόμενοι.

79
cap. 19.

Καὶ μὴν ὦ ἄνδρες καὶ τοῦθ' ὑμᾶς δεῖ μαθεῖν, ὅτι τὸ συνέχον τὴν δημοκρατίαν ὄρκος ἐστί. τρία γὰρ ἐστιν ἐξ ὧν ἡ πολιτεία συνέστηκεν, ὁ ἄρχων, ὁ δικαστής, ὁ ἰδιώτης. τούτων τοίνυν ἕκαστος ταύτην πίστιν δίδωσιν, εἰκότως· τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους πολλοὶ ἤδη ἔξαπατήσαντες καὶ διαλαθόντες οὐ μόνον τῶν παρόντων κινδύνων ἀπελύθησαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἀθῶοι τῶν ἀδικημάτων τούτων εἰσί· τοὺς δὲ θεοὺς οὐτ' ἂν ἐπιορκήσας τις λάθῃ, οὐτ' ἂν ἐκφύγοι τὴν ἀπ' αὐτῶν τιμωρίαν, ἀλλ' εἰ μὴ αὐτός, οἱ παῖδές γε καὶ τὸ γένος ἅπαν [τὸ τοῦ ἐπιορκήσαντος] μεγάλοις 80 ἀτυχήμασι περιπίπτει. διόπερ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ταύτην πίστιν ἔδοσαν αὐτοῖς ἐν Πλαταιαῖς πάντες οἱ Ἕλληνες, ὅτ' ἔμελλον παραταξάμενοι μάχεσθαι πρὸς τὴν Ξέρξου δύναμιν, οὐ παρ' αὐτῶν εὐρόντες, ἀλλὰ μιμησάμενοι τὸν παρ' ὑμῖν εἰθισμένον ὄρκον. ἦν

ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι· καὶ γὰρ παλαιῶν ὄντων τῶν τότε πεπραγμένων ὅμως ἵχνος ἔστιν ἐν τοῖς γεγραμμένοις ἰδεῖν τῆς ἐκείνων | ἀρετῆς. Καὶ μοι ἀναγίγνωσκε αὐτόν.

ΟΡΚΟΣ. Οὐ ποιήσομαι περὶ πλείονος τὸ ζῆν τῆς 81
 ἔλευθερίας, οὐδ' ἐγκαταλείψω τοὺς ἡγεμόνας οὔτε ζῶντας οὔτε ἀποθανόντας, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας τῶν συμμάχων ἅπαντας θάψω. καὶ κρατήσας τῷ πολέμῳ τοὺς βαρβάρους, τῶν μὲν μαχεσαμένων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πόλεων οὐδεμίαν ἀνάστατον ποιήσω, τὰς δὲ τὰ τοῦ βαρβάρου προελομένας ἀπάσας δεκατεύσω. καὶ τῶν ἱερῶν τῶν ἐμπρησθέντων καὶ καταβληθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων οὐδὲν ἀνοικοδομήσω παντάπασιν, ἀλλ' ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἔάσω καταλείπεσθαι τῆς τῶν βαρβάρων ἀσεβείας.

Οὕτω τοίνυν ὧ ἄνδρες σφόδρα ἐνέμειναν [ἐν] τούτῳ 82
 πάντες, ὥστε καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν μεθ' ἑαυτῶν ἔσχον βοηθόν, καὶ πάντων <τῶν> Ἑλλήνων ἀνδρῶν ἀγαθῶν γενομένων πρὸς τὸν κίνδυνον, μάλιστα ἢ πόλις ὑμῶν εὐδοκίμησεν. ὃ καὶ πάντων ἂν εἶη δεινότατον, τοὺς μὲν προγόνους ὑμῶν ἀποθνήσκειν τολμᾶν ὥστε μὴ τὴν πόλιν ἀδοξεῖν, ὑμᾶς δὲ μὴ κολάζειν τοὺς καταισχύναντας αὐτήν, ἀλλὰ περιορᾶν τὴν κοινήν καὶ μετὰ πολλῶν πόνων συνειλεγμένην εὐκλειαν, ταύτην διὰ τὴν τῶν τοιούτων ἀνδρῶν πονηρίαν καταλυομένην.✱

Καίτοι ὧ ἄνδρες μόνοις ὑμῖν τῶν Ἑλλήνων οὐκ 83
 ἔστιν οὐδὲν τούτων περιδεῖν. βούλομαι δὲ μικρὰ τῶν cap. 20.
 παλαιῶν ὑμῖν διελθεῖν, οἷς παραδείγμασι χρώμενοι καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων βέλτιον βουλευέσεσθε. τοῦτο γὰρ ἔχει μέγιστον ἢ πόλις ὑμῶν ἀγαθόν, ὅτι τῶν καλῶν ἔργων παράδειγμα τοῖς Ἑλλησι γέγονεν·

ὅσον γὰρ τῷ χρόνῳ πασῶν ἐστὶν ἀρχαιοτάτη, τοσοῦ-
 τον οἱ πρόγονοι [ἡμῶν] τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀρετῇ
 84 διενηνόχασιν. ἐπὶ Κόδρου γὰρ βασιλεύοντος Πελο-
 ποννησίοις γενομένης ἀφορίας κατὰ τὴν χώραν αὐτῶν
 ἔδοξε στρατεύειν ἐπὶ τὴν πόλιν ἡμῶν, καὶ ἡμῶν τοὺς
 προγόνους ἐξαναστήσαντας κατανείμασθαι τὴν χώραν.
 καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δελφοὺς ἀποστείλαντες τὸν θεὸν
 ἐπηρώτων, εἰ λήψονται τὰς Ἀθήνας· ἀνελόντος δ'
 αὐτοῖς τοῦ θεοῦ, διότι τὴν πόλιν αἰρήσουσιν ἂν μὴ
 τὸν βασιλέα τὸν Ἀθηναίων [Κόδρον] ἀποκτείνωσιν,
 85 ἐστράτευον ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. Κλεόμαντις δὲ τῶν Δελ-
 φῶν τις, πυθόμενος τὸ χρηστήριον, δι' ἀπορρήτων
 ἐξήγγειλε τοῖς Ἀθηναίοις· οὕτως [οἱ πρόγονοι ἡμῶν]
 ὡς ἔοικε καὶ τοὺς ἔξωθεν ἀνθρώπους εὖνους ἔχοντες
 διετέλουν. ἐμβαλόντων δὲ τῶν Πελοποννησίων εἰς τὴν
 Ἀττικὴν, τί ποιοῦσιν [οἱ πρόγονοι ὑμῶν] ἄνδρες δικα-
 σταί; οὐ καταλιπόντες τὴν χώραν ὥσπερ Λεωκράτης
 ᾤχοντο, οὐδ' ἐκδοτον τὴν θρεψαμένην καὶ τὰ ἱερὰ
 τοῖς πολεμίοις παρέδωσαν, ἀλλ' ὀλίγοι ὄντες κατακλη-
 σθέντες [ἐπολιορκοῦντο καὶ] διεκαρτέρουν εἰς τὴν πα-
 86 τρίδα. καὶ οὕτως ἦσαν [ᾧ] ἄνδρες γενναῖοι οἱ τότε
 βασιλεύοντες, ὥστε προηροῦντο ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῆς
 τῶν ἀρχομένων σωτηρίας μᾶλλον ἢ ζῶντες ἑτέραν με-
 ταλλάξαι τινὰ χώραν. φασὶν γοῦν τὸν Κόδρον παραγ-
 γείλαντα τοῖς Ἀθηναίοις, προσέχειν ὅταν τελευτήσῃ
 τὸν βίον, λαβόντα πτωχικὴν στολὴν ὅπως ἂν ἀπατήσῃ
 τοὺς πολεμίους, κατὰ τὰς πύλας ὑπεκδύντα φρύγανα
 συλλέγειν πρὸ τῆς πόλεως, προσελθόντων δ' αὐτῷ
 δυοῖν ἀνδρῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου καὶ τὰ κατὰ τὴν
 πόλιν πυνθανομένων, τὸν ἕτερον αὐτῶν ἀποκτεῖναι
 87 τῷ δρεπάνῳ παίσαντα· τὸν δὲ περιλελειμμένον, παρο-

ξυνθέντα [τῷ Κόδρῳ] καὶ νομίσαντα πτωχὸν εἶναι, σπασάμενον τὸ ξίφος ἀποκτεῖναι τὸν Κόδρον. τούτων δὲ γενομένων οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κήρυκα πέμψαντες ἤξιον δοῦναι τὸν βασιλέα θάψαι, λέγοντες αὐτοῖς ἄκασαν τὴν ἀλήθειαν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τοῦτον μὲν ἀπέδοσαν, γνόντες δ' ὡς οὐκέτι δυνατὸν αὐτοῖς τὴν χώραν κατασχεῖν ἀπεχώρησαν. τῷ δὲ Κλεομάντει τῷ Δελφῷ ἢ πόλις αὐτῷ τε καὶ ἐκγόνοις ἐν πρυτανείῳ αἰδίου σίτησιν ἔδοσαν. ἄρα γ' ὁμοίως ἐφίλουν | 88 τὴν πατρίδα Λεωκράτει οἱ τότε βασιλεύοντες, οἳ γε προηροῦντο τοὺς πολεμίους ἕξαπατῶντες ἀποθνήσκειν ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ τὴν ἰδίαν ψυχὴν ἀντὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀντικαταλλάττεσθαι; τοιγαροῦν μονώτατοι ἐπώνυμοι τῆς χώρας εἰσὶν, ἰσοθέων τιμῶν τετυχηκότες, εἰκότως· ὑπὲρ ἧς γὰρ οὕτω σφόδρα ἐσπούδαζον, δικαίως ταύτης καὶ τεθνεῶτες ἐκληρονόμουν. ἀλλὰ Λεω- 89 κράτης οὔτε ζῶν οὔτε τεθνεῶς δικαίως ἂν αὐτῆς μετὰσχοι, μονώτατος <δ'> ἂν προσηκόντως ἕξορισθεῖη τῆς χώρας, ἣν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ᾤχετο· οὐδὲ γὰρ καλὸν τὴν αὐτὴν καλύπτειν τοὺς τῇ ἀρετῇ διαφέροντας, καὶ τὸν κάκιστον πάντων ἀνθρώπων.

Καίτοι γ' ἐπεχείρησεν εἰπεῖν, ὃ καὶ νῦν ἴσως ἐρεῖ ⁹⁰ _{cap. 21.} πρὸς ὑμᾶς, ὡς οὐκ ἂν ποτε ὑπέμεινε τὸν ἀγῶνα τοῦτον συνειδῶς ἑαυτῷ τοιοῦτόν τι διαπεπραγμένῳ· ὥσπερ οὐ πάντας καὶ τοὺς κλέπτοντας καὶ ἱεροσυλοῦντας τούτῳ τῷ τεκμηρίῳ χρωμένους. οὐ γὰρ τοῦ πράγματός ἐστι σημεῖον, ὡς οὐ πεποιθήκασι, ἀλλὰ τῆς ἀναιδεΐας ἣν ἔχουσιν. οὐ γὰρ τοῦτο δεῖ λέγειν, ἀλλ' ὡς οὐκ ἐξέπλευσεν, οὐδὲ τὴν πόλιν ἐγκατέλιπεν, οὐδ' ἐν Μεγάροις κατῴκησε· ταῦτά ἐστι τεκμήρια τοῦ πράγματος, ⁹¹ ἐπεὶ τό γ' ἐλθεῖν τοῦτον, οἶμαι θεῶν τινα αὐτὸν ἐπ'

αὐτὴν ἀγαγεῖν τὴν τιμωρίαν, ἵν' ἐπειδὴ τὸν εὐκλεᾶ κίνδυνον ἔφυγε, τοῦ ἀκλεοῦς καὶ ἀδόξου θανάτου τύχοι, καὶ οὓς προὔδωκε, τούτοις ὑποχείριον αὐτὸν καταστήσειεν. ἐτέρωθι μὲν γὰρ ἀτυχῶν οὐπω δῆλος, εἰ διὰ ταῦτα δίκην δίδωσιν· ἐνταῦθα δὲ παρ' οἷς προὔδωκεν φανερός ἐστιν, ὅτι τῶν αὐτοῦ παρανομη-
 92 μάτων ὑπέχει [ταύτην] τὴν τιμωρίαν. οἱ γὰρ θεοὶ οὐδὲν πρότερον [ποιοῦσιν], ἢ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων τὴν διάνοιαν παράγουσι· καὶ μοι δοκοῦσιν τῶν ἀρχαίων τινὲς ποιητῶν ὡσπερ χρησμούς γραψάντες τοῖς ἐπιγιγνομένοις τάδε τὰ λαμβεῖα καταλιπεῖν·

ὅταν γὰρ ὄργη δαιμόνων βλάβη τινά,
 τοῦτ' αὐτὸ πρῶτον, ἔξαφαιρεῖται φρενῶν
 τὸν νοῦν τὸν ἐσθλόν, εἰς δὲ τὴν χεῖρω τρέπει
 γνώμην, ἵν' εἰδῆ μηδὲν ὧν ἀμαρτάνει.

93
 cap. 22.

τίς γὰρ οὐ μέμνηται τῶν πρεσβυτέρων ἢ τῶν νεωτέρων οὐκ ἀκήκοε Καλλίστρατον, οὗ θάνατον ἢ πόλις κατέγνω, τοῦτον φυγόντα, καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀκούσαντα, ὅτι ἂν ἔλθῃ Ἀθήναζε τεύξεται τῶν νόμων, ἀφικόμενον καὶ ἐπὶ τὸν βωμὸν τῶν δώδεκα θεῶν καταφυγόντα, καὶ οὐδὲν ἦττον ὑπὸ τῆς πόλεως ἀποθανόντα; δικαίως· τὸ γὰρ τῶν νόμων τοῖς ἡδίκηκόσι τυχεῖν τιμωρίας ἐστίν. ὁ δὲ γε θεὸς ὀρθῶς ἀπέδωκε τοῖς ἡδίκημένοις κολάσαι τὸν αἴτιον· δεινὸν γὰρ ἂν εἶη, εἰ ταῦτ' αὖτὰ σημεῖα τοῖς εὐσεβέσι καὶ τοῖς κακούργοις φαίνοιτο.

94 Ἐγοῦμαι δ' ἔγωγ' ὧ ἄνδρες τὴν τῶν θεῶν ἐπιμέλειαν πάσας μὲν τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις ἐπισκοπεῖν, μάλιστα δὲ τὴν περὶ τοὺς γονέας καὶ τοὺς τετελευτηκότας καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐσέβειαν, εἰκότως· παρ' ὧν γὰρ τὴν ἀρχὴν τοῦ ζῆν εἰλήφραμεν καὶ πλεῖστα

ἀγαθὰ πεπόνθαμεν, εἰς τούτους μὴ ὅτι ἀμαρτεῖν, ἀλλὰ μὴ εὐεργετοῦντας τὸν αὐτῶν βίον καταναλῶσαι μέγιστον ἀσέβημά ἐστι. λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ (εἰ γὰρ 95 καὶ μυθωδέστερόν ἐστιν, ἀλλ' ἀρμόσει καὶ νῦν ἅπασι τοῖς νεωτέροις ἀκοῦσαι) ἐκ τῆς Αἴτνης ῥύακα πυρὸς γενέσθαι· τοῦτον δὲ ῥεῖν φασιν ἐπὶ <τε> τὴν ἄλλην χώραν, καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ τῶν ἐκεῖ κατοικουμένων. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὀρμησαι πρὸς φυγὴν, τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ζητοῦντας, ἓνα δὲ τινὰ τῶν νεωτέρων, ὄρωντα τὸν πατέρα πρεσβύτερον ὄντα [καὶ] οὐχὶ δυνάμενον ἀποχωρεῖν, ἀλλὰ ἐγκαταλαμβανόμενον, ἀράμενον φέρειν. φορτίου δ' οἶμαι προσγενομένου 96 καὶ αὐτὸς ἐγκατελήφθη. ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον θεωρῆσαι τὸ θεῖον, ὅτι τοῖς ἀνδράσιν τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει. λέγεται γὰρ κύκλω | τὸν τόπον ἐκεῖνον περιρρυῆναι τὸ πῦρ καὶ σωθῆναι τούτους μόνους, ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χῶρον· τοὺς δὲ ταχεῖαν τὴν ἀποχώρησιν ποιησαμένους καὶ τοὺς ἑαυτῶν γονέας ἐγκαταλιπόντας ἅπαντας ἀπολέσθαι. ὥστε καὶ ὑμᾶς δεῖν τὴν παρὰ <τῶν> θεῶν 97 ἔχοντας μαρτυρίαν ὁμογνωμόνως τοῦτον κολάζειν, τὸν ἅπασι τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασιν ἔνοχον ὄντα κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέρος. τοὺς μὲν γὰρ θεοὺς τὰς πατρίους τιμὰς ἀπεστέρησε, τοὺς δὲ γονέας τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε, τοὺς δὲ τετελευτηκότας τῶν νομίμων οὐκ εἶασε τυχεῖν.

Καίτοι σκέψασθε ὧ ἄνδρες· οὐ γὰρ ἀποστήσομαι 98 τῶν παλαιῶν· ἐφ' οἷς γὰρ ἐκεῖνοι ποιοῦντες ἐφιλοτιμοῦντο, ταῦτα δικαίως ἂν ὑμεῖς ἀκούσαντες ἀποδέχοισθε. φασὶ γὰρ Εὐμόλπον τὸν Ποσειδῶνος καὶ Χιόνης μετὰ Θρακῶν ἐλθεῖν τῆς χώρας ταύτης ἀμφισβητοῦντα, τυχεῖν δὲ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους βασιλεύοντα 98 cap 24.

ἐκεῖνο δ' οὐ <τὸ> πλείστον ἐν κοινῷ μέρος,
 οὐκ ἔσθ' ἐκούσης τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἄτερ,
 45 προγόνων παλαιὰ θέσμι' <ὅς>τις ἐκβαλεῖ·
 οὐδ' ἀντ' ἐλάας χρυσέας τε Γοργόνος
 τρίαιναν ὀρθὴν σταῖσαν ἐν πόλεως βάρθοις
 Εὐμόλπος οὐδὲ Θορῆξ ἀναστέψει λεῶς
 στεφάνοισι, Παλλὰς δ' οὐδαμοῦ τιμήσεται.
 50 χρῆσθ', ὧ πολῖται, τοῖς ἐμοῖς λοχεύμασιν,
 σῶξεσθε, νικᾶτ'· ἀντὶ γὰρ ψυχῆς μιᾶς
 οὐκ ἔσθ' ὅπως ὑμῖν ἐγὼ οὐ σώσω πόλιν.
 ὧ πατρίς, εἶθε πάντες οἱ ναίουσί σε
 οὕτω φιλοῖεν ὡς ἐγώ· καὶ ῥαδίως
 55 οἰκοῖμεν ἄν σε, κούδεν ἄν πάσχοις κακόν.

101
cap. 25.

Ταῦτα ὧ ἄνδρες τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐπαίδευε.
 φύσει γὰρ οὐσῶν φιλοτέκνων πασῶν τῶν γυναικῶν,
 ταύτην ἐποίησε τὴν πατρίδα μᾶλλον τῶν παίδων φι-
 λοῦσαν, ἐνδεικνύμενος ὅτι εἶπερ αἱ γυναῖκες τοῦτο
 τολμήσουσι ποιεῖν, τοὺς γ' ἄνδρας ἀνυπέρβλητόν τινα
 δεῖ τὴν εὐνοίαν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἔχειν, καὶ μὴ φεύ-
 γειν αὐτὴν ἐγκαταλιπόντας, μηδὲ καταισχύνειν πρὸς
 ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, ὥσπερ Λεωκράτης.

102
cap. 26.

Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τῶν Ὀμήρου παρασχέσθαι
 ἐπῶν. οὕτω γὰρ ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέρες σπουδαῖον
 εἶναι ποιητὴν, ὥστε νόμον ἔθεντο καθ' ἐκάστην πεντε-
 τηρίδα τῶν Παναθηναίων μόνου τῶν ἄλλων ποιητῶν
 ῥαψωδεῖσθαι τὰ ἔπη, ἐπίδειξιν ποιούμενοι πρὸς τοὺς
 Ἕλληνας, ὅτι τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων προηροῦντο.
 εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ νόμοι διὰ τὴν συντομίαν οὐ δι-
 δάσκουσιν, ἀλλ' ἐπιτάττουσιν ἃ δεῖ ποιεῖν, οἱ δὲ ποιη-
 τὰ μιμούμενοι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τὰ κάλλιστα
 τῶν ἔργων | ἐκλεξάμενοι, μετὰ λόγου καὶ ἀποδείξεως

τούς ἀνθρώπους συμπείδουσιν. Ἐκτωρ γὰρ τοῖς Τρωσὶ 10:
 παρακελευόμενος ὑπὲρ τῆς πατρίδος τάδ' εἶρηκεν·

ἀλλὰ μάχεσθ' ἐπὶ νηυσὶ διαμπερές. ὃς δέ κεν ὕμεων
 βλήμενος ἢ τυπεὶς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπη,
 τεθνάτω. οὐ οἱ ἀεικὲς ἀμυνομένῳ περὶ πάτρης
 τεθνάμεν· ἀλλ' ἄλοχός τε σόη καὶ νήπια τέκνα,
 καὶ κλῆρος καὶ οἶκος ἀκήρατος, εἴ κεν Ἀχαιοὶ
 οἴχωνται σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

Τούτων τῶν ἐπῶν ἀκούοντες ὧ ἄνδρες οἱ πρόγονοι 10:
 [ὑμῶν], καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ζηλοῦντες, οὕτως ^{cap.}
 ἔσχον πρὸς ἀρετὴν, ὥστ' οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς αὐτῶν
 πατρίδος, ἀλλὰ καὶ πάσης <τῆς> Ἑλλάδος ὡς κοινῆς
 <πατρίδος> ἠθέλον ἀποθνήσκειν. οἱ γοῦν [ἐν] Μαρα-
 θῶνι παραταξάμενοι τοῖς βαρβάροις τὸν ἐξ ἀπάσης
 τῆς Ἀσίας στόλον ἐκράτησαν, τοῖς ἰδίοις κινδύνοις
 κοινὴν ἄδειαν ἅπασι τοῖς Ἑλλησι κτώμενοι, οὐκ ἐπὶ
 τῇ δόξῃ μέγα φρονοῦντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ταύτης ἄξια
 πράττειν, τῶν μὲν Ἑλλήνων προστάτας, τῶν δὲ βαρ-
 βάρων δεσπότας ἑαυτοὺς καθιστάντες· οὐ γὰρ λόγῳ
 τὴν ἀρετὴν ἐπετήδευον, ἀλλ' ἔργῳ πᾶσιν ἐνεδείκνυντο.
 τοιγαροῦν οὕτως ἦσαν ἄνδρες σπουδαῖοι καὶ κοινῇ ¹¹
 καὶ ἰδίᾳ οἱ τότε τὴν πόλιν οἰκοῦντες, ὥστε τοῖς ἀν- ^{cap.}
 δρειοτάτοις Λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις
 πολεμοῦσι πρὸς Μεσσηνίους ἀνεῖλεν ὁ θεός, παρ'
 ἡμῶν ἡγεμόνα λαβεῖν καὶ νικήσειν τοὺς ἐναντίους.
 καίτοι εἰ τοῖν ἀφ' Ἡρακλέους γεγεννημένοι, οἱ αἰὲ
 βασιλεύουσιν ἐν Σπάρτῃ, τοὺς παρ' ἡμῶν ἡγεμόνας
 ἀμείνους ὁ θεὸς ἔκρινε, πῶς οὐκ ἀνυπέρβλητον χρὴ
 τὴν ἐκείνων ἀρετὴν νομίζειν; τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν 10:
 Ἑλλήνων, ὅτι Τυρταῖον στρατηγὸν ἔλαβον παρὰ τῆς
 πόλεως, μεθ' οὗ καὶ τῶν πολεμίων ἐκράτησαν, καὶ

τὴν περὶ τοὺς νέους ἐπιμέλειαν συνετάξαντο, οὐ μόνον
 εἰς τὸν παρόντα κίνδυνον, ἀλλ' εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα
 βουλευσάμενοι καλῶς. κατέλιπεν γὰρ αὐτοῖς ἐλεγεία
 ποιήσας, ὧν ἀκούοντες παιδεύονται πρὸς ἀνδρείαν
 107 καὶ περὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς οὐδένα λόγον ἔχοντες,
 περὶ τοῦτον οὕτω σφόδρα ἐσπουδάκασιν, ὥστε νόμον
 ἔθεντο, ὅταν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐξεστρατευμένοι ᾖσι, κα-
 λεῖν ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως σκηνὴν ἀκουσομένους τῶν
 Τυρταίου ποιημάτων ἅπαντας, νομίζοντες οὕτως ἂν
 αὐτοὺς μάλιστα πρὸ τῆς πατρίδος ἐθέλειν ἀποθνή-
 σκειν. χρήσιμον δ' ἐστὶ καὶ τούτων ἀκοῦσαι τῶν ἐλε-
 γείων, ἵν' ἐπίστησθε οἷα ποιοῦντες εὐδοκίμουν παρ'
 ἐκείνοις.

τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐνὶ προμάχοισι πεσόντα
 ἄνδρ' ἀγαθόν, περὶ ἧ πατρίδι μαρνάμενον.
 ἦν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν καὶ πίονας ἀγροὺς
 πτωχεύειν πάντων ἔστ' ἀνιηρότατον,
 5 πλαζόμενον σὺν μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ γέροντι
 παισὶ τε σὺν μικροῖς κουριδίῃ τ' ἀλόχῳ.
 ἐχθρὸς μὲν γὰρ τοῖσι μετέσσειται, οὓς κεν ἵκηται
 χρημοσύνη τ' εἰκῶν καὶ στυγερῆ πενίη,
 αἰσχύνει δὲ γένος, κατὰ δ' ἀγλαὸν εἶδος ἐλέγχει,
 10 πᾶσα δ' ἀτιμίη καὶ κακότης ἔπεται.
 εἰ δ' οὕτως ἀνδρὸς τοι ἀλωμένου οὐδεμί' ἔρη
 γίννεται οὔτ' αἰδῶς οὔτ' ὀπίσω γένεος,
 θυμῷ γῆς περὶ τῆσδε μαχώμεθα, καὶ περὶ παίδων
 θνήσκωμεν ψυχέων μηκέτι φειδόμενοι.
 15 | ὦ νέοι, ἀλλὰ μάχεσθε παρ' ἀλλήλοισι μένοντες,
 μηδὲ φυγῆς αἰσχροῆς ἄρχετε μηδὲ φόβου,
 ἀλλὰ μέγαν ποιεῖσθε καὶ ἄλκιμον ἐν φρεσὶ θυμόν,
 μηδὲ φιλοψυχεῖτ' ἀνδράσι μαρνάμενοι·

τοὺς δὲ παλαιότερους, ὧν οὐκέτι γούνατ' ἔλαφρά,
 μὴ καταλείποντες φεύγετε, τοὺς γεραιούς. 20
 αἰσχροὺν γὰρ δὴ τοῦτο, μετὰ προμάχοισι πεσόντα
 κείσθαι πρόσθε νέων ἄνδρα παλαιότερον,
 ἤδη λευκὸν ἔχοντα κάρη πολιόν τε γένειον,
 θυμὸν ἀποπνεύοντ' ἄλκιμον ἐν κονίῃ,
 αἱματόεντ' αἰδοῖα φίλησ' ἐν χερσὶν ἔχοντα 25
 (αἰσχροὰ τὰ γ' ὄφθαλμοῖς καὶ νεμεσητὸν ἰδεῖν)
 καὶ χροὰ γυμνωθέντα. νέοισι δὲ πάντ' ἐπέοικεν,
 ὄφρ' ἐρατῆς ἤβης ἀγλαὸν ἄνθος ἔχη·
 ἀνδράσι μὲν θηητὸς ἰδεῖν, ἐρατὸς δὲ γυναιξὶν
 ζωὸς ἐών, καλὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσών. 30
 ἀλλὰ τις εὖ διαβὰς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισιν
 στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὁδοῦσι δακῶν.
 Καλὰ γ' ὦ ἄνδρες καὶ χρήσιμα τοῖς βουλομένοις προσ- 108
 ἔχειν. οὕτω τοίνυν εἶχον πρὸς ἀνδρείαν οἱ τούτων
 ἀκούοντες, ὥστε πρὸς τὴν πόλιν ἡμῶν περὶ τῆς ἡγε-
 μονίας ἀμφισβητεῖν, εἰκότως· τὰ γὰρ κάλλιστα τῶν
 ἔργων ἀμφοτέροις ἦν κατειργασμένα. οἱ μὲν γὰρ πρό-
 γονοὶ τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν, οἱ πρῶτοι τῆς Ἀττι-
 κῆς ἐπέβησαν, καὶ καταφανῆ ἐποίησαν τὴν ἀνδρείαν
 τοῦ πλούτου καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πλήθους περιγιγνο-
 μένην· Λακεδαιμόνιοι δ' ἐν Θερμοπύλαις παραταξά-
 μενοι, ταῖς μὲν τύχαις οὐχ ὁμοίαις ἐχρήσαντο, τῇ δ'
 ἀνδρεία πολὺ πάντων διήνεγκαν. τοιγαροῦν ἐπὶ τοῖς 109
 ἡρώοις μαρτύρια ἔστιν ἰδεῖν τῆς ἀρετῆς αὐτῶν ἀναγε-
 γραμμένα ἀληθῆ πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, ἐκεί-
 νοις μὲν·
 ὦ ξεῖν', ἄγγελον Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε
 κείμεθα τοῖς κείνων πειθόμενοι νομίμοις,
 τοῖς δ' ὑμετέροις προγόνοις·

Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶνι
χρυσοφόρων Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν.

110
cap. 29.

Ταῦτα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ μνημονεύεσθαι καλά, καὶ
τοῖς πράξασιν ἔπαινος, καὶ τῇ πόλει δόξα αἰμίμηστος.
ἀλλ' οὐχ ὁ Λεωκράτης πεποίηκεν, ἀλλ' ἐκὼν τὴν ἐξ ἅπαν-
τος τοῦ αἰῶνος συνηθροισμένην τῇ πόλει δόξαν κατή-
σχυνεν. ἐὰν μὲν οὖν αὐτὸν ἀποκτείνητε, δόξετε πᾶσιν
τοῖς Ἑλλησι καὶ ὑμεῖς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων μισεῖν·
εἰ δὲ μή, καὶ τοὺς προγόνους τῆς παλαιᾶς δόξης ἀπο-
στερήσετε, καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας μεγάλα βλάψετε.
οἱ γὰρ ἐκείνους μὴ θαυμάζοντες τοῦτον πειράσσονται
μιμεῖσθαι, νομίζοντες ἐκεῖνα μὲν παρὰ τοῖς παλαιοῖς
εὐδοκιμεῖν, παρ' ὑμῖν δ' ἀναίδειαν καὶ προδοσίαν καὶ
δειλίαν κεκρίσθαι κάλλιστον.

111
cap. 30.

Εἰ <δὲ> μὴ δύνασθε ὑπ' ἐμοῦ διδαχθῆναι, ὃν τρό-
πον δεῖ πρὸς τοὺς τοιούτους ἔχειν, σκέψασθε ἐκείνους
τίνα τρόπον ἐλάμβανον παρ' αὐτῶν τὴν τιμωρίαν·
ὥσπερ γὰρ τὰ καλά τῶν ἔργων ἠπίσταντο ἐπιτηδεύειν,
οὔτω καὶ τὰ πονηρὰ προηροῦντο κολάζειν. ἐκεῖνοι γὰρ
ὦ ἄνδρες θεωρήσατε ὡς ὠργίζοντο τοῖς προδόταις, καὶ
112 κοινούς ἐχθρούς ἐνόμιζον εἶναι τῆς πόλεως. Φρυνίχου
γὰρ | ἀποσφαγέντος νύκτωρ παρὰ τὴν κρήνην τὴν ἐν
τοῖς οἰσύοις ὑπὸ Ἀπολλοδώρου καὶ Θρασυβούλου, καὶ
τούτων ληφθέντων καὶ εἰς τὸ δεσμοτήριον ἀποτεθέν-
των ὑπὸ τῶν τοῦ Φρυνίχου φίλων, αἰσθόμενος ὁ δῆ-
μος τὸ γεγονὸς τοὺς τε εἰρχθέντας ἐξήγαγε, καὶ βασά-
νων γενομένων τὸ πρᾶγμα ἀνέκρινε, καὶ ζητῶν εὔρε
τὸν μὲν Φρύνιχον προδιδόντα τὴν πόλιν, τοὺς δ'
113 ἀποκτείναντας αὐτὸν ἀδίκως εἰρχθέντας· καὶ ψηφίζεται
ὁ δῆμος Κριτίου εἰπόντος, τὸν μὲν νεκρὸν κρίνειν
προδοσίας, κἂν δόξη προδότης ὢν ἐν τῇ χώρᾳ τεθά-

φθαι, τά γε ὅστᾳ αὐτοῦ ἀνορύξαι καὶ ἐξορίσαι ἔξω
 τῆς Ἀττικῆς, ὅπως ἂν μὴ κέηται ἐν τῇ χώρᾳ μηδὲ τὰ
 ὅστᾳ τοῦ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν προδιδόντος. ἐψη- 114
 φίσαντο δὲ καὶ ἂν ἀπολογῶνται τινες ὑπὲρ τοῦ τετε-
 λευτηκότος, ἂν ἀλῶ [ὁ τεθνηκώς], ἐνόχους εἶναι καὶ
 τούτους τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίαις· οὕτως οὐδὲ βοηθεῖν
 τοῖς τοὺς ἄλλους ἐγκαταλείπουσιν ἡγοῦντο δίκαιον
 εἶναι, ἀλλ' ὁμοίως ἂν προδοῦναι τὴν πόλιν καὶ τὸν
 διασφύζοντα τὸν προδότην. τοιγαροῦν οὕτω μισοῦντες
 τοὺς ἀδικοῦντας, καὶ τὰ τοιαῦτα κατ' αὐτῶν ψηφίζό-
 μενοι, ἀσφαλῶς ἐκ τῶν κινδύνων ἀπηλλάττοντο. Λαβὲ
 δ' αὐτοῖς τὸ ψήφισμα γραμματεῦ, καὶ ἀνάγνωθι.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἀκούετε ὦ ἄνδρες τούτου τοῦ ψηφίσματος. ἔπειτα 115
 ἐκεῖνοι μὲν τὰ τοῦ προδότου ὅστᾳ ἀνορύξαντες ἐκ τῆς
 Ἀττικῆς ἐξώρισαν, καὶ τοὺς ἀπολογουμένους ὑπὲρ αὐ-
 τοῦ Ἀρίσταρχον καὶ Ἀλεξικλέα ἀπέκτειναν καὶ οὐδ'
 ἐν τῇ χώρᾳ ταφῆναι ἐπέτρεψαν· ὑμεῖς δ' αὐτὸ τὸ σῶμα
 τὸ προδεδωκὸς τὴν πόλιν ζῶν καὶ ὑποχείριον ἔχοντες
 τῇ ψήφῳ, ἀτιμώρητον ἐάσετε; καὶ τοσοῦτόν γ' ἔσεσθε 116
 τῶν προγόνων χείρους, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν τοὺς λόγῳ μό-
 νον τῷ προδότῃ βοηθήσαντας ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαις
 μετῆλθον, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν τὸν ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ τὸν
 δῆμον ἐγκαταλιπόντα ὡς οὐδὲν ἀδικοῦντα ἀφήσετε;
 μὴ δῆτα ὦ ἄνδρες δικασταί· ἔμιν οὔτε πάτριον, ἀνα-
 ξίως ὑμῶν αὐτῶν ψηφίζεσθαι. καὶ γὰρ εἰ μὲν ἐν τι
 τοιοῦτον γεγονὸς ἦν ψήφισμα, εἶχεν ἂν τις εἰπεῖν ὡς
 δι' ὀργὴν μᾶλλον ἢ δι' ἀλήθειαν ἐποιήσαντο· ὅταν
 δὲ παρὰ πάντων ὁμοίως εἰληφότες ὦσι τὴν αὐτὴν τι-
 μωρίαν, πῶς οὐκ εὐδηλον ὅτι φύσει πᾶσι τοῖς τοιού-

- 117 τοις ἔργοις ἐπολέμουν; Ἴππαρχον γὰρ τὸν Χάρμου, οὐχ ὑπομείναντα τὴν περὶ τῆς προδοσίας ἐν τῷ δήμῳ κρίσιν, ἀλλ' ἔρημον τὸν ἀγῶνα ἐάσαντα, θανάτῳ τοῦτον ζημιώσαντες, ἐπειδὴ τῆς ἀδικίας οὐκ ἔλαβον τὸ σῶμα ὄμηρον, τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐξ ἀκροπόλεως καθελόντες καὶ συγχωνεύσαντες καὶ ποιήσαντες στήλην, ἐψηφίσαντο εἰς ταύτην ἀναγράφειν τοὺς ἀλειτηρίους καὶ τοὺς προδότας· καὶ αὐτὸς ὁ Ἴππαρχος ἐν ταύτῃ τῇ στήλῃ ἀναγέγραπται, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ προδοταί.
- 118 Καί μοι λαβὲ πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα, καθ' ὃ ἡ εἰκὼν [τοῦ Ἰπάρχου τοῦ προδότου] ἐξ ἀκροπόλεως καθηρέθη, ἔπειτα τῆς στήλης τὸ ὑπόγραμμα, καὶ τοὺς ὕστερον προσαναγραφέντας προδότας εἰς ταύτην τὴν στήλην, καὶ ἀναγίνωσκε γραμματεῦ.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΚΑΙ ΥΠΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΣΤΗΛΗΣ.

- 119 Τί δοκοῦσιν ὑμῖν ὧ ἄνδρες; ἄρα γ' ὁμοίως ὑμῖν περὶ τῶν ἀδικούντων γινώσκειν, καὶ οὐκ, ἐπειδὴ καὶ τὸ σῶμα οὐκ ἐδύναντο ὑποχείριον τοῦ προδότου λαβεῖν, τὸ μνημεῖον [τοῦ προδότου] ἀνελόντες ταῖς ἐνδεχομέναις τιμωρίαις κολάσαι; οὐχ ὅπως τὸν χαλκοῦν ἀνδριάντα συγχωνεύσειαν, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐπιγιγνομένοις παράδειγμα εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ὡς εἶχον πρὸς τοὺς προδότας καταλίποιεν.
- 120 Λαβὲ δ' αὐτοῖς καὶ τὸ ἕτερον ψήφισμα <τὸ> περὶ τῶν εἰς Δεκέλειαν μεταστάντων, ὅτε ὁ δῆμος ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐπολιορκεῖτο, ὅπως εἰδῶσιν ὅτι περὶ τῶν προδοτῶν οἱ πρόγονοι ὁμοίως καὶ ἀκολούθους ἀλλήλαις τὰς τιμωρίας ἐποιοῦντο. ἀναγίνωσκε γραμματεῦ.

ἀγαθὰ πεπόνθαμεν, εἰς τούτους μὴ ὅτι ἁμαρτεῖν, ἀλλὰ μὴ εὐεργετοῦντας τὸν αὐτῶν βίον καταναλῶσαι μέγιστον ἀσέβημά ἐστι. λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ (εἰ γὰρ 95 καὶ μυθωδέστερόν ἐστιν, ἀλλ' ἀρμόσει καὶ νῦν ἅπασι τοῖς νεωτέροις ἀκοῦσαι) ἐκ τῆς Αἴτνης ῥύακα πυρὸς γενέσθαι· τοῦτον δὲ ρεῖν φασιν ἐπὶ <τε> τὴν ἄλλην χώραν, καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ τῶν ἐκεῖ κατοικουμένων. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὀρμηῆσαι πρὸς φυγὴν, τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ζητοῦντας, ἕνα δὲ τινὰ τῶν νεωτέρων, ὄρῶντα τὸν πατέρα πρεσβύτερον ὄντα [καὶ] οὐχὶ δυνάμενον ἀποχωρεῖν, ἀλλὰ ἐγκαταλαμβανόμενον, ἀράμενον φέρειν. φορτίου δ' οἶμαι προσγενομένου 96 καὶ αὐτὸς ἐγκατελήφθη. ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον θεωρῆσαι τὸ θεῖον, ὅτι τοῖς ἀνδράσιν τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει. λέγεται γὰρ κύκλω | τὸν τόπον ἐκεῖνον περιρρυῆναι τὸ πῦρ καὶ σωθῆναι τούτους μόνους, ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χῶρον· τοὺς δὲ ταχεῖαν τὴν ἀποχώρησιν ποιησαμένους καὶ τοὺς ἑαυτῶν γονέας ἐγκαταλιπόντας ἅπαντας ἀπολέσθαι. ὥστε καὶ ὑμᾶς δεῖν τὴν παρὰ <τῶν> θεῶν 97 ἔχοντας μαρτυρίαν ὁμογνωμόνως τοῦτον κολάζειν, τὸν ἅπασι τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασιν ἔνοχον ὄντα κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέρος. τοὺς μὲν γὰρ θεοὺς τὰς πατρίους τιμὰς ἀπεστέρησε, τοὺς δὲ γονέας τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε, τοὺς δὲ τετελευτηκότας τῶν νομίμων οὐκ εἶασε τυχεῖν.

Καίτοι σκέψασθε ὦ ἄνδρες· οὐ γὰρ ἀποστήσομαι 98 τῶν παλαιῶν· ἐφ' οἷς γὰρ ἐκεῖνοι ποιοῦντες ἐφιλοτιμοῦντο, ταῦτα δικαίως ἂν ὑμεῖς ἀκούσαντες ἀποδέχοισθε. φασὶ γὰρ Εὐμολπον τὸν Ποσειδῶνος καὶ Χιόνης μετὰ Θρακῶν ἐλθεῖν τῆς χώρας ταύτης ἀμφισβητοῦντα, τυχεῖν δὲ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους βασιλεύοντα

ὅτε ὑπὲρ τῆς δόξης ἐκείνοι τοὺς αἰτίους οὕτως ἐτιμω-
ροῦντο, τί ὑμᾶς ὑπὲρ τῆς πατρίδος προσήκει ποιεῖν;

- 124 Ἴκανά μὲν οὖν καὶ ταῦτα τὴν τῶν προγόνων γνῶ-
ναι διάνοιαν, ὡς εἶχον πρὸς τοὺς παρανομοῦντας εἰς
τὴν πόλιν· οὐ μὴν ἀλλ' ἔτι βούλομαι τῆς στήλης ἀκοῦ-
σαι ὑμᾶς τῆς ἐν τῷ βουλευτηρίῳ περὶ τῶν προδοτῶν
καὶ τῶν τὸν δῆμον καταλόντων· τὸ γὰρ μετὰ πολλῶν
παραδειγμάτων διδάσκειν ἡδύαν ὑμῖν τὴν κρίσιν κα-
θίστησι. μετὰ γὰρ τοὺς τριάκοντα οἱ πατέρες ὑμῶν,
πεπονθότες ὑπὸ τῶν πολιτῶν, οἷα οὐδεὶς πώποτε τῶν
Ἑλλήνων ἠξίωσε, καὶ μόλις εἰς τὴν ἑαυτῶν κατεληλυ-
θότες, ἀπάσας τὰς ὁδοὺς τῶν ἀδικημάτων ἐνέφραξαν,
πεπειραμένοι καὶ εἰδότες τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐφόδους
125 τῶν τὸν δῆμον προδιδόντων. ἐψηφίσαντο γὰρ καὶ ὤμο-
σαν, εἴαν τις τυραννίδι ἐπιτιθῆται, ἢ τὴν πόλιν προ-
διδῶ, ἢ τὸν δῆμον καταλύῃ, τὸν αἰσθανόμενον καθαρ-
ρὸν εἶναι ἀποκτείναντα, καὶ κρεῖττον ἔδοξεν αὐτοῖς
τοὺς τὴν αἰτίαν ἔχοντας τεθνάναι μᾶλλον ἢ πειραθέν-
τας μετὰ ἀληθείας αὐτοὺς δουλεύειν· ἀρχὴν γὰρ οὕτως
ᾤοντο δεῖν ζῆν τοὺς πολίτας, ὥστε μηδ' εἰς ὑποψίαν
ἐλθεῖν μηδένα τούτων τῶν ἀδικημάτων. Καί μοι λαβὲ
τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

- 126 Ταῦτα ὧ ἄνδρες ἔγραψαν εἰς τὴν στήλην, καὶ
ταύτην ἔστησαν εἰς τὸ βουλευτήριον, ὑπόμνημα τοῖς
καθ' ἐκάστην ἡμέραν συνιοῦσι καὶ βουλευομένοις ὑπὲρ
τῆς πατρίδος, ὡς δεῖ πρὸς τοὺς τοιοῦτους ἔχειν. καὶ
διὰ τοῦτο ἄν τις αἰσθῆται μόνον μέλλοντας αὐτοὺς
τούτων τι ποιεῖν, ἀποκτενεῖν συνώμοσαν, εἰκότως.
τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἀδικημάτων ὑστέρας δεῖ τετάχθαι
τὰς τιμωρίας, προδοσίας δὲ καὶ δῆμου καταλύσεως

προτέρως. εἰ γὰρ προήσεσθε τοῦτον τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ μέλλουσιν ἐκεῖνοι κατὰ τῆς πατρίδος φαῦλόν τι πράττειν, οὐκ ἔστιν ὑμῖν μετὰ ταῦτα, δίκην παρ' αὐτῶν ἀδικούντων λαβεῖν· κρείττους γὰρ ἤδη γίνονται τῆς παρὰ τῶν ἀδικουμένων τιμωρίας.

Ἐνθυμεῖσθε τοίνυν ᾧ ἄνδρες τῆς προνοίας ταύτης καὶ τῶν ἔργων ἀξίως, καὶ μὴ ἐπιλανθάνεσθε ἐν τῇ ψήφῳ, οἷων ἀνδρῶν ἔκγονοί ἐστε, ἀλλὰ παρακελεύεσθε ὑμῖν αὐτοῖς, ὅπως ὅμοια ἐκείνοις καὶ ἀκόλουθα ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ ἐψηφισμένοι ἐκ τοῦ δικαστηρίου ἔξιτε. ὑπομνήματα δ' ἔχετε καὶ παραδείγματα τῆς ἐκείνων τιμωρίας τὰ ἐν τοῖς περὶ τῶν ἀδικούντων ψηφίσμασιν ὠρισμένα· διομωμόκατε δ' ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ Δημοφάντου, κτενεῖν τὸν τὴν πατρίδα προδιδόντα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ χειρὶ καὶ ψήφῳ. μὴ γὰρ οἴεσθε τῶν μὲν οὔσιων, ἃς ἂν οἱ πρόγονοι | καταλίπωσι, κληρονόμοι εἶναι, τῶν δ' ὅρκων καὶ τῆς πίστεως, ἣν δόντες οἱ πατέρες ὑμῶν ὄμηρον τοῖς θεοῖς τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας τῆς πόλεως μετεῖχον, ταύτης δὲ μὴ κληρονομεῖν.

Οὐ μόνον τοίνυν ἡ πόλις ὑμῶν οὕτως ἔσχεν πρὸς τοὺς προδιδόντας, ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμόνιοι. καὶ μὴ μοι ἀχθεσθῆτε ᾧ ἄνδρες, εἰ πολλάκις μέμνημαι τῶν ἀνδρῶν τούτων· καλὸν γὰρ ἐστ' ἐκ πόλεως εὐνομουμένης περὶ τῶν δικαίων παραδείγματα λαμβάνειν, <ἴν'> ἀσφαλέστερον ἕκαστος ὑμῶν τὴν δικαίαν καὶ τὴν εὖορκον ψῆφον θῆται. Πausανίαν γὰρ τὸν βασιλέα <τὸν> αὐτῶν προδιδόντα τῷ Πέρσῃ τὴν Ἑλλάδα λαβόντες, ἐπειδὴ καταφυγῶν ἔφθασεν εἰς τὸ τῆς Χαλκιοῖκου [ἱερὸν], τὴν θύραν ἀποικοδομήσαντες, καὶ τὴν ὄροφὴν ἀποσκευάσαντες, καὶ κύκλῳ περιστρατοπεδεύσαντες, οὐ

127
cap. 31.128
cap. 32.

ἐκεῖνο δ' οὐ <τὸ> πλείστον ἐν κοινῷ μέρος,
 οὐκ ἔσθ' ἐκούσης τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἄτερ,
 45 προγόνων παλαιὰ θέσμι' <ὅς>τις ἐκβαλεῖ·
 οὐδ' ἀντ' ἐλάας χρυσέας τε Γοργόνος
 τρίαιναν ὀρθὴν σταῖσαν ἐν πόλεως βάρθοις
 Εὐμολπος οὐδὲ Θρηξ ἀναστέψει λεῶς
 στεφάνοισι, Παλλὰς δ' οὐδαμοῦ τιμήσεται.
 50 χρῆσθ', ὧ πολίται, τοῖς ἐμοῖς λοχεύμασιν,
 σῶζεσθε, νικᾶτ'· ἀντὶ γὰρ ψυχῆς μιᾶς
 οὐκ ἔσθ' ὅπως ὑμῖν ἐγὼ οὐ σώσω πόλιν.
 ὧ πατρίς, εἶθε πάντες οἱ ναίουσί σε
 οὕτω φιλοῖεν ὡς ἐγώ· καὶ ῥαδίως
 55 οἰκοῖμεν ἄν σε, κούδεν ἄν πάσχοις κακόν.

101
cap. 25.

Ταῦτα ὧ ἄνδρες τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐπαίδευε.
 φύσει γὰρ οὐσῶν φιλοτέκνων πασῶν τῶν γυναικῶν,
 ταύτην ἐποίησε τὴν πατρίδα μᾶλλον τῶν παίδων φι-
 λοῦσαν, ἐνδεικνύμενος ὅτι εἶπερ αἱ γυναῖκες τοῦτο
 τολμήσουσι ποιεῖν, τοὺς γ' ἄνδρας ἀνυπέρβλητόν τινα
 δεῖ τὴν εὐνοίαν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἔχειν, καὶ μὴ φεύ-
 γειν αὐτὴν ἐγκαταλιπόντας, μηδὲ καταισχύνειν πρὸς
 ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, ὥσπερ Λεωκράτης.

102
cap. 26.

Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τῶν Ὀμήρου παρασχέσθαι
 ἐπῶν. οὕτω γὰρ ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέρες σπουδαῖον
 εἶναι ποιητὴν, ὥστε νόμον ἔθεντο καθ' ἐκάστην πεντε-
 τηρίδα τῶν Παναθηναίων μόνου τῶν ἄλλων ποιητῶν
 ῥαψωδεῖσθαι τὰ ἔπη, ἐπίδειξιν ποιούμενοι πρὸς τοὺς
 Ἕλληνας, ὅτι τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων προηροῦντο.
 εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ νόμοι διὰ τὴν συντομίαν οὐ δι-
 δάσκουσιν, ἀλλ' ἐπιτάττουσιν ἃ δεῖ ποιεῖν, οἱ δὲ ποιη-
 ταὶ μιμούμενοι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τὰ κάλλιστα
 τῶν ἔργων | ἐκλεξάμενοι, μετὰ λόγου καὶ ἀποδείξεως

τοὺς ἀνθρώπους συμπεΐθουσιν. Ἐκτωρ γὰρ τοῖς Τρωσὶ 103
παρακελευόμενος ὑπὲρ τῆς πατρίδος τάδ' εἶρηκεν·

ἀλλὰ μάχεσθ' ἐπὶ νηυσὶ διαμπερές. ὃς δέ κεν ὑμεῶν
βλήμενος ἢ τυπεὶς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπη,
τεθνάτω. οὐ οἱ ἀεικὲς ἀμυνομένῳ περὶ πάτρης
τεθνάμεν· ἀλλ' ἄλοχός τε σόη καὶ νήπια τέκνα,
καὶ κλῆρος καὶ οἶκος ἀκήρατος, εἴ κεν Ἀχαιοὶ
οἴχωνται σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

Τούτων τῶν ἐπῶν ἀκούοντες ὧ ἄνδρες οἱ πρόγονοι ¹⁰⁴
[ὑμῶν], καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ζηλοῦντες, οὕτως ^{cap. 27.}
ἔσχον πρὸς ἀρετὴν, ὥστ' οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς αὐτῶν
πατρίδος, ἀλλὰ καὶ πάσης <τῆς> Ἑλλάδος ὡς κοινῆς
<πατρίδος> ἠθέλον ἀποθνήσκειν. οἱ γοῦν [ἐν] Μαρα-
θῶνι παραταξάμενοι τοῖς βαρβάροις τὸν ἐξ ἀπάσης
τῆς Ἀσίας στόλον ἐκράτησαν, τοῖς ἰδίῳις κινδύνοις
κοινὴν ἄδειαν ἄπασι τοῖς Ἑλλησι κτώμενοι, οὐκ ἐπὶ
τῇ δόξῃ μέγα φρονοῦντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ταύτης ἄξια
πράττειν, τῶν μὲν Ἑλλήνων προστάτας, τῶν δὲ βαρ-
βάρων δεσπότας ἑαυτοὺς καθιστάντες· οὐ γὰρ λόγῳ
τὴν ἀρετὴν ἐπετήδευον, ἀλλ' ἔργῳ πᾶσιν ἐνεδείκνυντο.
τοιγαροῦν οὕτως ἦσαν ἄνδρες σπουδαῖοι καὶ κοινῇ ¹⁰⁵
καὶ ἰδίᾳ οἱ τότε τὴν πόλιν οἰκοῦντες, ὥστε τοῖς ἀν- ^{cap. 28.}
δρειοτάτοις Λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις
πολεμοῦσι πρὸς Μεσσηνίους ἀνεῖλεν ὁ θεός, παρ'
ἡμῶν ἡγεμόνα λαβεῖν καὶ νικήσειν τοὺς ἐναντίους.
καίτοι εἰ τοῖν ἀφ' Ἡρακλέους γεγεννημένοι, οἱ αἰεὶ
βασιλεύουσιν ἐν Σπάρτῃ, τοὺς παρ' ἡμῶν ἡγεμόνας
ἀμείνους ὁ θεὸς ἔκρινε, πῶς οὐκ ἀνυπέρβλητον χρὴ
τὴν ἐκείνων ἀρετὴν νομίζειν; τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν 106
Ἑλλήνων, ὅτι Τυρταῖον στρατηγὸν ἔλαβον παρὰ τῆς
πόλεως, μεθ' οὗ καὶ τῶν πολεμίων ἐκράτησαν, καὶ

τὴν περὶ τοὺς νέους ἐπιμέλειαν συνετάξαντο, οὐ μόνοι εἰς τὸν παρόντα κίνδυνον, ἀλλ' εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα βουλευσάμενοι καλῶς. κατέλιπεν γὰρ αὐτοῖς ἐλεγεία ποιήσας, ὧν ἀκούοντες παιδεύονται πρὸς ἀνδρείαν·
 107 καὶ περὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς οὐδένα λόγον ἔχοντες, περὶ τοῦτον οὕτω σφόδρα ἐσπουδάκασιν, ὥστε νόμον ἔθεντο, ὅταν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐξεστρατευμένοι ᾖσι, καλεῖν ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως σκηνὴν ἀκουσομένους τῶν Τυρταίου ποιημάτων ἅπαντας, νομίζοντες οὕτως ἂν αὐτοὺς μάλιστα πρὸ τῆς πατρίδος ἐθέλειν ἀποθνήσκειν. χρήσιμον δ' ἐστὶ καὶ τούτων ἀκοῦσαι τῶν ἐλεγείων, ἵν' ἐπίστησθε οἷα ποιοῦντες εὐδοκίμουν παρ' ἐκείνοις.

τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐνὶ προμάχοισι πεσόντα
 ἄνδρ' ἀγαθόν, περὶ ἧ πατρίδι μαρνάμενον.
 ἦν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν καὶ πύονας ἀγρούς
 πτωχεύειν πάντων ἔστ' ἀνιηρότατον,
 5 πλαζόμενον σὺν μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ γέροντι
 παισί τε σὺν μικροῖς κουριδίῃ τ' ἀλόχῳ.
 ἐχθρὸς μὲν γὰρ τοῖσι μετέσσειται, οὓς κεν ἴκηται
 χρημοσύνη τ' εἰκῶν καὶ στυγερῇ πενίῃ,
 αἰσχύνει δὲ γένος, κατὰ δ' ἀγλαὸν εἶδος ἐλέγχει,
 10 πᾶσα δ' ἀτιμίη καὶ κακότης ἔπεται.
 εἰ δ' οὕτως ἀνδρός τοι ἀλωμένου οὐδεμί' ὥρη
 γίννεται οὔτ' αἰδῶς οὔτ' ὀπίσω γένεος,
 θυμῷ γῆς περὶ τῆσδε μαχώμεθα, καὶ περὶ παίδων
 θνήσκωμεν ψυχέων μηκέτι φειδόμενοι.
 15 | ᾧ νέοι, ἀλλὰ μάχεσθε παρ' ἀλλήλοισι μένοντες,
 μηδὲ φυγῆς αἰσχροῦς ἄρχετε μηδὲ φόβου,
 ἀλλὰ μέγαν ποιείσθε καὶ ἄλκιμον ἐν φρεσὶ θυμόν,
 μηδὲ φιλοψυχεῖτ' ἀνδράσι μαρνάμενοι·

τοὺς δὲ παλαιότερους, ὧν οὐκέτι γούνατ' ἔλαφρά,
μὴ καταλείποντες φεύγετε, τοὺς γεραιούς. 20

αἰσχρὸν γὰρ δὴ τοῦτο, μετὰ προμάχοισι πεσόντα
κεῖσθαι πρόσθε νέων ἄνδρα παλαιότερον,
ἤδη λευκὸν ἔχοντα κάρη πολιόν τε γένειον,
θυμὸν ἀποπνεύοντ' ἄλκιμον ἐν κονίῃ,
αἱματόεντ' αἰδοῖα φίλησ' ἐν χερσὶν ἔχοντα 25

(αἰσχρὰ τὰ γ' ὄφθαλμοῖς καὶ νεμεσητὸν ἰδεῖν)
καὶ χροὰ γυμνωθέντα. νέοισι δὲ πάντ' ἐπέοικεν,
ὄφρ' ἐρατῆς ἥβης ἀγλαὸν ἄνθος ἔχῃ·
ἀνδράσι μὲν θηητὸς ἰδεῖν, ἐρατὸς δὲ γυναιξὶν
ζωὸς ἐών, καλὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσών. 30

ἀλλὰ τις εὖ διαβὰς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισιν
στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὁδοῦσι δακῶν.

Καλά γ' ὧ ἄνδρες καὶ χρήσιμα τοῖς βουλομένοις προσ- 108
έχειν. οὕτω τοίνυν εἶχον πρὸς ἀνδρείαν οἱ τούτων
ἀκούοντες, ὥστε πρὸς τὴν πόλιν ἡμῶν περὶ τῆς ἡγε-
μονίας ἀμφισβητεῖν, εἰκότως· τὰ γὰρ κάλλιστα τῶν
ἔργων ἀμφοτέροις ἦν κατειργασμένα. οἱ μὲν γὰρ πρό-
γονοὶ τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν, οἱ πρῶτοι τῆς Ἀττι-
κῆς ἐπέβησαν, καὶ καταφανῆ ἐποίησαν τὴν ἀνδρείαν
τοῦ πλούτου καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πλήθους περιγιγνο-
μένην· Λακεδαιμόνιοι δ' ἐν Θερμοπύλαις παραταξά-
μενοι, ταῖς μὲν τύχαις οὐχ ὁμοίαις ἐχρήσαντο, τῇ δ'
ἀνδρεία πολὺ πάντων διήνεγκαν. τοιγαροῦν ἐπὶ τοῖς 109
ἡρίοις μαρτύρια ἔστιν ἰδεῖν τῆς ἀρετῆς αὐτῶν ἀναγε-
γραμμένα ἀληθῆ πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, ἐκεί-
νοισι μὲν·

ὧ ξεῖν', ἄγγελον Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε
κείμεθα τοῖς κείνων πειθόμενοι νομίμοις,
τοῖς δ' ὑμετέροις προγόνοις·

Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶνι
χρυσοφόρων Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν.

110
cap. 29.

Ταῦτα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ μνημονεύεσθαι καλὰ, καὶ
τοῖς πράξασιν ἔπαινος, καὶ τῇ πόλει δόξα ἀείμνηστος.
ἀλλ' οὐχ ὁ Λεωκράτης πεποίηκεν, ἀλλ' ἐκὼν τὴν ἐξ ἅπαν-
τος τοῦ αἰῶνος συνηθροισμένην τῇ πόλει δόξαν κατή-
σχυνεν. ἐὰν μὲν οὖν αὐτὸν ἀποκτείνητε, δόξετε πᾶσιν
τοῖς Ἑλλησι καὶ ὑμεῖς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων μισεῖν·
εἰ δὲ μή, καὶ τοὺς προγόνους τῆς παλαιᾶς δόξης ἀπο-
στερήσετε, καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας μεγάλα βλάψετε.
οἱ γὰρ ἐκείνους μὴ θαναμάζοντες τοῦτον πειράσσονται
μιμεῖσθαι, νομίζοντες ἐκεῖνα μὲν παρὰ τοῖς παλαιοῖς
εὐδοκιμεῖν, παρ' ὑμῖν δ' ἀναλδειαν καὶ προδοσίαν καὶ
δειλίαν κεκρίσθαι κάλλιστον.

111
cap. 30.

Εἰ <δὲ> μὴ δύνασθε ὑπ' ἐμοῦ διδαχθῆναι, ὃν τρό-
πον δεῖ πρὸς τοὺς τοιούτους ἔχειν, σκέψασθε ἐκείνους
τίνα τρόπον ἐλάμβανον παρ' αὐτῶν τὴν τιμωρίαν·
ὥσπερ γὰρ τὰ καλὰ τῶν ἔργων ἠπίσταντο ἐπιτηδεύειν,
οὔτω καὶ τὰ πονηρὰ προηροῦντο κολάζειν. ἐκεῖνοι γὰρ
ὦ ἄνδρες θεωρήσατε ὡς ὠργίζοντο τοῖς προδόταις, καὶ
112 κοινούς ἐχθρούς ἐνόμιζον εἶναι τῆς πόλεως. Φρυνίχου
γὰρ | ἀποσφαγέντος νύκτωρ παρὰ τὴν κρήνην τὴν ἐν
τοῖς οἰσύοις ὑπὸ Ἀπολλοδώρου καὶ Θρασυβούλου, καὶ
τούτων ληφθέντων καὶ εἰς τὸ δεσμοτήριον ἀποτεθέν-
των ὑπὸ τῶν τοῦ Φρυνίχου φίλων, αἰσθόμενος ὁ δῆ-
μος τὸ γεγονός τούς τε εἰρχθέντας ἐξήγαγε, καὶ βασά-
νων γενομένων τὸ πρᾶγμα ἀνέκρινε, καὶ ζητῶν εὔρε
113 τὸν μὲν Φρυνίχον προδιδόντα τὴν πόλιν, τοὺς δ'
ἀποκτείναντας αὐτὸν ἀδίκως εἰρχθέντας· καὶ ψηφίζεται
ὁ δῆμος Κριτίου εἰπόντος, τὸν μὲν νεκρὸν κρίνειν
προδοσίας, κὰν δόξη προδότης ὢν ἐν τῇ χώρᾳ τεθά-

φθαι, τὰ γε ὅστᾳ αὐτοῦ ἀνορύξαι καὶ ἐξορίσαι ἔξω
 τῆς Ἀττικῆς, ὅπως ἂν μὴ κέηται ἐν τῇ χώρᾳ μηδὲ τὰ
 ὅστᾳ τοῦ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν προδιδόντος. ἐψη- 114
 φίσαντο δὲ καὶ ἐὰν ἀπολογῶνται τινες ὑπὲρ τοῦ τετε-
 λευτηκότος, ἐὰν ἄλλῳ [ὁ τεθνηκώς], ἐνόχους εἶναι καὶ
 τούτους τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίαις· οὕτως οὐδὲ βοηθεῖν
 τοῖς τοὺς ἄλλους ἐγκαταλείπουσιν ἡγοῦντο δίκαιον
 εἶναι, ἀλλ' ὁμοίως ἂν προδοῦναι τὴν πόλιν καὶ τὸν
 διασώζοντα τὸν προδότην. τοιγαροῦν οὕτω μισοῦντες
 τοὺς ἀδικοῦντας, καὶ τὰ τοιαῦτα κατ' αὐτῶν ψηφίζό-
 μενοι, ἀσφαλῶς ἐκ τῶν κινδύνων ἀπηλλάττοντο. Λαβὲ
 δ' αὐτοῖς τὸ ψήφισμα γραμματεῦ, καὶ ἀνάγνωθι.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἀκούετε ᾧ ἄνδρες τούτου τοῦ ψηφίσματος. ἔπειτα 115
 ἐκεῖνοι μὲν τὰ τοῦ προδότου ὅστᾳ ἀνορύξαντες ἐκ τῆς
 Ἀττικῆς ἐξώρισαν, καὶ τοὺς ἀπολογουμένους ὑπὲρ αὐ-
 τοῦ Ἀρίσταρχον καὶ Ἀλεξικλέα ἀπέκτειναν καὶ οὐδ'
 ἐν τῇ χώρᾳ ταφῆναι ἐπέτρεψαν· ὑμεῖς δ' αὐτὸ τὸ σῶμα
 τὸ προδεδωκὸς τὴν πόλιν ζῶν καὶ ὑποχείριον ἔχοντες
 τῇ ψήφῳ, ἀτιμώρητον ἐάσετε; καὶ τοσοῦτόν γ' ἔσεσθε 116
 τῶν προγόνων χείρους, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν τοὺς λόγῳ μό-
 νον τῷ προδότῃ βοηθήσαντας ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαις
 μετῆλθον, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν τὸν ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ τὸν
 δῆμον ἐγκαταλιπόντα ὡς οὐδὲν ἀδικοῦντα ἀφήσετε;
 μὴ δῆτα ᾧ ἄνδρες δικασταί· ἵμῖν οὔτε πάτριον, ἀνα-
 ξίως ὑμῶν αὐτῶν ψηφίζεσθαι. καὶ γὰρ εἰ μὲν ἐν τι
 τοιοῦτον γεγονὸς ἦν ψήφισμα, εἶχεν ἂν τις εἰπεῖν ὡς
 δι' ὀργὴν μᾶλλον ἢ δι' ἀλήθειαν ἐποιήσαντο· ὅταν
 δὲ παρὰ πάντων ὁμοίως εἰληφότες ᾧσι τὴν αὐτὴν τι-
 μωρίαν, πῶς οὐκ εὐδηλον ὅτι φύσει πᾶσι τοῖς τοιού-

- 117 τοις ἔργοις ἐπολέμουν; Ἴππαρχον γὰρ τὸν Χάρμου, οὐχ ὑπομείναντα τὴν περὶ τῆς προδοσίας ἐν τῷ δήμῳ κρίσιν, ἀλλ' ἔρημον τὸν ἀγῶνα ἐάσαντα, θανάτῳ τοῦτον ζημιώσαντες, ἐπειδὴ τῆς ἀδικίας οὐκ ἔλαβον τὸ σῶμα ὄμηρον, τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐξ ἀκροπόλεως καθελόντες καὶ συγχωνεύσαντες καὶ ποιήσαντες στήλην, ἐψηφίσαντο εἰς ταύτην ἀναγράφειν τοὺς ἀλειτηρίους καὶ τοὺς προδότας· καὶ αὐτὸς ὁ Ἴππαρχος ἐν ταύτῃ τῇ στήλῃ ἀναγέγραπται, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ προδοταί.
- 118 Καί μοι λαβὲ πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα, καθ' ὃ ἡ εἰκὼν [τοῦ Ἰπάρχου τοῦ προδότου] ἐξ ἀκροπόλεως καθηρέθη, ἔπειτα τῆς στήλης τὸ ὑπόγραμμα, καὶ τοὺς ὕστερον προσαναγραφέντας προδότας εἰς ταύτην τὴν στήλην, καὶ ἀναγίγνωσκε γραμματεῦ.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΚΑΙ ΥΠΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΣΤΗΛΗΣ.

- 119 Τί δοκοῦσιν ὑμῖν ὧ ἄνδρες; ἄρα γ' ὁμοίως ὑμῖν περὶ τῶν ἀδικούντων γινώσκειν, καὶ οὐκ, ἐπειδὴ καὶ τὸ σῶμα οὐκ ἐδύναντο ὑποχείριον τοῦ προδότου λαβεῖν, τὸ μνημεῖον [τοῦ προδότου] ἀνελόντες ταῖς ἐνδεχομέναις τιμωρίαις κολάσαι; οὐχ ὅπως τὸν χαλκοῦν ἀνδριάντα συγχωνεύσειαν, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐπιγιγνομένοις παράδειγμα εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ὡς εἶχον πρὸς τοὺς προδότας καταλίποιεν.
- 120 Λαβὲ δ' αὐτοῖς καὶ τὸ ἕτερον ψήφισμα <τὸ> περὶ τῶν εἰς Δεκέλειαν μεταστάντων, ὅτε ὁ δῆμος ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐπολιορκεῖτο, ὅπως εἰδῶσιν ὅτι περὶ τῶν προδοτῶν οἱ πρόγονοι ὁμοίως καὶ ἀκολούθους ἀλλήλαις τὰς τιμωρίας ἐποιοῦντο. ἀναγίγνωσκε γραμματεῦ.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἀκούετε ὦ ἄνδρες καὶ τούτου τοῦ | ψηφίσματος, 121
 ὅτι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ μεταστάντων εἰς Δεκέλειαν
 κατέγνωσαν, καὶ ἐψηφίσαντο, εἴαν τις αὐτῶν ἐπανιῶν
 ἀλίσκηται, ἀπαγαγεῖν Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον πρὸς
 τοὺς θεσμοθέτας, παραλαβόντας δὲ παραδοῦναι τῷ ἐπὶ
 τοῦ ὀρύγματος. ἔπειτα ἐκεῖνοι μὲν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ
 χώρᾳ μεταστάντας οὕτως ἐκόλαζον, ὑμεῖς δὲ τὸν ἐκ
 τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας ἐν τῷ πολέμῳ φυγόντα εἰς
 Ἔρδον καὶ προδόντα τὸν δῆμον οὐκ ἀποκτενεῖτε; πῶς
 οὖν δόξετε ἀπόγονοι εἶναι ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν;

Ἄξιον τοίνυν ἀκοῦσαι καὶ <τοῦ> περὶ τοῦ ἐν Σα- 122
 λαμίῃ τελευτήσαντος γενομένου ψηφίσματος, ὃν ἡ
 βουλή, ὅτι λόγῳ μόνον ἐνεχείρει προδιδόναι τὴν πό-
 λιν, περιελομένη τοὺς στεφάνους αὐτοχειρὶ ἀπέκτεινεν.
 γενναῖον δ' ὦ ἄνδρες τὸ ψήφισμα καὶ ἄξιον τῶν
 ὑμετέρων προγόνων, δικαίως· εὐγενεῖς γὰρ οὐ μόνον
 τὰς ψυχάς, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν ἀδικούντων τιμωρίας
 ἐκέκτηντο. X

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Τί οὖν ὦ ἄνδρες; ἄρα γ' ὑμῖν δοκεῖ βουλομένοις 123
 μιμεῖσθαι τοὺς προγόνους πάτριον εἶναι Λεωκράτην
 μὴ οὐκ ἀποκτεῖναι; ὁπότε γὰρ ἐκεῖνοι τὸν ἀνάστατον
 τὴν πόλιν οὔσαν λόγῳ μόνον προδιδόντα οὕτως ἀπέ-
 κτειναν, τί ὑμᾶς προσήκει τὸν ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ τὴν
 οἰκουμένην ἐκλιπόντα ποιῆσαι; ἄρ' οὐχ ὑπερβαλέσθαι
 ἐκείνους τῇ τιμωρίᾳ; καὶ ὅτ' ἐκεῖνοι τοὺς ἐπιχειρή-
 σαντας τῆς παρὰ τοῦ δήμου σωτηρίας <τὴν πόλιν>
 ἀποστερεῖν οὕτως ἐκόλασαν, τί ὑμᾶς προσήκει τὸν αὐ-
 τοῦ τοῦ δήμου τὴν σωτηρίαν προδόντα ποιῆσαι; καὶ

ὅτε ὑπὲρ τῆς δόξης ἐκείνοι τοὺς αἰτίους οὕτως ἐτιμω-
 ροῦντο, τί ὑμᾶς ὑπὲρ τῆς πατρίδος προσήκει ποιεῖν;
 124 Ἴκανά μὲν οὖν καὶ ταῦτα τὴν τῶν προγόνων γνῶ-
 ναι διάνοιαν, ὡς εἶχον πρὸς τοὺς παρανομοῦντας εἰς
 τὴν πόλιν· οὐ μὴν ἄλλ' ἔτι βούλομαι τῆς στήλης ἀκοῦ-
 σαι ὑμᾶς τῆς ἐν τῷ βουλευτηρίῳ περὶ τῶν προδοτῶν
 καὶ τῶν τὸν δῆμον καταλόντων· τὸ γὰρ μετὰ πολλῶν
 παραδειγμάτων διδάσκειν ῥαδίαν ὑμῖν τὴν κρίσιν κα-
 θίστησι. μετὰ γὰρ τοὺς τριάκοντα οἱ πατέρες ὑμῶν,
 πεπονθότες ὑπὸ τῶν πολιτῶν, οἷα οὐδεὶς πώποτε τῶν
 Ἑλλήνων ἠξίωσε, καὶ μόλις εἰς τὴν ἑαυτῶν κατεληλυ-
 θότες, ἀπάσας τὰς ὁδοὺς τῶν ἀδικημάτων ἐνέφραξαν,
 πεπειραμένοι καὶ εἰδότες τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐφόδους
 125 τῶν τὸν δῆμον προδιδόντων. ἐψηφίσαντο γὰρ καὶ ὤμο-
 σαν, εἴαν τις τυραννίδι ἐπιτιθῆται, ἢ τὴν πόλιν προ-
 διδῶ, ἢ τὸν δῆμον καταλύῃ, τὸν αἰσθανόμενον καθα-
 ρὸν εἶναι ἀποκτείναντα, καὶ κρεῖττον ἔδοξεν αὐτοῖς
 τοὺς τὴν αἰτίαν ἔχοντας τεθνάναι μᾶλλον ἢ πειραθέν-
 τας μετὰ ἀληθείας αὐτοὺς δουλεύειν· ἀρχὴν γὰρ οὕτως
 ᾤοντο δεῖν ζῆν τοὺς πολίτας, ὥστε μηδ' εἰς ὑποψίαν
 ἐλθεῖν μηδένα τούτων τῶν ἀδικημάτων. Καί μοι λαβὲ
 τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

126 Ταῦτα ὡ ἄνδρες ἔγραψαν εἰς τὴν στήλην, καὶ
 ταύτην ἔστησαν εἰς τὸ βουλευτήριον, ὑπόμνημα τοῖς
 καθ' ἑκάστην ἡμέραν συνιοῦσι καὶ βουλευομένοις ὑπὲρ
 τῆς πατρίδος, ὡς δεῖ πρὸς τοὺς τοιούτους ἔχειν. καὶ
 διὰ τοῦτο ἂν τις αἰσθῆται μόνον μέλλοντας αὐτοὺς
 τούτων τι ποιεῖν, ἀποκτενεῖν συνώμοσαν, εἰκότως.
 τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἀδικημάτων ὑστέρας δεῖ τετάχθαι
 τὰς τιμωρίας, προδοσίας δὲ καὶ δήμου καταλύσεως

προτέρας. εἰ γὰρ προήσεσθε τοῦτον τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ μέλλουσιν ἐκεῖνοι κατὰ τῆς πατρίδος φαῦλόν τι πράττειν, οὐκ ἔστιν ὑμῖν μετὰ ταῦτα, δίκην παρ' αὐτῶν ἀδικούντων λαβεῖν· κρείττους γὰρ ἤδη γίνονται τῆς παρὰ τῶν ἀδικουμένων τιμωρίας.

Ἐνθυμεῖσθε τοίνυν ὧ ἄνδρες τῆς προνοίας ταύτης καὶ τῶν ἔργων ἀξίως, καὶ μὴ ἐπιλανθάνεσθε ἐν τῇ ψήφῳ, οἷων ἀνδρῶν ἐκγονοὶ ἐστέ, ἀλλὰ παρακελεύεσθε ὑμῖν αὐτοῖς, ὅπως ὅμοια ἐκείνοις καὶ ἀκόλουθα ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ ἐψηφισμένοι ἐκ τοῦ δικαστηρίου ἔξιτε. ὑπομνήματα δ' ἔχετε καὶ παραδείγματα τῆς ἐκείνων τιμωρίας τὰ ἐν τοῖς περὶ τῶν ἀδικούντων ψηφίσμασιν ὠρισμένα· διομωμόκατε δ' ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ Δημοφάντου, κτενεῖν τὸν τὴν πατρίδα προδιδόντα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ χειρὶ καὶ ψήφῳ. μὴ γὰρ οἴεσθε τῶν μὲν οὐσιῶν, ἃς ἂν οἱ πρόγονοι | καταλίπωσι, κληρονόμοι εἶναι, τῶν δ' ὄρκων καὶ τῆς πίστεως, ἣν δόντες οἱ πατέρες ὑμῶν ὄμηρον τοῖς θεοῖς τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας τῆς πόλεως μετεῖχον, ταύτης δὲ μὴ κληρονομεῖν.

Οὐ μόνον τοίνυν ἡ πόλις ὑμῶν οὕτως ἔσχεν πρὸς τοὺς προδιδόντας, ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμόνιοι. καὶ μὴ μοι ἀχθεσθῆτε ὧ ἄνδρες, εἰ πολλάκις μέμνημαι τῶν ἀνδρῶν τούτων· καλὸν γάρ ἐστ' ἐκ πόλεως εὐνομουμένης περὶ τῶν δικαίων παραδείγματα λαμβάνειν, <ἴν'> ἀσφαλέστερον ἕκαστος ὑμῶν τὴν δικαίαν καὶ τὴν εὖορκον ψῆφον θῆται. Πανσανίαν γὰρ τὸν βασιλέα <τὸν> αὐτῶν προδιδόντα τῷ Πέρσῃ τὴν Ἑλλάδα λαβόντες, ἐπειδὴ καταφυγῶν ἔφθασεν εἰς τὸ τῆς Χαλκιοίκου [ἱερὸν], τὴν θύραν ἀποικοδομήσαντες, καὶ τὴν ὄροφὴν ἀποσκευάσαντες, καὶ κύκλῳ περιστρατοπεδεύσαντες, οὐ

127
cap. 31.128
cap. 32.

129 πρότερον ἀπῆλθον πρὶν τῷ λιμῷ ἀπέκτειναν, καὶ πᾶσιν ἐπίσημον ἐποίησαν τὴν τιμωρίαν, ὅτι οὐδ' αἱ παρὰ τῶν θεῶν ἐπικουρίαι τοῖς προδόταις βοηθοῦσιν, εἰκότως· οὐδὲν γὰρ πρότερον [ἀδικοῦσιν] ἢ περὶ τοὺς θεοὺς ἀσεβοῦσι, τῶν πατρίων νομίμων αὐτοὺς ἀποστεροῦντες. μέγιστον δὲ τῶν ἐκεῖ [γεγενημένων] τεκμήριόν ἐστιν ὃ μέλλω λέγειν· νόμον γὰρ ἔθεντο περὶ ἀπάντων τῶν μὴ 'θελόντων ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδυνεύειν, διαρρήδην λέγοντα ἀποθνήσκειν, εἰς αὐτὸ τοῦτο τὴν τιμωρίαν τάξαντες, εἰς ὃ μάλιστα φοβούμενοι τυγχάνουσι, καὶ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν ὑπεύθυνον ἐποίησαν κινδύνῳ μετ' αἰσχύνης. ἵνα δ' εἰδῆτε ὅτι οὐ λόγον ἀναπόδεικτον εἶρηκα, ἀλλὰ μετ' ἀληθείας ὑμῖν παραδείγματα, φέρε αὐτοῖς τὸν νόμον.

NOMOS ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ.

130 Ἐνθυμείσθε δὴ, ὡς καλὸς ὁ νόμος ᾧ ἄνδρες, καὶ σύμφορος οὐ μόνον ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. ὁ γὰρ παρὰ τῶν πολιτῶν φόβος ἰσχυρὸς ὢν ἀναγκάσει τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους κινδύνους ὑπομένειν· τίς γὰρ ὄρῳ θανάτῳ ζημιούμενον τὸν προδότην, ἐν τοῖς κινδύνοις ἐκλείψει τὴν πατρίδα; ἢ τίς παρὰ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως φιλοψυχήσει, εἰδὼς ὑποκειμένην αὐτῷ <ταύτην> τιμωρίαν; οὐδεμίαν γὰρ ἄλλην δεῖ ζημίαν εἶναι τῆς δειλίας ἢ θάνατον· εἰδότες γὰρ ὅτι δυοῖν κινδύνοι ὑποκειμένοι, ἀναγκαῖον ἔσται θατέρου μετασχεῖν, πολὺ μᾶλλον αἰρήσονται τὸν πρὸς τοὺς πολεμίους, ἢ τὸν πρὸς τοὺς νόμους καὶ τοὺς πολίτας.

131
cap. 33.

Τοσοῦτῳ δ' ἂν δικαιότερον οὗτος ἀποθάνοι τῶν ἐκ τῶν στρατοπέδων φυγόντων, ὅσον οἱ μὲν εἰς τὴν

πόλιν ἤκουσιν, ὡς ὑπὲρ ταύτης μαχοῦμενοι, ἢ κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν συνατυχήσουτες, οὐτοσὶ δ' ἐκ τῆς πατρίδος ἔφυγεν, ἰδίᾳ τὴν σωτηρίαν ποριζόμενος, οὐδ' ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐστίας ἀμύνεσθαι τολμήσας, ἀλλὰ μόνος οὗτος τῶν πάντων ἀνθρώπων καὶ τὰ τῆς φύσεως οἰκεία καὶ ἀναγκαῖα προδέδωκεν, ἃ καὶ τοῖς ἀλόγοις ζῴοις μέγιστα καὶ σπουδαιότατα διείληπται. τὰ γοῦν πετεινὰ ἃ μάλιστα πέφυκε πρὸς τάχος, 1. ἔστιν ἰδεῖν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν νεοττιᾶς ἐθέλοντα ἀποθνήσκειν· ὅθεν καὶ τῶν ποιητῶν τινες εἰρήκασιν·

οὐδ' ἀγρία γὰρ ὄρνις, ἦν πλάσῃ δόμον,

ἄλλην νεοσσὸς ἠξίωσεν ἐντεκεῖν.

ἀλλὰ Λεωκράτης τοσοῦτον ὑπερβέβληκε δειλίᾳ, ὥστε καὶ τὴν πατρίδα τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε. τοιγαροῦν 1. οὐδεμία πόλις αὐτὸν εἶασε παρ' αὐτῇ μετοικεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ἀνδροφόνων ἤλαυνεν, εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ φόνου φεύγοντες εἰς ἑτέραν πόλιν μεταστάντες οὐκ ἔχουσιν ἐχθροὺς τοὺς ὑποδεξαμένους, τοῦτον δὲ τίς ἂν ὑποδέξαιτο πόλις; ὅς γὰρ ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ πατρίδος οὐκ ἐβοήθησεν, ταχύ γ' ἂν ὑπὲρ τῆς ἀλλοτρίας κίνδυνόν τιν' ὑπομείνειεν. κακοὶ γὰρ καὶ πολῖται καὶ ξένοι καὶ ἰδίᾳ φίλοι οἱ τοιοῦτοι τῶν ἀνθρώπων εἰσίν, οἳ τῶν μὲν ἀγαθῶν τῶν τῆς πόλεως μεθέξουσιν, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις οὐδὲ βοήθειας ἀξιόσουσι. καίτοι τὸν 1. ὑπὸ τῶν μηδὲν | ἀδικουμένων μισούμενον καὶ ἐξελαυνόμενον, τί δεῖ παθεῖν ὑφ' ὑμῶν τῶν τὰ δεινότατα πεπονθότων; ἄρ' οὐ τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυγχάνειν; καὶ μὴν ὧ ἄνδρες τῶν πώποτε προδοτῶν δικαιοτάτ' ἂν Λεωκράτης, εἴ τις μείζων εἶη τιμωρία θανάτου, ταύτην ὑπόσχοι. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι προδοταί, μέλλοντες ἀδικεῖν ὅταν ληφθῶσι, τιμωρίαν ὑπέχουσιν· οὗτος δὲ

μόνος διαπεπραγμένος ὅπερ ἐπεχείρησε, τὴν πόλιν ἐγκαταλιπὼν κρίνεται.

135
cap. 35.

Θαυμάζω δὲ καὶ τῶν συνηγορεῖν αὐτῷ μελλόντων, διὰ τί ποτε τοῦτον ἀξιόσουσιν ἀποφυγεῖν. πότερον διὰ τὴν πρὸς αὐτοῦς φιλίαν; ἀλλ' ἔμοιγε δοκοῦσι δικαίως οὐκ ἂν χάριτος τυχεῖν, ἀλλ' ἀποθανεῖν, ὅτι χρῆσθαι τούτῳ τολμῶσι. πρὶν μὲν γὰρ τοῦτο πράξει Λεωκράτην, ἄδηλον ἦν ὁποῖοί τινες ὄντες ἐτύγχανον, νῦν δὲ πᾶσιν φανερόν ὅτι τοῖς αὐτοῖς ἤθεσι χρώμενοι τὴν πρὸς τοῦτον φιλίαν διαφυλάττουσιν, ὥστε πολὺ πρότερον ὑπὲρ αὐτῶν αὐτοῖς ἐστὶν ἀπολογητέον, ἢ τοῦτον παρ' ὑμῶν ἐξαιτητέον.

136 Ἐγοῦμαι δ' ἔγωγε καὶ τὸν πατέρα αὐτῷ τὸν τετελευτηκότα, εἴ τις ἄρ' ἐστὶν αἰσθησις τοῖς ἐκεῖ περὶ τῶν ἐνθάδε γιγνομένων, ἀπάντων ἂν χαλεπώτατον γενέσθαι δικαστήν, οὗ τὴν χαλκῆν εἰκόνα ἔκδοτον κατέλιπε τοῖς πολεμίοις ἐν τῷ τοῦ Διὸς <τοῦ> σωτήρος ἱεροσυλῆσαι καὶ αἰκίσασθαι, καὶ ἦν ἐκεῖνος ἔστησε μνημεῖον τῆς αὐτοῦ μετριότητος, ταύτην αὐτὸς ἐπονείδιστον ἐποίησε· τοιούτου γὰρ υἱοῦ πατὴρ προσαγορεύεται. διὸ καὶ πολλοὶ μοι προσεληλύθασιν ὧ ἄνδρες ἐρωτῶντες, διὰ τί οὐκ ἐνέγραψα τοῦτο εἰς τὴν εἰσαγγελίαν, προδεδωκέναι τὴν εἰκόνα τὴν τοῦ πατρός, τὴν ἐν τῷ τοῦ Διὸς τοῦ σωτήρος ἀνακειμένην. ἐγὼ δ' ὧ ἄνδρες οὐκ ἠγνόουν τοῦτο τὰδίκημ' ἄξιον <ὄν> τῆς μεγίστης τιμωρίας, ἀλλ' οὐχ ἠγούμην δεῖν περὶ προδοσίας τοῦτον κρίνων ὄνομα Διὸς σωτήρος ἐπιγράψαι πρὸς τὴν εἰσαγγελίαν.

138 Ἐκπέπληγμαί δὲ μάλιστα ἐπὶ τοῖς μήτε γένει μήτε ἡλικίᾳ μηδὲν προσήκουσι, μισθοῦ δὲ συναπολογουμένους εἰς τοῖς κρινομένοις, εἰ λελήθασιν ὑμᾶς τῆς ἐσχά-

της ὀργῆς δικαίως ἂν τυγχάνοντες. τὸ γὰρ ὑπὲρ τῶν ἀδικησάντων ἀπολογεῖσθαι τεκμήριόν ἐστιν ὅτι καὶ τῶν πεπραγμένων τοῖς τοιούτοις ἂν μετάσχοιεν. οὐ γὰρ δεῖ καθ' ὑμῶν γεγενῆσθαι δεινόν, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς δημοκρατίας.

Καίτοι τινὲς αὐτῶν οὐκέτι τοῖς λόγοις ὑμᾶς παρα- 139
κρούσασθαι ζητοῦσιν, ἀλλ' ἤδη ταῖς αὐτῶν λητουργίαις ἐξαιτεῖσθαι τοὺς κρινομένους ἀξιοῦσιν· ἐφ' οἷς ἔγωγε καὶ μάλιστ' ἀγανακτῶ. εἰς γὰρ τὸν ἴδιον οἶκον αὐτὰς περιποιησάμενοι, κοινὰς χάριτας ὑμᾶς ἀπαιτοῦσιν. οὐ γὰρ εἴ τις ἵπποτρόφηκεν, ἢ κεχορήγηκε λαμπρῶς, ἢ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τι δεδαπάνηκεν, ἀξιός ἐστιν παρ' ὑμῶν τινος χάριτος (ἐπὶ τούτοις γὰρ αὐτὸς μόνος στεφανοῦται, τοὺς ἄλλους οὐδὲν ὠφελῶν), ἀλλ' εἴ τις τετριηράρχηκε λαμπρῶς, ἢ τείχη τῆ πατρίδι περιέβαλεν, ἢ πρὸς τὴν κοινὴν σωτηρίαν ἐκ τῶν ἰδίων συνευπόρησε· ταῦτα γὰρ ἐστὶ κοινῶς 140
ὑπὲρ ὑμῶν ἀπάντων, καὶ ἐν μὲν τούτοις ἔστιν ἰδεῖν τὴν ἀρετὴν τῶν ἐπιδεδωκότων, ἐν ἐκείνοις δὲ τὴν εὐπορίαν τῶν δεδαπανηκότων. ἠγοῦμαι δ' ἔγωγε οὐδέν' οὕτω μεγάλα τὴν πόλιν εὐεργετηκέναι, ὥστ' ἐξαίρετον [ἀξιοῦν] λαμβάνειν ἂν χάριν τὴν κατὰ τῶν προδιδόντων τιμωρίαν, οὐδ' οὕτως ἀνόητον ὥστε φιλοτιμεῖσθαι μὲν πρὸς τὴν πόλιν, τούτῳ δὲ βοηθεῖν ὅς αὐτοῦ πρώτου τὰς φιλοτιμίας ἠφάνισεν· εἰ μὴ νῆ Δία μὴ ταῦτὰ τῆ πατρίδι καὶ τούτοις ἐστὶ συμφέροντα.

Ἐχρῆν μὲν οὖν ὧ ἄνδρες, εἰ καὶ περὶ οὐδενὸς ἄλ- 141
λου νόμιμόν ἐστι παῖδας καὶ γυναῖκας παρακαθισαμέ- cap. 36.
νους ἑαυτοῖς τοὺς δικαστὰς δικάζειν, ἀλλ' οὖν περὶ προδοσίας γε κρίνοντας οὕτως ὅσιον εἶναι τοῦτο πράττειν, ὅπως ὁπόσοι τοῦ κινδύνου μετεῖχον ἐν ὀφθαλ-

μοῖς ὄντες, [καὶ δρώμενοι] καὶ ἀναμιμνήσκοντες ὅτι τοῦ κοινοῦ παρὰ πᾶσιν ἐλέου οὐκ ἠξιώθησαν, πικροτέρας τὰς γνώσεις κατὰ τοῦ ἀδικοῦντος παρεσκεύαζον. ἐπειδὴ δ' οὐ νόμιμον οὐδ' εἰθισμένον ἐστίν, ἀλλ' ἀναγκαῖον ὑμᾶς ὑπὲρ ἐκείνων δικάζειν, τιμωρησάμενοι γοῦν Λεωκράτη καὶ ἀποκτείναντες αὐτόν, ἀπαγγείλατε τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν παισὶν καὶ γυναῖξίν, ὅτι ὑποχείριον λαβόντες τὸν προδότην αὐτῶν ἐτιμωρήσασθε.

142 καὶ γὰρ δεινὸν καὶ σχέτλιον, ὅταν νομίζῃ δεῖν Λεωκράτης ἴσον ἔχειν ὁ φυγὼν ἐν τῇ τῶν μεινάντων πόλει, καὶ ὁ μὴ κινδυνεύσας ἐν τῇ τῶν παραταξαμένων, καὶ ὁ μὴ διαφυλάξας ἐν τῇ τῶν σωσάντων, ἀλλ' ἦκη ἱερῶν θυσιῶν ἀγορᾶς νόμων πολιτείας μεθέξων, ὑπὲρ ὧν τοῦ μὴ καταλυθῆναι χίλιοι τῶν ὑμετέρων πολιτῶν [ἐν Χαιρωνείᾳ] ἐτελεύτησαν καὶ δημοσίᾳ αὐτοὺς ἢ πόλις ἔθαψαν· ὧν οὗτος οὐδὲ τὰ ἐλεγεία τὰ ἐπιγεγραμμένα τοῖς μνημείοις ἐπανιῶν εἰς τὴν πόλιν ἠδέσθη, ἀλλ' οὕτως ἀναιδῶς ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν πενθησάντων τὰς ἐκείνων συμφορὰς ἠγεῖται δεῖν ἀνα-

143 στρέφασθαι. καὶ ἀντίκα μάλ' ὑμᾶς ἀξιῶσει ἀκούειν αὐτοῦ ἀπολογουμένου κατὰ τοὺς νόμους· ὑμεῖς δ' ἐρωτᾶτε αὐτὸν ποίους; οὓς ἐγκαταλιπὼν ᾤχετο. καὶ ἔᾶσαι αὐτὸν οἰκεῖν ἐν τοῖς τείχεσι τῆς πατρίδος· ποίοις; ἂ μόνος τῶν πολιτῶν οὐ συνδιεφύλαξε. καὶ ἐπικαλέσεται τοὺς θεοὺς σώσοντας αὐτὸν ἐκ τῶν κινδύνων· τίνας; οὐχ ὧν τοὺς νεῶς καὶ τὰ ἔδη καὶ τὰ τεμένη προύδωκε; καὶ δεήσεται καὶ ἱκετεύσει ἐλεῆσαι αὐτόν· τίνων; οὐχ οἷς τὸν αὐτὸν ἔρανον εἰς τὴν σωτηρίαν εἰσενεγκεῖν οὐκ ἐτόλμησε; Ῥοδίους ἱκετευέτω· τὴν γὰρ ἀσφάλειαν ἐν τῇ ἐκείνων πόλει μᾶλλον ἢ ἐν τῇ ἑαυ-

144 τοῦ πατρίδι ἐνόμισεν εἶναι. Ποία δ' ἡλικία δικαίως

ἂν τοῦτον ἐλεήσει; πότερον ἢ τῶν πρεσβυτέρων; ἀλλ' οὐδὲ γηροτροφηθῆναι, οὐδ' ἐν ἐλευθέρῳ <τῷ> ἐδάφει τῆς πατρίδος αὐτοῖς ταφῆναι τὸ καθ' αὐτὸν μέρος παρέδωκεν. ἀλλ' ἢ τῶν νεωτέρων; καὶ τίς <ἂν> ἀναμνησθεὶς τῶν ἡλικιωτῶν τῶν [ἐν Χαιρωνείᾳ] ἑαυτῷ συμπαρταξαμένων καὶ τῶν κινδύνων τῶν αὐτῶν μετασχόντων, σώσειεν τὸν τὰς ἐκείνων θήκας προδεδοκότα, καὶ τῇ αὐτῇ ψήφῳ τῶν μὲν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τελευτησάντων παράνοιαν καταγνοίῃ, τὸν δ' ἐγκαταλιπόντα τὴν πατρίδα ὡς εὖ φρονουῦντα ἀθῶον ἀφείη; ἐξουσίαν ἄρα δώσετε <τῷ> βουλομένῳ, καὶ 145 λόγῳ καὶ ἔργῳ τὸν δῆμον καὶ ὑμᾶς κακῶς ποιεῖν. οὐ γὰρ μόνον [νῦν] οἱ φεύγοντες κατέρχονται, ὅταν ὁ ἐγκαταλιπὼν τὴν πόλιν, καὶ φυγὴν αὐτὸς ἑαυτοῦ καταγνοῦς, καὶ οἰκήσας ἐν Μεγάροις ἐπὶ προστάτου πλείω πέντ' ἢ ἕξ ἔτη, ἐν τῇ χώρᾳ καὶ ἐν τῇ πόλει <νῦν> ἀναστρέφεται, ἀλλὰ καὶ ὁ μηλόβοτον τὴν Ἀττικὴν ἀνεῖναι φανερᾷ τῇ ψήφῳ καταψηφισάμενος, οὗτος ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ σύνοικος ὑμῶν γίνεται.

Βούλομαι δ' ἔτι βραχέα πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν καταβῆ- 146
ναι, καὶ τὸ ψήφισμα τοῦ δήμου παρασχόμενος, ὃ περὶ cap. 37.
εὐσεβείας ἐποιήσατο· χρήσιμον γὰρ ὑμῖν ἐστὶ τοῖς μέλλουσι τὴν ψῆφον φέρειν. Καί μοι λέγε αὐτό.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἔγὼ τοίνυν μηνύω τὸν ἀφανίζοντα ταῦτα πάντα πρὸς ὑμᾶς τοὺς κυρίους ὄντας κολάσαι, ὑμέτερον δ' ἐστὶ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τιμωρήσασθαι Λεωκράτην. τὰ γὰρ ἀδικήματα, ἕως μὲν ἂν ἢ ἄκριτα, παρὰ τοῖς πράξασίν ἐστιν, ἐπειδὴν δὲ κρίσις γένηται, παρὰ τοῖς μὴ δικαίως ἐπεξελθοῦσιν. εὖ δ' ἴστε ὧ ἂν-

- 147 δρες, ὅτι νῦν κρύβδην ψηφίζόμενος ἕκαστος ὑμῶν φανεράν ποιήσει τὴν αὐτοῦ διάνοιαν τοῖς θεοῖς. ἤγοῦμαι δ' ὡς ἄνδρες ὑπὲρ ἀπάντων τῶν μεγίστων καὶ δεινοτάτων ἀδικημάτων μίαν ὑμᾶς ψῆφον ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ φέρειν, οἷς ἄπασιν ἔνοχον ὄντα Λεωκράτην ἔστιν ἰδεῖν, προδοσίας μὲν ὅτι τὴν πόλιν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ὑποχείριον ἐποίησε, δήμου δὲ καταλύσεως ὅτι οὐχ ὑπέμεινε τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κίνδυνον, ἀσεβείας δ' ὅτι τοῦ τὰ τεμένη τέμνεσθαι καὶ τοὺς νεῶς | κατασκάπτεσθαι τὸ καθ' ἑαυτὸν γέγονεν αἴτιος, τοκέων δὲ κακώσεως τὰ μνημεῖα αὐτῶν ἀφανίζων καὶ τῶν νομίμων ἀποστερῶν, λιποταξίου δὲ καὶ ἄστρατείας οὐ παρασχὼν τὸ σῶμα τάξαι τοῖς στρατη-
- 148 γοῖς. ἔπειτα τούτου τις ἀποψηφιεῖται, καὶ συγγνώμην ἔξει τῶν κατὰ προαίρεσιν ἀδικημάτων; καὶ τίς οὕτως ἔστιν ἀνόητος, ὥστε τοῦτον σφάζων τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν προέσθαι τοῖς ἐγκαταλιπεῖν βουλομένοις, καὶ τοῦτον ἐλεήσας αὐτὸς ἀνηλέητος ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀπολέσθαι προαιρήσεται, καὶ τῷ προδότῃ τῆς πατρίδος χάριν θέμενος ὑπεύθυνος εἶναι τῇ παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίᾳ;
- 149 Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τῇ πατρίδι βοηθῶν καὶ τοῖς ἱεροῖς καὶ τοῖς νόμοις, ἀποδέδωκα τὸν ἀγῶνα ὀρθῶς καὶ δικαίως, οὔτε τὸν ἄλλον τούτου βίον διαβαλὼν, οὔτ' ἔξω τοῦ πράγματος οὐδὲν κατηγορήσας· ὑμῶν δ' ἕκαστον χρὴ νομίζειν τὸν Λεωκράτους ἀποψηφίζόμενον θάνατον τῆς πατρίδος καὶ ἀνδραποδισμόν καταψηφίζεσθαι, καὶ δυοῖν καδίσκοιν κειμένοι τὸν μὲν προδοσίας, τὸν δὲ σωτηρίας εἶναι, καὶ τὰς ψήφους φέρεσθαι τὰς μὲν ὑπὲρ ἀναστάσεως τῆς πατρίδος, τὰς δ' ὑπὲρ ἀσφαλείας καὶ τῆς ἐν τῇ πόλει εὐδαιμονίας.

ἐὰν μὲν Λεωκράτην ἀπολύσητε, προδιδόναι τὴν πόλιν 150
καὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὰς ναῦς ψηφιεῖσθε· ἐὰν δὲ τοῦτον
ἀποκτείνητε, διαφυλάττειν καὶ σῶζειν τὴν πατρίδα καὶ
τὰς προσόδους καὶ τὴν εὐδαιμονίαν παρακελεύσεσθε.
νομίζοντες οὖν ὧ (ἄνδρες) Ἀθηναῖοι, ἱκετεύειν ὑμῶν
τὴν χώραν καὶ τὰ δένδρα, δεῖσθαι τοὺς λιμένας τὰ
νεώρια τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἀξιοῦν δὲ καὶ τοὺς νεῶς
καὶ τὰ ἱερὰ βοηθεῖν αὐτοῖς, παράδειγμα ποιήσατε Λεω-
κράτη, ἀναμνησθέντες τῶν κατηγορημένων, ὅτι οὐ
πλέον ἰσχύει παρ' ὑμῖν ἔλεος οὐδὲ δάκρυα τῆς ὑπὲρ
τῶν νόμων καὶ τοῦ δήμου τιμωρίας.

Index

nominum et rerum memorabilium.

A

(*Ἀγλαυρος* 77.)
ἀγορά 5 (*εἰς τὴν ἀγ. ἐμβάλλειν*).
 51. 142 (*ἀγορᾶς μετέχειν*).
Ἀδείμαντος Corinthius 70.
Ἀθηνᾶ 1. 17 (*ἡ Σώτειρα*). 26. 75.
Ἀθηναί 26. 84 bis. *Ἀθήναζε* 93.
Ἀθήνηθεν 19. 21.
Ἀθηναῖος 16. 27. 41. 56. 84.
 85. 86. 87. (109). 121. ὧ
ἄνδρες *Ἀθ.* 1. 5. 15. 16. 51.
 110. 150.
ἀθληταί 51.
Αἰγινῆται 70.
Αἴτνη 95.
ἄκρόπολις 17. 117. 118.
ἄκτῆ 17 bis. 55.
Ἀλέξανδρος Amyntae f. Macedonum rex 71.
Ἀλεξικλῆς 115.
Ἀμύντας Leocratis affinis 22 sqq.
ἄνδρος 42.
Ἀντιγένης *Ἐυπεταιῶν* 22.
Ἀπολλόδωρος Phrynichi occisor 112.
ἄραί (in contione) 31.
Ἄρειος πάγος: τὸ ἐν *Ἀ. π.* συνέδριον 12. ἡ ἐν *Ἀ. π.* βουλή 52.
 (*Ἄρης* v. *Ἐνυάλιος*.)
Ἀρίσταρχος 115.
ὁ ἄρχων de quolibet magistratu 79.
ἄσέβεια crimen 147.

Ἀσία 42. 62. 72 sq. 104.
ἀστροτέια crimen 147.
τὸ ἄστυ τῆς πόλεως opp. Piraeus 18.
ἄτιμοι 41.
Ἀττική 85. 108. 113. 115. 145.
 (*Ἀύξω* 77.)
Ἀυτόλυκος Areopagita 53.
αὐτόνομος 73.
αὐτοχειρὶ ἀποκτείνειν 122.
αὐτόχθων 41. (100 v. 8 Eurip.).
 (*Ἀχαιοί* 103 Hom.).
Ἀχαρνεύς 23.

B

(*βάρβαρος* Persarum rex 81.)
βάρβαροι 42. 70. 72 sq. (81.)
 104. 108.
βασανίζειν 28 sqq. 32. 34. *βάσανοι* 112.
βασιλεύς Persarum rex 24. Atheniensium rex Codrus 84. 87, cf. *βασιλεύειν* 84. 86. 88. 98. Lacedaemoniorum 107. 128, cf. *βασιλεύειν* 105.
Βοιωτία 47.
βουλευτήριον 124. 126.
ἡ βουλή οἱ πεντακόσιοι 37, cf. 122. (80). ἡ ἐν *Ἀρείῳ πάγῳ* βουλή 52.
βωμὸς τῶν δώδεκα θεῶν 93.

Γ

γῆν καὶ ὕδωρ αἰτεῖν 71.
(Γοργῶ χρυσέα 100 v. 46 Eurip.)
γραμματεῖον: ληξιαρχικὸν γρ.
76.
γραμματεὺς qui in iudicio re-
citat 36. 77. 114. 118. 120.
γραφή παρανόμων 7. ὕβρεως 74.

Δ

(δεκατεύειν 81.)
Δεκέλεια 120 sq.
Δελφός 87. Δελφοί 84 sq. 93. 99
δεσμοτήριον 112.
Δημοφάντου ψήφισμα (Andocid.
I, 96 sqq.) 127.
δάδεκα θεοί 93 (v. βωμός).

Ε

ἔδη deorum 1. 143.
Εἰρηνίς meretrix 17.
εἰσαγγελία 5. 30. 34. 137 bis.
εἰσαγγέλλειν 1. 29. 55.
Ἐκτωρ 103.
ἐλεγεία 106. 107. 142.
Ἑλλάς 50 sq. 73. 81. 104. 128.
Ἕλληνες 12. 14. 42 et pass.
(Ἐννάλιος Ἄρης 77.)
ἐξόμνησθαι 20.
ἐξορίζειν (cadaver) ἔξω τῆς Ἀτ-
τικῆς 113 cf. 115. 89.
Ἐπίδαυρος 42.
ἐπιιδόναι 140.
ἐπίτιμοι (ἐντ. codd.) 41.
ἔπη hexametris constans car-
men 102. 104.
ἐπώνυμοι 88.
ἔρανος 22. metaphor. 143.
Ἐρεχθεύς Ath. rex 98.
ἑταῖρα 17. 55.
Ἐτεόνικος Laced. 70.
Ἐὐμόλπος Neptuni f. 98. (100
v. 48 Eurip.)
Ἐὐριπίδης poeta 100.
ἐπ' Εὐρυμέδοντι pugna 72.
Εὐρώπη 73.

Εὐσεβῶν χάρος 96.
ἔφηβοι 76.

Ζ

Ζεὺς (77.) ὁ Σωτήρ 17. 136 sq.
νῆ Δία 140.

Η

(Ηγεμόνη 77.)
Ἡπειρος 26.
Ἡρακλῆς 105.
ἠρία 109 (ὀρίοις codd.).
ἠρωες 1.

Θ

(Θαλλώ 77.)
Θερμοπύλαι 108.
θεσμοθέται 121.
(θεσμοί 77. θέσμια 100 v. 45
Eurip.)
Θραῖνες 98. (Θρηξ 100 v. 48
Eurip.)
Θρασύβουλος Phrynichi occisor
112.

Ι

ιαμβεῖα 92. 100.
ιερόν: ἱερὰ πατρῶα Leocratis
25. 38. 56.
Ἴππαρχος Charmi f. 117 sq.

Κ

καδίσκω δύο in iudiciis 149.
κάκωσις γονέων (τοκέων) 147.
Καλλίστρατος orator 93.
κατάλυσις δήμου crimen 126. 147.
Κέως 42.
Κηφισός pater Praxitheaē 98.
100.
Κιλικία 72.
Κλεόμαντις Delphus 85. 87.
Κλεοπάτρα Alexandri M. soror
26.
Κόδρος Ath. rex 84. 86 sq.
Κορίνθιοι 70.
Κόρινθος 26.
κρήνη ἡ ἐν τοῖς οἰσούοις Ath. 112.

Κριτίας (XXX vir) 113.
Κυανέαι insulae 73.

Α

Λακεδαιμόνιοι 42. 61. 70. 105.
108. (109). 128.
λέμβος 17.
Λευκάς 26.
Λεωκράτης 1 et pass.
λητουργία 139.
ληξιαρχικὸν γραμματεῖον 76.
λιποταξίου crimen 147.
Λυσικλῆς (trapezita) 23.

Μ

Μακεδόνες 42.
Μαραθῶν 104. (109).
Μέγαρα 21. 23. 25 sq. 56. 58.
90. 145.
Μεγαρεύς, -εῖς 21. 25.
Μενέλαος ὁ πρεσβεύσας πρὸς
βασιλέα 24.
Μεσσήνη 62.
Μεσσήνιοι 105.
μετοικεῖν 21. 133.
(Μῆδοι 109.)
μηλόβοτον ἀνεῖναι τὴν Ἀττικὴν
145.
Μητροῶν Athenis 66.

Ν

νεώρια 59. 150.
νόμιμα 25 sq. (109). πατρῶα
59, de mortuorum religione
ut vid., cf. 97. 147. πάτρια
(de deorum religionibus) 129.
εἶργειν τῶν νο<μί>μων 65.
νομοθέται ἀρχαῖοι (Dracon) 64.
νόμος 1. 4 et pass. τῶν νόμων
τυγχάνειν 93. leges Dracon-
tis 65 sq. iudiciales 20. 143.
militares 40. 75 (de ephebo-
rum sacramento). frumen-
tariae 27. de Homero Pana-
thenaeis recitando 102.

Spartanorum de Tyrtaeo
107. eorundem de ignavia
129 sq.

Ξ

Ξέρξης 68. 71. 80.
Ξυπεταιῶν 22.

Ο

οἶσον: κρήνη ἢ ἐν τοῖς οἰσούοις
112.
Ὅμηρος 102.
ὄρκος epheborum 76 sqq. ci-
vium ex rogatione Demo-
phanti 127 (125 sq.). Grae-
corum quo Plataeis se ob-
strinxerunt 80 sqq.
ὄρυγμα: ὁ ἐπὶ τοῦ ὄρυγματος
121.

Π

(Παλλάς 100 v. 49 Eurip.)
Παναθηναία 102.
παραστάτης (76). 77.
Πανσανίας Lacedaemonius 128.
Πειραιεύς 18. 37 bis.
Πελοποννήσιοι 42. 84 sq. 87.
πεντετηρὶς τῶν Παναθηναίων
102.
πεντηκοστή 19. 58.
Πέρσης rex Persarum 128.
Πλαταιαί 80.
ποιητής 92. 100. 102. 107. 132.
Ποσειδῶν Eumolpi p. 98.
Πραξιθέα Erechthei coniux 98.
πρεσβεύειν 24.
πρεσβευτής 71.
προδοσία 34. 38. 53. 59. 78.
110. 113. 117. 126. 137. 141.
147. 149.
προκαλεῖσθαι 28.
πρόκλησις 28 sq. 36.
προστάτης inquilini 21. 145.
προστάται Graecorum Athe-
nienses 61. 104.
πρυτανεῖον: ἐν πρ. σίτησις 87.

P

ῥαφιδεῖν 102.
ῥήτωρ 31. 43.
ῥόδιοι 14. 18. 143.
ῥόδος 14. 18 sq. 21. 55. 70. 121.
ῥοᾶξ πρὸς ἐκ τῆς Αἴτης 95.

Σ

Σαλαμίς 68. 70. 73. 122.
Σικελία 95.
σιτηγεῖν 26 sq.
σίτησις ἐν προτανείῳ 87.
Σπάρτη 105.
στεφανῖται ἀγῶνες 51.
στέφανοι (βουλευτῶν) 122.
στέφανου̅ν victorem 139.
στήλη inscripta 117 sq. 124.
126.
στρατηγός 16. 43. 51. 57. 106. 147.
συκοφαντεῖν 13. 31.
συκοφάντης 31.
συνέδριον (ἐν Ἀρείῳ πάγῳ) 12.
54.
συνηγορεῖν 135.
συνήγορος 59. 63.
συνθῆκαι 23 sq. de pace quae
Cimonis dicitur 73.
συνοικίζεῖν 62.
Σώτειρα Ἀθηνᾶ 17.
Σωτήρ Ζεὺς 17. 136 sq.

T

τεμένη 1. 143. 147.
τίμημα 8.
Τιμοχάρης Ἀχαρνεύς Leocratis
affinis 23 sq.
τριάκοντα XXX viri 61. 127.
τριηραρχεῖν 139.
τριήρης 18. 72.
Τροζήν 42.
Τροία 62.
τρόπαιον 73.
Τρῶες 103.
τυραννίς 125.

τύραννος 51. 61.
Τυρταῖος 106 sq.

Υ

´περείδης or. (rogatio eius) 36.
ὑπόγραμμα στήλης 118.

Φ

Φάσηλις 73.
Φιλόμηλος Χολαργεύς 24.
Φοινίκη 72.
φονικά ἀδικήματα 52.
Φρόνιχος (praetor b. Deceliasco)
112.
Φυρῖνος 10.

Χ

Χαιρόνεια 16. 45. [142. 144].
Χαλκίοικος: τὸ τῆς Χαλκιοίκου
[ἱερὸν] 128.
χαλκοῦς ἀνδριάς 119. χαλκῆ
εἰκῶν 136.
Χάρμος Hipparchi p. 117 (Τι-
μάρχου codd.).
Χιόνη Eumolpi m. 98.
Χολαργεύς 24.
χορηγεῖν 139.
χρησμός, χρηστήριον oraculum
92. 85.

Ψ

ψηφισμα (ψηφίζεσθαι): popu-
liscitum post pugnam Chae-
ronensem 16. aliud ab Hy-
peride rogatum 36 sq. aliud
ab eodem rogatum 41. aliud
53. (Critiae) de Phrynicho
mortuo 113 sqq. de Hip-
parcho ceterisque proditori-
bus 117 sq. de eis qui Dece-
liam recesserant 120 sq. de
senatore Salamine a reliquo
senatu occiso 122 sq. Demo-
phanti 125 sqq. populisci-
tum περὶ εὐσεβείας 146.

APPARATUS AD LYCVRGVM.

I. Vita Lyncurgi

ex vitis X oratorum Plutarcho adscriptis.

- 1 Λυκούργος Λυκόφρονος μὲν ἦν πατὴρ τοῦ Λυκούργου
(ὃν οἱ τριάκοντα τύραννοι ἀπέκτειναν, αἰτίου αὐτῷ τῆς
ἀναιρέσεως γενομένου Ἀριστοδήμου Βατῆθεν, ὃς καὶ ἑλληνο-
ταμίας γενόμενος ἔφυγεν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ), τῶν δῆμων δὲ
2 Βουτάδης, γένους τοῦ τῶν Ἐτεοβουταδῶν. — ἀκροατῆς δὲ
γενόμενος Πλάτωνος τοῦ φιλοσόφου, τὰ πρῶτα ἐφιλοσόφησεν·
εἶτα καὶ Ἰσοκράτους τοῦ δῆτορος γνώριμος γενόμενος, ἐπο-
3 λιτεύσατο ἐπιφανῶς καὶ λέγων καὶ πράττων. καὶ δὴ πιστευ-
σάμενος τὴν διοίκησιν τῶν χρημάτων· ταμίας γὰρ ἐγένετο
ἐπὶ τρεῖς πενταετηρίδας τάλαντων μὲν ἢ ὡς τινες μίχην
(〈καθά φησι〉) καὶ ὁ τὰς τιμὰς αὐτῷ ψηφίζόμενος Στρα-
τοκλῆς ὁ δῆτωρ), τὸ μὲν πρῶτον αἰρεθεὶς αὐτός, ἔπειτα τῶν
φίλων ἐπιγραψάμενός τινα αὐτὸς ἐποιεῖτο τὴν διοίκησιν, διὰ
τὸ φθάσαι νόμον εἰσενεγκεῖν, μὴ πλείω ἐ' ἐτῶν διοικεῖν τὸν
4 χειροτονηθέντα ἐπὶ τὰ δημόσια χρήματα. — αἰετ' ἐφεστῶς
5 τοῖς ἔργοις διετέλεσε καὶ θερούς καὶ χειμῶνος. — καὶ ἐπὶ
τὴν τοῦ πολέμου παρασκευὴν χειροτονηθεὶς πολλὰ τῆς πό-
λεως ἐπηνώρθωσε, καὶ τριήρεις παρεσκεύασε τῷ δήμῳ ὕ'. —
6 καὶ τὸ ἐν Λυκείῳ γυμνάσιον ἐποίησε καὶ ἐφύτευσε, καὶ τὴν
παλαίστραν ὠκοδόμησε, καὶ τὸ ἐν Διονύσου θέατρον ἐπι-
7 στατῶν ἐπετέλεσεν. — πιστευσάμενος δὲ ἐν παρακαταθήκῃ
8 παρὰ τῶν ἰδιωτῶν σὺ τάλαντα ἐφύλαξε. — πομπεῖά τε χρυσᾶ
καὶ ἀργυρᾶ τῇ πόλει κατεσκεύασε καὶ Νίκας ὀλοχρούσους. —
9 πολλὰ δ' ἡμέτερα παραλαβὼν ἐξετέλεσε, καὶ νεωσοίκους καὶ
τὴν σκευοθήκην, καὶ τῷ σταδίῳ τῷ Παναθηναϊκῷ τὴν κρη-
πίδα περιέθηκεν, ἐξεργασάμενος τοῦτό τε καὶ τὴν χαράδραν

δμαλήν ποιήσας, Δεινίου τινός, ὃς ἐκέκτητο τοῦτο τὸ χωρίον,
 ἀνέντος τῇ πόλει, προειπόντος αὐτὸ χαρίσασθαι Λυκούργῳ.
 — ἔσχε δὲ καὶ τοῦ ἄστεως τὴν φυλακὴν καὶ τῶν κακούρ- 10
 γων τὴν σύλληψιν, οὓς ἐξήλασεν ἅπαντας, ὡς καὶ τῶν
 σοφιστῶν ἐνίους λέγειν, Λυκούργον οὐ μέλανι, ἀλλὰ θανάτῳ
 χρίοντα τὸν κάλαμον κατὰ τῶν πονηρῶν, οὕτω συγγράφειν.
 — ὅθεν ἐξαιτηθέντα αὐτὸν ὑπ' Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως 11
 ὁ δῆμος οὐ προήκατο. — καθ' ὃν δὲ χρόνον ἐπολέμει Φί- 12
 λιππος πρὸς Ἀθηναίους τὸν δεύτερον πόλεμον, ἐπρέσβευσε
 μετὰ Πολυεύκτου καὶ Δημοσθένους εἰς τε Πελοπόννησον καὶ
 τινὰς ἑτέρας πόλεις. — διετέλεσέ τε τὸν ἅπαντα χρόνον 13
 εὐδοκιμῶν παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ δίκαιος εἶναι νομιζό-
 μενος, ὥστε καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις τὸ φῆσαι Λυκούργον
 ἐδόκει βοήθημα εἶναι τῷ συναγορευομένῳ. — εἰσήνεγκε δὲ 14
 καὶ νόμους, τὸν μὲν περὶ τῶν κωμῶδῶν, ἀγῶνα τοῖς Χύ-
 τροις ἐπιτελεῖν ἐφάμιλλον ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ τὸν νικήσαντα
 εἰς ἄστὺ καταλέγεσθαι, πρότερον οὐκ ἐξόν, ἀναλαμβάνων τὸν
 ἀγῶνα ἐκλελοιπότεν· τὸν δέ, ὡς χαλκᾶς εἰκόνας ἀναθεῖναι 15
 τῶν ποιητῶν Αἰσχύλου, Σοφοκλέους, Εὐριπίδου, καὶ τὰς
 τραγωδίας αὐτῶν ἐν κοινῷ γραψαμένους φυλάττειν, καὶ τὸν
 τῆς πόλεως γραμματέα παραναγινώσκειν τοῖς ὑποκρινομένοις·
 οὐκ ἐξεῖναι γὰρ <παρ'> αὐτὰς ὑποκρίνεσθαι· καὶ τρίτον, 16
 μηδενὶ ἐξεῖναι Ἀθηναίων μηδὲ τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν
 ἐλεύθερον σῶμα πρίασθαι ἐπὶ δουλείᾳ ἐκ τῶν ἀλισκομένων,
 <μηδὲ δοῦλον> ἄνευ τῆς τοῦ προτέρου δεσπότητος γνώμης.
 ἔτι δέ, ὡς τοῦ Ποσειδῶνος ἀγῶνα ποιεῖν ἐν Πειραιεῖ κυκλίων 17
 χορῶν οὐκ ἔλαττον τριῶν, <καὶ> δίδοσθαι τοῖς μὲν νικῶσι
 δέκα μναῖς, τοῖς δὲ δευτέροις ὀκτώ, ἕξ δὲ τοῖς τρίτοις κρι-
 θεῖσιν. <ἔτι δέ>, ἐπὶ ζεύγους μὴ ἀπιέναι γυναῖκα Ἐλευ- 18
 σῖνάδε, ὅπως μὴ ἐλαττῶνται <αἱ δημοτικαὶ> ὑπὸ τῶν πλου-
 σίων· εἰ δέ τις φωραθεῖη, ἀποτίνειν δραχμὰς ἑξακισχιλίας.
 τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ μὴ πεισθείσης, τῶν συκοφαντῶν 19
 φωρασάντων, τάλαντον αὐτοῖς ἔδωκεν· κατηγορούμενος δ' ἐν
 ὑστέρῳ ἐν τῷ δήμῳ ἔφη· ἄλλ' οὖν ἐγὼ μὲν διδούς, οὐ
 λαμβάνων ἐώραμαι'. — τελώνου δὲ ποτε ἐπιβαλόντος Ξενο- 20
 κράτει τῷ φιλοσόφῳ τὰς χεῖρας καὶ πρὸς τὸ μετοίκιον αὐτὸν
 ἀπάγοντος, ἀπαντήσας ῥάβδῳ τε κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ τε-

- λώνου κατήνεγκεν, καὶ τὸν μὲν Ξενοκράτην ἀπέλυσε, τὸν δ'
 ὡς οὐ τὰ πρέποντα δράσαντα εἰς τὸ δεσμοτήριον κατέκλεισεν.
 21 ἐπαινουμένου δ' ἐπὶ τῇ πράξει, μεθ' ἡμέρας τινὰς συντυχῶν
 ὁ Ξενοκράτης τοῖς παισὶ τοῦ Λυκούργου ἔφη· 'ταχέως γε
 τῷ πατρὶ ὑμῶν ἀπέδωκα ὧ παῖδες τὴν χάριν· ἐπαινεῖται
 22 γὰρ ὑπὸ πολλῶν ἐπὶ τῷ βοηθῆσαί μοι'. — εἰσήνεγκε δὲ
 καὶ ψηφίσματα, Εὐκλείδῃ τινὶ Ὀλυνθίῳ χρώμενος ἱκανῶ-
 23 τάτῳ περὶ τὰ ψηφίσματα. — εὐπορος δ' ὢν ἱμάτιον ἔν και
 ταῦτὸ ἐφόρει τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους, καὶ ὑπεδέδετο
 24 ταῖς ἀναγκαίαις ἡμέραις. — ἐμελέτα δὲ καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέ-
 ρας, οὐκ εὖ πρὸς τὰ αὐτοσχέδια πεφυκῶς, κλινιδίου [δ']
 αὐτῷ ὑποκειμένου, ἐφ' ᾧ μόνον ἦν κώδιον καὶ προσκεφά-
 25 λαιον, ὅπως ἐγείροιτο ῥαδίως καὶ μελετῶν. — ἐγκαλοῦντος
 δ' αὐτῷ τινος, ὅτι μισθοὺς σοφισταῖς δίδωσι περὶ λόγους
 διατρίβων, ἀλλ' εἴ τις γ' ἐπαγγέλλοιτο, ἔφη, τοὺς υἱοὺς ἀμεί-
 νους αὐτῷ ποιήσειν, οὐ χίλιας, ἀλλὰ τὰ ἡμίση <ἂν> τῆς
 26 οὐσίας προῖεσθαι. — ἦν δὲ καὶ παρρησιαστῆς διὰ τὴν εὐ-
 γένειαν. Ἀθηναίων γέ τοί ποτε οὐκ ἀνεχομένων αὐτοῦ
 δημηγοροῦντος, ἀνέκραγεν ἐκβαλλόμενος· 'ὦ Κερκυραία μά-
 27 στιξ, ὡς πολλῶν ταλάντων εἰ ἀξία'. πάλιν δὲ θεὸν ἀνα-
 γορευόντων Ἀλέξανδρον, 'καὶ ποδαπὸς ἂν <εἴη>' εἶπεν 'ὁ
 θεὸς <οὗτος>, οὗ τοῦ ἱεροῦ ἐξιόντας δεήσει περιοραίνεσθαι;
 28 — ἀποθανόντος δ' αὐτοῦ παρέδωκαν τοὺς παῖδας τοῖς ἔν-
 δεκα, Μενεσαίχμου μὲν κατηγορήσαντος, γραψαμένου δὲ Θρα-
 συκλέους. Δημοσθένους δὲ καθ' ὃν ἔφευγε χρόνον ἐπιστεί-
 λαντος τοῖς Ἀθηναίοις, ὡς κακῶς ἀκούοιεν ἐπὶ τοῖς Λυκούργου
 παιδίοις, μετενόησαν καὶ ἀφῆκαν αὐτούς, Δημοκλέους τοῦ
 29 Θεοφράστου μαθητοῦ ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογησαμένου. — ἐτάφη
 δ' αὐτὸς καὶ τῶν προγόνων τινὲς δημοσίᾳ, καὶ ἔστιν αὐτῶν
 τὰ μνήματα ἄντικρυς τῆς Παιωνίας Ἀθηνᾶς ἐν τῷ Μελαν-
 θίου τοῦ φιλοσόφου κήπῳ, τράπεζαι πεποιημέναι, αὐτοῦ τε
 τοῦ Λυκούργου καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐπιγεγραμμέναι καὶ
 30 εἰς ἡμᾶς ἔτι σωζόμεναι. — τὸ μέγιστον χίλια διακόσια τά-
 λαντα προσόδου τῇ πόλει κατέστησε, πρότερον †ἐξήκοντα
 31 προσιόντων. — μέλλων δὲ τελευτήσειν, εἰς τὸ μητροῶν
 καὶ τὸ βουλευτήριον ἐκέλευσεν αὐτὸν κομισθῆναι, βουλό-
 μενος εὐθύνας δοῦναι τῶν πεπολιτευμένων· οὐδενὸς δὲ κατη-

γορησαι τολμήσαντος πλήν Μενεσαίχμου, τὰς διαβολὰς ἀπο-
 λυσάμενος εἰς τὸν οἶκον ἀπεκομίσθη καὶ ἐτελεύτησεν, ἐπιεικῆς
 νομισθεὶς παρὰ πάντα τὸν <τοῦ> βίου χρόνον καὶ ἐν λόγοις
 ἐπαινεθεὶς, καὶ μηδένα ἀγῶνα ἀλούς, καίτοι πολλῶν κατη-
 γορησάντων. — ἔσχε δὲ τρεῖς παῖδας ἐκ Καλλιστοῦς τῆς 32
 Ἄβρωνος μὲν θυγατρὸς, Καλλίου δὲ τοῦ Ἄβρωνος Βατῆθεν
 ἀδελφῆς, τοῦ ταμιεύσαντος στρατιωτικῶν ἐπὶ Χαιρώνδου ἄρ-
 χοντος. περὶ δὲ τῆς κηδείας ταύτης λέγει ὁ Δείναρχος ἐν
 τῷ κατὰ Πιστίου. — κατέλιπε δὲ παῖδας Ἄβρωνα, Λυκοῦργον, 33
 Λυκόφρονα, ὧν ὁ Ἄβρων καὶ ὁ Λυκοῦργος ἄπαιδες μετήλ-
 λαξαν· ἀλλ' ὁ γε Ἄβρων καὶ πολιτευσάμενος ἐπιφανῶς με-
 τήλλαξεν. Λυκόφρων δὲ γήμας Καλλιστομάχην Φιλίππου 34
 Αἰξωνέως ἐγέννησε Καλλιστώ. ταύτην δὲ γήμας Κλεόμβροτος
 Δεινοκράτους Ἀχαρνεὺς ἐγέννησε Λυκόφρονα· τοῦτον δ' ὁ
 πάππος εἰσεποίησατο Λυκόφρων· οὗτος δ' ἐτελεύτησεν ἄπαις.
 μετὰ δὲ τὴν Λυκόφρονος τελευτὴν ἔγημε τὴν Καλλιστὴν Σω- 35
 κράτης, καὶ ἔσχεν υἱὸν Σύμμαχον· τοῦ δ' ἐγένετο Ἀριστώ-
 νυμος, τοῦ δὲ Χαρμίδης, τοῦ δὲ Φιλίππη, ταύτης δὲ καὶ
 Λυσάνδρου Μήδειος, ὁ καὶ ἐξηγητὴς ἐξ Εὐμολπιδῶν γενό-
 μενος· τούτου δὲ καὶ Τιμοθέας τῆς Γλαύκου παῖδες Λαο- 36
 δάμεια καὶ Μήδειος, ὃς τὴν ἱερωσύνην Ποσειδῶνος Ἐρεχθέως
 εἶχε, καὶ Φιλίππη, ἣτις ἱεράσατο τῆς Ἀθηνᾶς ὕστερον·
 πρότερον δ' αὐτὴν γήμας Διοκλῆς ὁ Μελιτεὺς ἐγέννησεν 37
 Διοκλέα τὸν ἐπὶ τοὺς ὀπλίτας στρατηγήσαντα· γήμας δ' οὗτος
 Ἠδίστην Ἄβρωνος Φιλιππίδην καὶ Νικοστράτην ἐγέννησε·
 γήμας δὲ τὴν Νικοστράτην Θεμιστοκλῆς ὁ Θεοφράστου ἐγεν- 38
 νησε Θεόφραστον καὶ Διοκλέα, διεδέξατο δὲ καὶ τὴν ἱερω-
 σύνην τοῦ Ποσειδῶνος Ἐρεχθέως. — φέρονται δὲ τοῦ ρή- 39
 τορος λόγοι πεντεκαίδεκα. — ἐστεφανώθη δ' ὑπὸ τοῦ δήμου 40
 πολλάκις καὶ εἰκόνων ἔτυχεν. — ἀνάκειται δ' αὐτοῦ χαλκῆ 41
 εἰκὼν ἐν Κεραμεικῷ κατὰ ψήφισμα ἐπ' Ἀναξικράτους ἄρ-
 χοντος, ἐφ' οὗ ἔλαβε καὶ σίτησιν ἐν πρυτανείῳ αὐτός τε ὁ
 Λυκοῦργος καὶ ὁ πρεσβύτατος αὐτοῦ τῶν ἐγγόνων κατὰ τὸ
 αὐτὸ ψήφισμα· ἀποθανόντος τε Λυκούργου ὁ πρεσβύτατος
 τῶν παίδων Λυκόφρων ἠμφισβήτησε τῆς δωρεᾶς. — εἶπε 42
 δὲ καὶ περὶ ἱερῶν πολλάκις. — γραψάμενος <δ'> Ἀυτόλυκον 43
 τὸν Ἀρεοπαγίτην καὶ Δημάδην τὸν Δημέου καὶ Μενέσαιχμου

- 44 ἄλλους τε πολλοὺς [καὶ] πάντας εἶλεν. ἔκρινε δὲ καὶ Δί-
φιλον, ἐκ τῶν ἀργυρείων μετάλλων τοὺς μεσοκρινεῖς, οἳ
ἐβάσταζον τὰ ὑπερκείμενα βάρη, ὑφελόντα καὶ ἐξ αὐτῶν
πεπλουτηκότα παρὰ τοὺς νόμους, καὶ θανάτου ὄντος ἐπιτι-
μίου ἀλῶναι ἐποίησε, καὶ πεντήκοντα δραχμὰς ἐκ τῆς οὐσίας
αὐτοῦ ἐκάστῳ τῶν πολιτῶν διένειμε, τῶν πάντων συνα-
χθέντων ταλάντων ἑκατὸν ἐξήκοντα, ἢ ὥς τινες μῶν. —
45 † δ' εὐθύνας Ἀριστογείτονα καὶ Λεωκράτην καὶ Αὐτόλυκον
46 δειλίας. — ἐπεκαλεῖτο δ' ὁ Λυκούργος Ἴβις <ὥς φησιν
Ἀριστοφάνης·

Ἴβις > Λυκούργω, Χαιρεφῶντι νυκτερῆς.

- 47 — κατῆγον δὲ τὸ γένος ἀπὸ Βούτου καὶ Ἐρεχθέως τοῦ
Γῆς καὶ Ἡφαίστου, τὰ δ' ἐγγυτάτω ἀπὸ Λυκομήδους καὶ
48 Λυκούργου, οὗς ὁ δῆμος ταφαῖς ἐτίμησε δημοσίᾳ. καὶ ἔστιν
αὕτη ἡ καταγωγὴ τοῦ γένους τῶν ἱερασαμένων τοῦ Ποσει-
δῶνος ἐν πλινκί τελείῳ, ὃς ἀνάκειται ἐν Ἐρεχθείῳ γεγραμ-
μένος ὑπ' Ἰσμηνίου τοῦ Χαλκιδέως, καὶ εἰκόνες ξύλιναι τοῦ
τε Λυκούργου καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Ἄβρωνος, Λυκούργου,
Λυκόφρονος, ἃς ἠργάσαντο Τίμαρχος καὶ Κηφισόδοτος οἱ
49 Πραξιτέλους υἱεῖς. τὸν δὲ πλινκακᾶ ἀνέθηκεν Ἄβρων ὁ παῖς
αὐτοῦ, λαχὼν ἐκ τοῦ γένους τὴν ἱερωσύνην καὶ παραχωρήσας
τῷ ἀδελφῷ Λυκόφρονι, καὶ διὰ τοῦτο πεποιήται ὁ Ἄβρων
50 παραδιδούς αὐτῷ τὴν τρίαιναν. — πάντων δ' ὧν διώκησεν
ἀναγραφὴν ποιησάμενος, ἀνέθηκεν ἐν στήλῃ πρὸ τῆς ὑπ'
αὐτοῦ κατασκευασθείσης παλαίστρας, σκοπεῖν τοῖς βουλο-
μένοις· οὐδεὶς μὲντοι ἐδυνήθη ἐλέγξαι τὸν ἄνδρα νοσφισμοῦ.
51 — ἔγραψε δὲ καὶ Νεοπτόλεμον Ἀντικλέους στεφανῶσαι καὶ
εἰκόνα ἀναθεῖναι, ὅτι ἐπηγγείλατο χρυσῶσειν τὸν βωμὸν τοῦ
Ἀπόλλωνος ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ τὴν μαντείαν τοῦ θεοῦ. —
52 ἐψηφίσατο δὲ καὶ Διοτίμω Διοπείδου Εὐωνυμεῖ τιμὰς ἐπὶ
Κτησικλέους ἄρχοντος.

II. Rogatio Stratoclis

ex qua in Lycurgum honores collati sunt
sec. Vitas X orat. 851 F sqq. et lapidem C. I. A. II, 240.

351 F] (ΨΗΦΙΣΜΑ. Λυκόφρων Λυκούργου Βουτάδης ἀπεγράψατο αὐτῷ εἶναι σίτησιν ἐν πρυτανείῳ κατὰ τὴν δοθεισάν δωρεάν ὑπὸ τοῦ δήμου Λυκούργῳ Βουτάδῃ.)

Plut.

Lapis.

352 A] Ἐπὶ Ἀναξικράτους ἄρχοντος, ἐπὶ <τῆς> Ἀντιοχίδος ἕκτης(?) πρυτανείας, Στρατοκλῆς Εὐθυδήμου Διομειεύς εἶπεν· ἐπειδὴ Λυκούργος Λυκόφρονος Βουτάδης, παραλαβὼν παρὰ τῶν ἑαυτοῦ προγόνων οἰκείαν ἐκ παλαιοῦ τὴν πρὸς τὸν δῆμον εὐνοίαν,

Ἐπὶ Ἀναξικράτους ἄρχοντος· ἔδοξεν τῷ δήμῳ· Στρατοκλῆς Εὐθυδήμου Διομειεύς εἶπεν· [ἐπ]ε[ιδὴ Λ]υκούργος [Λυκόφρονος Βουτάδης παρα]λαβὼν [παρὰ τῶν ἑ]αυτοῦ π[ρογόνων οἰκείαν ἐκ παλαιοῦ] τ[ὴν] πρ[ὸς τὸν δῆμον] εὐνο[ίαν] — — (X versus fere toti desiderantur)

καὶ οἱ πρόγονοι οἱ Λυκούργου Λυκομήδης τε καὶ Λυκούργος καὶ ζῶντες ἐτιμῶντο ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ τετελευτηκόσιν αὐτοῖς δι' ἀνδραγαθίαν ἔδωκεν ὁ δῆμος δημοσίας ταφάς ἐν Κεραμεικῷ, καὶ Λυκούργος αὐτὸς πολιτευόμενος νόμους τε
B] πολλοὺς καὶ καλοὺς ἔθηκε τῇ πατρίδι, καὶ γενόμενος τῆς κοινῆς προσόδου ταμίης τῇ πόλει ἐπὶ τρεῖς πεντετηρίδας, καὶ διανείμας ἐκ τῆς κοινῆς προσόδου μύρια καὶ ὀκτακισχίλια καὶ ἑνακόσια τάλαντα, πολλὰ δὲ τῶν ἰδιοτιῶν διὰ πίστεως λαβὼν καὶ προδανείσας [καὶ] εἰς τοὺς τῆς πόλεως καιροὺς καὶ τοῦ δήμου, τὰ πάντα ἑξακόσια πενήκοντα τάλαντα, δόξας δὲ ἅπαντα ταῦτα δικαίως διοικημέναι, πολλάκις ἐστεφανώθη ὑπὸ τῆς πόλεως· ἔτι δὲ αἰρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου χρήματα πολλὰ συνήγαγεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ παρεσκευάσεν τῇ θεῷ κόσμον Νίκης τε ὀλοχρόσους πομπεΐα τε χρυσᾶ καὶ
C] ἀργυρᾶ καὶ κόσμον χρυσοῦν εἰς ἑκατὸν κληφύρους· χειροτονηθεὶς δ' ἐπὶ τὴν τοῦ πολέμου παρασκευήν, ὅπλα μὲν πολλὰ καὶ βελῶν μυριάδας πάντες ἀνήνεγκεν εἰς τὴν ἀκρό-

	geb.	geb.		geb.	geb.
	M. A.	M. A.		M. A.	M. A.
Pallodem. de musica libri ed. Kemke	1 50	2. —	Sidonius Apollinaris ed. Mohr	4. —	4 80
— voll rhet. ed. Sudhaus. 2vll. Sppl.	11. —	12 50	Sili Italici Panica ed. Bauer. 2 voll.	4 80	5 60
Philoponus de opif. mundi ed. Reichardt	4. —	4 60	Silvio Sethus ed. Langknecht	1 80	2 30
— de aetern. mundi ed. Rabe	10. —	10 80	Sophocles edd. Dindf. Mehter. Ed. min.	1 35	1 80
Philostropho opera ed. Axyser. 2 voll.	8 25	9 25	— — Ed. maior	1 55	2 20
— imagg. edd. Beudorf et Schenki	9 80	9 30	— — Singulae tragoediae	— 30	— 60
Physiogn. scr. rec. Foerster. 3 voll.	14. —	15 20	[—] Scholia vetera ed. Pappageorgius	4 80	5 40
Pladarus ed. Christ. Ed. II	1 80	2 30	Soranus ed. Rose	4 80	5 40
Plato edd. Hermann-Wohlrab. 6 voll. (= 15 fasc.)	10 50	13 60	Status edd. Klotz, Kuhlmann. 3 vll.	7 55	7. —
Plautus edd. Goetz-Schoell. Fasc. I			— II i. Achillicis. ed. Klotz	1 20	1 60
Amphitruo. Asinaria. Aulularia	1 50	2. —	— III Lactant. Plac. ed. Jahake	8. —	8 60
— — II Bacch. Capt. Cassina	1 20	1 60	Stobaei floril. ed. Meiske. Vol. IV	2 40	
— — III Clat. Curc. Epidicus	1. —	1 40	— — eclogae ed. Meiske. 2 voll.	6. —	7. —
— — IV *Men. Merc. *Mil. gl.	1 50	2. —	Strabo ed. Meiske. 3 voll.	7 80	9 50
— — V *Most. Persa. *Poen.	1 50	2. —	Suetonius ed. Roth	1 50	2. —
— — VI *Pseud. *Rud. Stich.	1 50	2. —	Syriacus ed. Rabe. 2 voll.	3 20	4 10
— — VII *Trin. Truc. Fragm.	1 50	2. —	Tacitus ed. Hahn. 2 voll. Ed. IV.	2 40	3 20
— — Suppl.: de Pl. test. meir.	— 45	— 75	Vol. I Annales. Uterque fasc.	— 75	1 10
Sing. comoed. (*not. — 60 geb. M. — 80; rel.)	— 45	— 75	Vol. II Fasc. I Historiae.	— 75	1 10
— — ed. Fleckeisen. Vol. I. II.	2 70		Vol. II Fasc. II Germ., Agric., dial.	— 45	— 75
Plat. epistolae ed. Keil	1 20	1 60	Terentius ed. Fleckeisen. Ed. II	2 10	2 60
— lib. 303 serm. Tell. ed. Beck	1 40	1 80	— — Singulae comoediae	— 45	— 75
— nat. hist. ed. Jan. Magyus. II—VI	22. —	24 70	— — Ed. I	1 20	
Plinius et Gargillius Mart. ed. Rose	2 70	3 10	[—] Scholia ed. Schlee	2. —	2 40
Plinius ed. Volkmann. 2 voll.	9. —	10 10	Testamentum, novum, Graece ed. Battmann. Ed. V	2 25	2 75
Pliniarhi vitae ed. Sintenis. 5 voll. (= 14 fasc.)	8 40	10 90	Themistius ed. Sprengel. 2 voll.	6. —	7 20
— — moralia ed. Bernardakis. 7 voll.	28. —	32 20	Theodorus Prodrumus ed. Hercher	— 50	— 75
Poet. lat. min. ed. Baehrens. 8 voll.	20 10	23 45	Theon Smyrnaeus ed. Heiler	3. —	3 50
— Rom. fragm. ed. Baehrens	4 20	4 60	Theophrastus ed. Wimmer. Vol. III	3 40	
— Lat. eclogae ed. Brandt	1. —	1 40	Theophylacti historiae ed. de Boor	8. —	8 60
— Graec. eclogae ed. Stadtmüller	2 70	3 20	Thilostridi vita Willib. ed. Rosberg	1 80	2 30
— Anth. a. rom. Nicht v. Mann	— 60	— 90	Thucydides ed. Baehrens. 2 voll.	3 40	3 80
Polemon ed. Haack	1. —	1 40	— — Rec. Hude. 2 voll. Ed. maior	2 50	6. —
Polyaenus edd. Wolfen-Moher. Ed. II	7 50	8. —	Tibullus ed. Müller	— 30	— 60
Polybius edd. Böttner-Dindorf. 3 voll.	10 80	12 60	Tryphiod. Colluthus ed. Weinderyer	1 40	1 80
Pomponius Mela rec. Frick	1 20	1 60	Ulpianus ed. Huchke. Ed. V	— 75	1 10
Porphyron ed. Meyer	4 20	4 80	Valerius Flaccus ed. Baehrens	1 50	2. —
Porphyrii opp. sel. ed. Nauck. Ed. II	3. —	3 50	Valerius Iullus, ed. Kuebler	2 70	3 20
Praxianus, Theodorus, ed. Rose	5. —	5 60	Valerius Maximus ed. Keuff.	4 50	6. —
Pracius ed. Friedlein	5 75	7 30	Varronia rer. rustice lib. ed. Keil	1 50	2. —
— — ed. Kroll. Vol. I	5. —	5 60	Vegetius ed. Lang. Ed. II	3 90	4 40
— — Vol. II	8. —	8 60	Valerius Patereulus ed. Haase	— 60	— 90
Propertius ed. Müller	— 60	— 90	— — ed. Halm	1. —	1 40
Ptolemaei, Cl., opera. I. Syntax. math. ed. Heberg. P. I	8. —	8 60	Vergilius Maro ed. Ribbeck. Ed. II	1 50	2. —
Quintilianus inst. ed. Bonnell. 2 voll.	2 40	3 25	— — Bucolica et Georgica	— 35	— 75
— — lib. X ed. Halm	— 30	— 60	— — Aeneis	— 90	1 30
— — declamationes ed. Ritter	4 80	5 40	— — ad Oethling. 2 voll. Vol. I	— 45	— 75
Quintus Smyrn. ed. Zimmermann	3 60	4 20	— — Bucolica et Georgica	— 45	— 75
Rhetores Graeci ed. Spengel. 3 voll.	9 60		— — Vol. II. Aeneis	— 90	1 30
Rutilius Namatianus ed. Müller	— 75	1 10	Virgilius gramm. ed. Huemer	2 40	2 80
Sallustius ed. Baeumer	— 45	— 75	Viror. clar. ep. ed. Weber	2 40	2 80
Scann. Rom. poes. fragm. ed. Ribbeck	9. —	10 20	Vitae sanct. IX metr. ed. Harster	3. —	3 50
— — Ed. III. 2 voll.	9. —	10 20	Vitruvii de architectura libri X		
Scribonii Largi comp. ed. Helmsrich	1 80	2 20	— — Iterum ed. F. Rose	5. —	6 80
Scriptores originum Constantino-			Xenophonis expeditio Cyri ed. Gemoll. Ed. min.	— 75	1 15
pollitarum rec. Freyer. Fasc. prior	4. —	4 50	— — ed. Gemoll. Ed. maior	1 20	1 60
Senecae opp. philoa. ed. Haase. 3 vll.	5 10	10. —	— — hist. Graecae ed. Neller. Ed. min.	— 90	1 60
— — (I. 2.) de benef. de clem.	2 46	2 80	— — institutio Cyri ed. Hug. Ed. min.	1 50	2. —
— — (III.) epistulae ed. Haas	5 60	6 20	— — M. — 90 geb. M. 1 30. Ed. maior	1 50	2. —
Seneca scripta rhetor. ed. Kießling	4 50	5. —	— — M. — 45 geb. M. — 75. Ed. maior	1. —	1 40
Soranus ed. Heberg	5. —	5 60	— — scripta min. ed. Dindorf. 2 fasc.	1 35	2 10
			Zacharias Rhetor, Kirchengesch. v. Alerius u. Krüger	10. —	10 80
			Zonarus ed. Dindorf. 6 voll.	19 50	23 90